

การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

พระอธิการไพฑูรย์ กนฺตสีโล (โปมิน)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566

การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

พระอธิการไพฑูรย์ กนฺตสีโล (โปมิน)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566
(ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

AN APPICATION OF SEVEN PRINCIPLES OF SAPPURISADHAMMA TO THE DEVELOPMENT OF COMMUNITIES BY THE NONGWAENG SUBDISTRICT ADMINISTRATION ORGANTZATION, MUANG ROI ET DISTRICT, ROI ET PROVINCE

PHRA ATIKARN PHAITHUN KANTASEELO (POMIN)

A THESISE SUBMITED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF POLITICAL SCIENCE
PROGRAM IN BUDDHISTIC LOCAL GOVERNMENT
FACULTY OF SOCIAL SCIENCE
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
2023

(COPYRIGHT OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	:	**การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด**
ชื่อนักศึกษา	:	**พระอธิการไพฑูรย์ กนฺตสีโล (โปมิน)**
ชื่อปริญญา	:	**รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**
สาขาวิชา	:	**การปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์**
ปีพุทธศักราช	:	**2566**
อาจารย์ที่ปรึกษา	:	**พระครูกิตติวราทร, ผศ. ดร.**

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์

คณบดีคณะสังคมศาสตร์

.....

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :

ประธานกรรมการ .....

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ์)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษา) .....

(พระครูกิตติวราทร, ผศ. ดร.)

กรรมการ .....

(พระเมธาวินัยธร, รศ. ดร.)

กรรมการ .....

(รองศาสตราจารย์ ดร. ภาสกร ดอกจันทร์)

กรรมการ .....

(พันตำรวจตรี ดร. พชรเดช เสมานู)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thesis Topic	:	An Application of seven Principles of Sappurisadhamma to the Development of Communities by the Nongwaeng Sub-District Administration Organization, Mueang Roi Et District, Roi Et Province
Student's Name	:	Phraathikan Phaithun Kantaseelo (Pomin)
Degree Sought	:	Master of Political Science
Program	:	Buddhistic Local Government
Academic Year	:	2023
Advisor	:	Phrakrukittiwarathorn, Asst. Prof. Dr.

Accepted by the Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master Degree of Political Science. (Buddhistic Local Government)

Dean of Faculty of Social Sciences .....
(Phramaha Surakrai Jinabuddhisiri)

Thesis Committee :
Chairman .....
(Assoc. Prof. Dr. Piyaluk Potiwan)

Member (Advisor) .....
(Phrakrukittiwarathorn, Asst. Prof. Dr.)

Member .....
(Phramedhavinaiyaros, Assoc. Prof. Dr.)

Member .....
(Assoc. Prof. Dr. Phasakorn Dokchan)

Member .....
(Pol. Maj. Dr. Pacharadech Semanu)

Copyright of Mahamakut Buddhist University

บทคัดย่อ

ชื่อวิทยานิพนธ์	:	**การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด**
ชื่อผู้วิจัย	:	**พระอธิการไพฑูรย์ กนฺตสีโล (โปมิน)**
ชื่อปริญญา	:	**รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**
สาขาวิชา	:	**การปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์**
ปีพุทธศักราช	:	**2566**
อาจารย์ที่ปรึกษา	:	**พระครูกิตติวราทร, ผศ. ดร.**

วิทยานิพนธ์เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อศึกษากระบวนการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางพัฒนาชุมชนการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด การวิจัยครั้งนี้วิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คณะผู้บริหาร บุคลากร เจ้าหน้าที่สังกัด องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง และตัวแทนพระสงฆ์ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน โดยใช้ Snowball ได้กำหนดบุคคลไว้ 17 กลุ่ม สัมภาษณ์หน่วยงานในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง สังกัดละ 1 คน จำนวน 17 คน และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในการพัฒนาชุมชน จำนวน 7 รูป/คน รวมทั้งสิ้น 24 รูป/คน ในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องในการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อเชื่อมโยงให้ได้ตามหลักการในการพัฒนาชุมชนก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ชุมชนมีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิต แนวทางการปฏิบัติ จึงเป็นที่มาของการพัฒนาศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ปัญหาการวางแผน กำหนดกลุ่มเป้าหมาย เพื่อมุ่งไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงมีส่วนประกอบพื้นฐานที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม ในส่วนประกอบทางด้านสังคมของการพัฒนาที่ยั่งยืน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มีความชัดเจนมากขึ้น รวมทั้งเป็นรูปแบบเพื่อการนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: การประยุกต์, หลักสัปปุริสธรรม 7, การพัฒนาชุมชน

ABSTRACT

Thesis Topic	:	**An Application of Seven Principles of Sappurisadhamma to the Development of Communities by the Nongwaeng Subdistrict Administration Organization, Mueang Roi Et District, Roi Et Province**
Student's Name	:	**Phra Atikarn Phaithoon Kantasilo (Pomin)**
Degree Sought	:	**Master of Political Science**
Program	:	**Buddhistic Local Government**
Anno Domini	:	**2023**
Advisor	:	**Phrakrukittiwarathorn, Asst. Prof. Dr.**

The objectives of this thesis were 1) to study the concept of application of the Seven Principles of Sappurisadhamma in community development of Nongwaeng Sub-district Administrative Organization, Mueang Roi-Et District, Roi-Et Province 2) to study the process concept of application of the Seven Principles of Sappurisadhamma in community development of Nongwaeng Sub-district Administrative Organization, Mueang Roi-Et District, Roi-Et Province 3) to suggest guidelines for community development to apply the Seven principles of appurisadhamma of Nongwaeng Sub-district Administrative Organization, Mueang Roi-Et District, Roi-Et Province. This research was a qualitative research, collecting data by in-depth interview by key informants: executives, personnel and officials under Nongwaeng Sub-district Administrative Organization, and representatives of clergy, local leaders, community leader using snowball, 17 groups of people were assigned, interviewed agencies under Nongwaeng Sub-district Administrative Organization, 1 person per department, 17 people and interviewed 7 experts in community development, totaling 24 people in the relevant areas. "The application of the Seven Principles of Sappurisadhamma in community development of Nongwaeng Sub-district Administrative Organization, Mueang Roi-Et District, Roi-Et Province". Then, all data would be analyzed and synthesized in order to be linked according to the principle of community development, caused sufficiency and effectiveness. The community was diverse in culture, way of life, and guidelines. It is therefore the guidelines for

developing a study of solutions to problems. Problems, planning, setting goals to aim for sustainable development for sustainable development, there were 4 important fundamentals components were economic, social, cultural, and environment. In the social component of sustainable development, participation in community development to be more clearly, as well as being a model for further sustainable development.

Keywords : Application, The Seven Principles of Sappurisadhamma, Community Development

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด สำเร็จได้เพราะผู้วิจัยได้รับความเมตตาจาก พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร. รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่ได้เปิดสอนหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ขออนุโมทนาขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ์ ประธานกรรมการและคณะกรรมการทุกท่าน ที่กรุณาให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัย อีกทั้งเสียสละเวลาในการชี้แนะแนวทางตลอดจนการตรวจแก้ไขจนสำเร็จ ผู้วิจัยขออนุโมทนาขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ พระครูกิตติวราทร, ผศ.ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และพระเทพวชิรวิมล, ดร. เจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด (ธ) พระครูสมุห์ ศิลาศักดิ์ สุเมโธ, ดร. ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการร้อยเอ็ด นายทรัพย์อนันต์ รัตนลัย ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง นางริศร พงศ์สุวรรณ อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต ดร. ปิยะสุดา เพชราเวช อาจารย์ประจำ ที่ได้อนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย และกรุณาให้ความรู้และคำแนะนำตลอดจนข้อคิดต่าง ๆ ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ พระเดชพระคุณ พระเทพวชิรวิมล, ดร. เจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด (ธ) และพระครูสุวรรณสรานุกิจ เจ้าคณะอำเภอเมืองร้อยเอ็ด ที่ได้ให้ความเมตตานุเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างยิ่ง

อนุโมทนาขอบคุณคณาจารย์ สาขาการปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ทุกท่านที่ได้สิทธิประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนเพื่อนนักศึกษาในสาขา ที่กรุณาให้กำลังใจรวมทั้งความห่วงใยที่มอบให้ผู้วิจัยตลอดในครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

พระอธิการไพฑูรย์ กนฺตสีโล (โปมิน)

สารบัญคำย่อ

การใช้อักษรย่อในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยใช้การอ้างอิงจากพระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และพระสูตรและอรรถกถาแปล เล่มที่ 1 ภาคที่ 2 ตอนที่ 2 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยอันเป็นคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักในการค้นคว้า ซึ่งมีคำย่อ และคำเต็มเรียงตามลำดับเล่ม ดังนี้

คำย่อชื่อคัมภีร์ในพระวินัยปิฎก (ฉบับภาษาไทย)

คำย่อ		**คำเต็ม**	
วิ.ม.	=	วินยปิฏก	มหาวคฺค

คำย่อชื่อคัมภีร์ในพระสุตตันตปิฎก (ฉบับภาษาไทย)

คำย่อ		**คำเต็ม**		
ที.สี.	=	สุตฺตนฺตปิฏก	ทีฆนิกาย	สีลกฺขนฺธวคฺค
ที.ม.	=	สุตฺตนฺตปิฏก	ทีฆนิกาย	มหาวคฺค
ที.ปา.	=	สุตฺตนฺตปิฏก	ทีฆนิกาย	ปาฏิกวคฺค
ม.มู.	=	สุตฺตนฺตปิฏก	มชฺฌิมนิกาย	มูลปณฺณาสก
ม.ม.	=	สุตฺตนฺตปิฏก	มชฺฌิมนิกาย	มชฺฌิมปณฺณาสก
สํ.นิ.	=	สุตฺตนฺตปิฏก	สํยุตฺตนิกาย	นิทานวคฺค
สํ.สฬา.	=	สุตฺตนฺตปิฏก	สํยุตฺตนิกาย	สฬายตนวคฺค
องฺ.ติก.	=	สุตฺตนฺตปิฏก	องฺคุตฺตรนิกาย	ติกนิปาต
องฺ.จตุกฺก.	=	สุตฺตนฺตปิฏก	องฺคุตฺตรนิกาย	จตุกฺกนิปาต
ขุ.ขุ.	=	สุตฺตนฺตปิฏก	ขุทฺทกนิกาย	ขุทฺทกปาฐ
ขุ.ธ.	=	สุตฺตนฺตปิฏก	ขุทฺทกนิกาย	ธมฺมปท
ขุ.สุ.	=	สุตฺตนฺตปิฏก	ขุทฺทกนิกาย	สุตฺตนิปาต

คำย่อชื่อคัมภีร์ในพระอภิธรรมปิฎก (ฉบับภาษาไทย)

คำย่อ		**คำเต็ม**	
อภิ.สงฺ.	=	อภิธมฺมปิฏก	ธมฺมสงฺคณี

อรรถกถาพระอภิธรรมปิฎก (ภาษาไทย)

คำย่อ		**คำเต็ม**		
อภิ.สงฺ.อ.	=	อภิธมฺมปิฏก	อฏฺฐสาลินี	ธมฺมสงฺคณีอฏฺฐกถา

สำหรับการอ้างเลขที่อยู่หลังชื่อย่อคัมภีร์ พระไตรปิฎก มี 2 แบบคือ แบบ 3 ตอนสำหรับพระไตรปิฎก และแบบ 2 ตอนสำหรับอรรถกถา เช่น ขุ.มหา. 29/131/87. หมายถึง ขุทฺทกนิกาย มหานิเทส เล่มที่ 29/ ข้อ 13 / หน้า 87. และที.ม.อ. 2/34 หมายถึง ทีฆนิกาย สุมงฺคลวิลาสินี มหาวคฺคอฏฺฐกถา เล่ม 2 ข้อ 34

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... จ

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... ช

กิตติกรรมประกาศ..... ซ

สารบัญคำย่อ..... ฌ

สารบัญ..... ฎ

สารบัญตาราง..... ฐ

บทที่

1 บทนำ..... 1

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 3

1.3 ขอบเขตของการวิจัย..... 3

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 5

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย..... 5

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 7

2.1 แนวคิดหลักเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7..... 7

2.2 แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาชุมชนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น..... 16

2.3 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล..... 27

2.4 สภาพพื้นที่ใช้ในการวิจัย..... 40

2.5 งานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 42

2.6 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย..... 52

3 วิธีดำเนินการวิจัย..... 53

3.1 รูปแบบการวิจัย..... 53

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 54

สารบัญ (ต่อ)

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 56
3..4 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 57
3.5 การตรวจสอบคุณภาพข้อมูล..... 57
3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 59
3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล..... 60
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 61
4.1 แนวคิดการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด..... 61
ส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ในด้านการวิเคราะห์สถานการณ์ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ ด้านการติดตามประเมินผล ด้านการส่งเสริมความร่วมมือ ด้านการวิเคราะห์ผล อย่างไร..... 73
4.3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหาร ส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรมด้านสิ่งแวดล้อมของท่านได้อย่างไร..... 70
4.4 การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนา การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 โดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 โดยการใช้หลักธรรม (อัตตัญญุตา) ที่สำคัญนำไปใช้อะไรบ้าง..... 75
4.5 ข้อเสนอแนะ หรือแนวทางการในการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาของท่านได้อย่างไร โดยการนำหลักธรรม (ธัมมัญญุตา) นำไปใช้ให้เป็นชุมชนที่สมบูรณ์แบบ..... 77
4.6 สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย..... 79
5 บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 82
5.1 สรุปผล..... 82
5.2 อภิปรายผล..... 89
5.3 ข้อเสนอแนะ..... 93

บรรณานุกรม..... 95

ภาคผนวก..... 100

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย..... 101

ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย..... 103

ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล..... 109

ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์..... 111

ประวัติผู้วิจัย..... 118

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด.....	4
3.1	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มเป้าหมายองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด.....	55
3.2	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด.....	55
3.3	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มตัวแทนพระสงฆ์องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด.....	55
3.4	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มผู้นำท้องถิ่น ตัวแทนชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด.....	56

สารบัญภาพ

ภาพที่ **หน้า**

2.1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย..... 52

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบันถูกกำหนดขึ้นในรัฐบาลนายชวน หลีกภัย โดยมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ต่อมามีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด มีบทบาทในการส่งเสริมความเป็นอยู่และสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่นในหลาย ๆ ด้าน และมีส่วนสำคัญในการตอบสนองนโยบาย และแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ดำเนินการตามนโยบายของรัฐในเรื่องการกระจายอำนาจเพื่อให้บริการสาธารณะดำเนินไปอย่างรวดเร็ว และประชาชนได้รับประโยชน์มากที่สุด หน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล คือดำเนินงานทั้งในด้านการพัฒนาตำบล และภาระกิจที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องทำภายใต้ข้อกำหนดของกฎหมาย กล่าวคือ มาตรา 66 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านการปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองที่มีแนวคิดพื้นฐานมาจากการจัด เขตพื้นที่ในการปกครอง โดยชุมชนผู้จัดการปกครองเหล่านี้ไม่มีอำนาจอธิปไตยของตัวเอง แต่มีสิทธิใน การจัดการปกครองโดยกฎหมายได้ให้อำนาจไว้ชุมชนเหล่านี้มีสิทธิจัดตั้งองค์กรที่จำเป็นสำหรับจัดการ ภารกิจต่าง ๆ ของตัวเอง โดยนัยดังกล่าวนี้การดำรงไว้ซึ่งอำนาจหน้าที่ในการปกครองท้องถิ่นจึงเป็น เงื่อนไขที่สำคัญและมีความจำเป็นต่อการปกครองท้องถิ่นเป็นอย่างยิ่ง อนึ่ง การปกครองท้องถิ่นต้อง ปลอดจากการควบคุมภายนอก เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่น (local community) สามารถบริหารกิจการของ ตัวเองได้อย่างอิสระ โดยความเป็นอิสระนี้ จะต้องครอบคลุมไปในทุกกิจกรรมของท้องถิ่นภายใต้เงื่อนไข แห่งกฎหมายของรัฐ และในฐานะที่ท้องถิ่นเป็นผู้ครอบครองอำนาจอธิปไตยส่วนหนึ่งของรัฐเอาไว้ ท้องถิ่นจึงต้องได้รับการดูแลคุ้มครองจากรัฐด้วย อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเป็นไปไม่ได้ที่ประชาชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมทางการปกครองของตัวเองตลอดเวลา ดังนั้น การใช้อำนาจของประชาชนใน การปกครองท้องถิ่นสามารถทำได้โดยผ่านการเลือกตั้ง และใช้มติข้างมากเป็นเครื่องมือในการตัดสิน เรื่องราวต่างๆ ของท้องถิ่น” ในสารานุกรมทางสังคมศาสตร์ของ วิลเลียม ร็อบสัน (Robson, 1953, p. 547, อ้างถึงใน อุดม ทุมโฆสิต, 2551, หน้า 210-211)

การปกครองท้องถิ่นชุมชนส่วนมากก็จะมีปัญหาในด้านการบริการเรื่องทั่วไปของในตำบลซึ่งจะแก้ปัญหายากยิ่งในด้านการให้บริการแก่ชุมชนในการลงพื้นที่ร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ชุมชนจึงมีนโยบายการแก้ไขปัญหา เช่น

ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย ด้านการกำจัดสารเคมี ด้วยเหตุนี้องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จึงมีนโยบายในการจัดสรรเรื่องรถขนขยะในปีงบประมาณปี 2564 และในส่วนที่มีปัญหาในเรื่องน้ำประปาที่ไม่สะอาด ถนนทางเข้าในแต่ละหมู่บ้านมีความเป็นลูกรัง จำเป็นอย่างยิ่งต่อการแก้ไขปัญหาที่เราจะต้องแก้ไขให้กับตำบลและชุมชนให้มีความสะดวกสบายจึงต้องนำหลักธรรมเหล่านี้เข้าไปปรับและประยุกต์ให้เข้ากับการพัฒนาชุมชนให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ด้านการปรับปรุงแก้ไขกับปัญหาที่เพิ่มมากขึ้น ในฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด นอกจากนี้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลยังมีการจัดทำข้อเสนอแนะแผนพัฒนาล่วงหน้าเอาไว้เพื่อแก้ไขให้กับชุมชนที่เกิดปัญหาดังกล่าวด้วย (สัมภาษณ์ อารยา เถาวัลดี, หัวหน้าฝ่ายนโยบายและจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น, 24 มกราคม 2564)

แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561 - 2565) ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนในการให้บริการสาธารณะแก่ ประชาชนในพื้นที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล จึงมีความจำเป็นต้องเพิ่มเติมแก้ไขเปลี่ยนแปลงแผน โครงการ/กิจกรรมให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงและสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อดำเนินการให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อ ประชาชนโดยส่วนรวมและเพื่อตอบสนอง แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ ดังนั้น เพื่อให้ถูกต้องและเป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย เพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างมีคุณธรรมโดยมีหลักพุทธธรรมนำชีวิตอันเป็นคุณลักษณะสามารถทำหน้าที่เผยแผ่เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และคุณภาพชีวิตของประชาชนในเชิงบูรณาการวิชาการทั้งทางโลก ทางธรรมนำ หลักสัปปุริสธรรม 7 หมายถึง ธรรมที่ทำให้คนเป็นสัปบุรุษ หรือ เป็นคนดี มี 7 ประการ คือ 1) ธัมมัญญุตา (การรู้จักเหตุ) คือ การรู้จักวิเคราะห์สาเหตุของสถานการณ์และความเป็นไปของชีวิตหรือรู้จักหลักความจริง จะคิด จะทำอะไรก็มีหลัก รู้ว่าเมื่อกระทำสิ่งนี้จะได้ผลตอบแทนเป็นความสุข เป็นต้น 2) อัตถัญญุตา (การรู้จักผล) หมายถึง เมื่อมีเหตุก็ย่อมมีผล เมื่อมีปัญหาอันใดเกิดขึ้นเราจะต้องใช้หลักเหตุผลมาพิจารณาปัญหาเหล่านั้น เพราะผลเกิดจากเหตุเสมอ การรู้จักเปรียบเทียบเหตุและผล 3) อัตตัญญุตา (การรู้จักตน) ความเป็นผู้รู้จักตน คือรู้จักตนเองโดยฐานะ ภาวะ เพศ วัย ความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมอื่นๆ มีศรัทธา ศีล สุตตะ จาคะ ปัญญา เป็นต้น 4) มัตตัญญุตา (การรู้จักประมาณ) หมายถึง ความพอดี ความพอเหมาะพอสมควรการรู้จักประมาณ คือการรู้จักทำทุกสิ่งทุกอย่างหรือดำเนินชีวิตให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม เป็นต้น 5) กาลัญญุตา (การรู้จักกาล) หมายถึง การรู้จักเวลาที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมต่างๆ และรู้จักปฏิบัติตนให้ถูกกับกาลเทศะ 6) ปริสัญญุตา (การรู้จักชุมชน) คือ การรู้จักหมู่คณะหรือกลุ่มชนว่าดีหรือไม่ดีควรคบหาสมาคม ควรเข้าไปอยู่เป็นพวกหรือไม่ เมื่ออยู่ในชุมชนหรือที่ประชุมนั้นๆ 7) ปุคคโลปรปรัญญุตา (การรู้จักบุคคล) ได้แก่ การรู้จักประเภทบุคคลแต่ละคนว่าฉลาดหรือโง่ เป็นคนพาลหรือเป็นบัณฑิต (กถิน อัตถโยธิน, 2548)

ผู้วิจัย จึงมีความสนใจเพื่อจะนำผลการวิจัยไปปรับใช้เป็นฐานข้อมูลในการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ซึ่งเป็นหลักธรรมสำหรับสัตบุรุษในการปกครองในตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด และปลูกจิตสำนึกในการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการปกครอง ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีบทบาทมากเพิ่มมากขึ้นกว่าเท่าที่เป็นอยู่ สามารถถ่ายทอดและนำไปปฏิบัติให้กับประชาชนในตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถเพิ่มพูนนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้จริงมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลอย่างต่อเนื่องให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

1.2.2 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะกระบวนการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาชุมชนการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

1.3.1 ขอบเขตด้านประชากร

1) กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้บริหารบุคลากรเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด บุคลากรสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรในการวิจัย ได้แก่ คณะผู้บริหาร บุคลากร เจ้าหน้าที่สังกัด องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง และตัวแทนพระสงฆ์ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ตามความสำคัญของเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยได้กำหนดบุคคลไว้ 17 กลุ่ม แนวทางการสัมภาษณ์หน่วยงานในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง สังกัดละ 1 คน จำนวน 17 คน และแนวทางการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในการพัฒนาชุมชน จำนวน 7 รูป/คน รวมทั้งสิ้น 24 รูป/คน

1.3.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มเป้าหมายขององค์การส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 1.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญขององค์การส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

ลำดับที่	ผู้ให้ข้อมูล	คุณสมบัติ	จำนวน/คน
1	ผู้บริหาร	ให้ข้อมูลด้านการบริหารองค์กร	7
2	บุคลากร	ให้ข้อมูลด้านการปฏิบัติงานในองค์กร	9
3	ตัวแทนคณะสงฆ์	ให้ข้อมูลด้านศาสนา	5
4	ผู้นำท้องถิ่น	ให้ข้อมูลด้านการพัฒนาท้องถิ่น.	3
รวม			24

1.3.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน เอกสารที่เกี่ยวข้อง แผนพัฒนาท้องถิ่น 2561-2565 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำมาบูรณาการและประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด และแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) กระบวนการพัฒนาของ พิสันต์ ประทานชวโน และแนวคิดกระบวนการพัฒนาของสรรเสริญ วงศ์อุ่น มาบูรณาการเป็นกรอบในการวิจัย ดังนี้ กระบวนการพัฒนาชุมชน 1) การวิเคราะห์สถานการณ์ 2) การวางแผน 3) การคาดการณ์ 4) การติดตามประเมินผล 5) การส่งเสริมความร่วมมือ 6) การวิเคราะห์ผล แนวคิดการพัฒนาด้าน 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านสังคม 3) ด้านวัฒนธรรม 4) ด้านสิ่งแวดล้อม หลักธรรมสัปปุริสธรรม จำนวน 7 ด้าน 1) ธัมมัญญุตา ด้านการเป็นผู้รู้จักเหตุ 2) อัตถัญญุตา ด้านการเป็นผู้รู้จักผล 3) อัตตัญญุตา ด้านการเป็นผู้รู้จักตน 4) มัตตัญญุตา ด้านการเป็นผู้รู้จักประมาณ 5) กาลัญญุตา ด้านการเป็นผู้รู้จักกาล 6) ปริสัญญุตา ด้านการเป็นผู้รู้จักบริษัท 7) ปุคคลัญญุตา ด้านการเป็นผู้รู้จักบุคคล

1.3.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ทำให้บุคลากรได้ทราบแนวคิดการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 นำไปประยุกต์ใช้ในการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

1.4.2 ทำให้บุคลากรได้ทราบการเปรียบเทียบการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ไปใช้ในการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

1.4.3 ทำให้บุคลากรได้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ไปประยุกต์ใช้ในการปกครองบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

1.4.4 ทำให้ได้ทราบการนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศและส่งเสริมการนำหลักสัปปุริสธรรมไปประยุกต์ใช้ในการปกครองของหน่วยงานภาครัฐของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

1.5.1 การประยุกต์ใช้ หมายถึง การบูรณาของการนำหลักสัปปุริสธรรมนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา

1.5.2 หลักสัปปุริสธรรม หมายถึง คุณสมบัติของผู้นำองค์กร บุคลากรในการนำของการบริหารการทำงานตามบทบาท อำนาจ และหน้าที่ เพื่อพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้พัฒนาขององค์กร

1) อัตถัญญุตา หมายถึง ด้านการรู้จักอรรถ คือการเป็นผู้รู้ในองค์กร บุคลากรนั้น รู้จักผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำหรือความไปตามหลักของการพัฒนา

2) อัตตัญญุตา หมายถึง ด้านการรู้จักตนรู้ความจริง เป็นผู้รู้จักตน คือ รู้ว่า เรานั้นว่าโดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลังความรู้ ความสามารถ ความถนัด และคุณธรรม

3) มัตตัญญุตา หมายถึง ชุมชนมีความเป็นอยู่พอเพียงในการพัฒนา รู้จักการใช้ชีวิตของตนให้พออยู่พอกิน ไม่ดิ้นรน ใช้จ่ายอย่างพอเพียง และเดือดร้อนคนอื่น เป็นต้น

4) กาลัญญุตา หมายถึง เป็นผู้รู้จักกาลคือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่จะต้องใช้ในการประกอบกิจ กระทำหน้าที่การงาน

5) ปริสัญญุตา หมายถึง เป็นผู้รู้จักบริษัท คือ รู้จักที่ประชุม รู้กิริยาที่จะประพฤติต่อชุมชนนั้นๆ เหมาะกับสภาพกลุ่มและชุมชน

6) ปุคคลัญญุตา หมายถึง เป็นผู้บุคลากรในองค์กรนั้น รู้ความแตกต่างในการรู้จักความสามารถ และมีคุณธรรมเหล่านั้นให้พอดี มีสัมมาคารวะ อัธยาศัยดี เป็นต้น

7) ธัมมัญญุตา เป็นผู้รู้หลักธรรมที่สำคัญ และนำไปปรับให้เขากับองค์กรของตน ให้มีหลักธรรมที่สำคัญ รู้หลัก หรือ รู้จักเหตุ คือ รู้หลักความจริง รู้หลักการ รู้หลักเกณฑ์ และรู้หลักการที่จะทำให้เกิดผล

1.5.3 การพัฒนาชุมชน หมายถึง การพัฒนาศักยภาพ ประสิทธิภาพของชุมชน ให้มีความเข้มแข็งในการมีส่วนร่วมของ ตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

1.5.4 การบริหาร หมายถึง กฎหมายกำหนดให้มีคณะกรรมการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล (ม.58) ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือผู้บริหารท้องถิ่นเรียกว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมาจากการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง

1.5.5 องค์การ หมายถึง ศูนย์รวมกลุ่มบุคคลหรือกิจการที่ประกอบกันขึ้นเป็นหน่วยงานเดียวกัน เพื่อดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายหรือในตราสารจัดตั้งซึ่งอาจเป็นหน่วยงานของรัฐ เช่น องค์การของรัฐบาล หน่วยงานเอกชน เช่น บริษัทจำกัด สมาคมหรือหน่วยงานระหว่างประเทศ เช่น องค์การสหประชาชาติ

1.5.6 องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง มีชื่อย่อเป็นทางการว่า องค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคล และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง เป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 6 พ.ศ. 2552 โดยยกฐานะจากสภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาทปัจจุบัน ณ วันที่ 12 ธันวาคม 2562 มีองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสิ้น 5,326 แห่ง

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องครอบคลุมหัวข้อดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดหลักเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7

2.2 แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาชุมชนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

2.3 อำนาจหน้าที่การปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง

2.4 สภาพพื้นที่ในการทำวิจัย

2.5 งานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แนวคิดหลักเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7

2.1.1 ความหมายของการประยุกต์

ราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายคำว่า “การประยุกต์” ในความหมายที่ค่อนข้างแคบจำกัดขอบเขตเฉพาะการนำความรู้ในวิชาการต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ในภาคปฏิบัติ โดยให้ความหมายไว้ว่า “นำความรู้ในวิทยาการต่าง ๆ มาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น วิทยาศาสตร์ประยุกต์ จิตวิทยาประยุกต์”

ภาคปฏิบัติ โดยปรับให้เข้ากับบริบทแวดล้อมที่เป็นอย่างเหมาะสม นอกจากนี้บางสิ่งนั้นอาจเป็นวัตถุสิ่งของที่นำมานอกเหนือ บทบาทหน้าที่เดิมให้เหมาะสมกับริบทใหม่ การประยุกต์ เป็นการนำทฤษฎี หลักการ กฎเกณฑ์แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะในศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ มักมีการประยุกต์ภาคทฤษฎีสู่ภาคปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้จริง ในการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ เพราะมีความจำเป็นรูปธรรมมากกว่า การประยุกต์เป็นการนำสิ่งหนึ่ง หรือแนวคิดหนึ่งมาปรับใช้ เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจง การประยุกต์จึงแตกต่างจากการลอกเลียนแบบ การลอกเลียนเป็น การนำสิ่งที่อยู่ในบริบทหนึ่งมาใช้ในอีกบริบทหนึ่งทั้ง หลักการวิธีการ และรูปแบบ โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสม ในบริบทที่แตกต่างกัน คนที่คิดเชิงประยุกต์ได้ดีจะสามารถนำสิ่งหนึ่งมาใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างลงตัว โดยคำนึงถึงสภาพความเป็นจริงในขณะนั้น

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2547) การประยุกต์ หมายถึง การนำความรู้ในวิทยาการต่าง ๆ มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์อาจเป็นทฤษฎี หลักการ แนวคิด ความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และนำมาใช้ประโยชน์ใน ภาคปฏิบัติ โดยปรับให้เข้า กับบริบทแวดล้อมที่เป็นอยู่

2.1.2 ความเป็นมาของสัปปุริสธรรม 7

หลักสัปปุริสธรรม 7 นี้ พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ในธัมมัญญูสูตร ว่าภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยธรรม 7 ประการ นี้ เป็นผู้ควรแก่ของที่เขานำมาถวาย เป็นต้น เป็นนาบุญอันยอดเยี่ยมของโลกธรรม 7 ประการ อะไรบ้าง คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้

1) เป็นธัมมัญญู
2) เป็นอัตถัญญู
3) เป็นอัตตัญญู
4) เป็นมัตตัญญู
5) เป็นกาลัญญู
6) เป็นปริสัญญู
7) เป็นปุคคลปโรปรัญญู

พระไตรปิฎกภาษาไทย (2549) ในพระสูตรนี้ พระพุทธเจ้าได้ตรัสถึง ธัมมัญญูบุคคล ซึ่งหมายถึง ผู้รู้ธรรม ซึ่งเป็นคุณสมบัติประการที่ 1 ในคุณสมบัติ 7 ประการของภิกษุ ภิกษุผู้ประกอบด้วยธรรม 7 ประการ ย่อมเป็นผู้ควรของการคำนับ นับถือ ยกย่อง ของบุคคลทั้งหลาย ถือเป็นผู้มีคุณค่าอย่างแท้จริงของมนุษยชาติ คุณสมบัติ 7 ประการนั้น คือ

1) เป็นธัมมัญญู หมายถึง เป็นผู้ธรรม หรือรู้หลักธรรม อันเป็นคำสอนที่สำคัญ คือ สุตตะ (พระสูตรต่าง ๆ) เคยยะ (พระสูตรที่ประกอบด้วยคาถา) เวยยากรณะ (พระอภิธรรมทั้งหมด) คาถา (พระธรรมบท เถรคาถา เถรีคาถา) อุทาน (พระสูตรที่พระพุทธเจ้าทรงเปล่งอุทานด้วยโสมนัส) อิติวุตตกะ (พระสูตร ที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า ข้อนี้สมจริง ดังคำที่พระพุทธองค์) อัพภูตธรรม (พระสูตรที่ประกอบด้วยปาฏิหาริย์) เวทัลละ (พระสูตรที่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายถามแล้วได้รับความรู้และถามยิ่ง ๆ ขึ้นไป)

2.1.3 ความหมายของหลักสัปปุริสธรรม

สัปปุริสธรรมเป็นธรรมของสัปปุริสธรรม คือ คนดี หรือคนที่แท้ซึ่งมีคุณสมบัติของความเป็นคนที่สมบูรณ์ และถือเป็นคุณธรรมที่สำคัญของการเป็นผู้นำที่สมบูรณ์ ในการนิยามความหมายของสัปปุริสธรรม ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้แสดงทัศนะต่าง ๆ ดังนี้

พระธรรมปิฎก (2546) กล่าวว่า “สัปปุริสธรรม 7 หมายถึง คุณธรรม 7 ประการ อันเป็นคุณสมบัติภายในตัวผู้นำ ซึ่งมีคุณสมบัติทั้ง 7 ประการนี้ เป็นองค์ประกอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

กันอย่างสมบูรณ์ที่จะทำให้ผู้นำสามารถจัดการ สามารถปฏิบัติการในภาระงานทุกอย่างให้บรรลุผลสำเร็จได้ตามเป้าหมาย”

กถิน อัตถโยธิน (2548) ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม กล่าวถึง “สัปปุริสธรรม 7 ประการ คือ คุณสมบัติของผู้ดีบุคคลใดประกอบด้วยคุณธรรม 7 ประการ คือ รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล รู้จักชุมชนรู้จักบุคคล แล้วบุคคลนั้นเป็นคนดี คือ สัตบุรุษในทางพระพุทธศาสนาถือว่าเป็นดี เพราะเป็นผู้รักสงบ รักความเที่ยงธรรม รู้จักหน้าที่ของตน รู้จักกาลเทศะ มีเหตุมีผลในการทำงาน โดยเฉพาะผู้ทำหน้าที่ปกครองคนอื่น จะสามารถบริหารงานได้อย่างราบรื่น”

ประภาศรี สีหอำไพ (2531) กล่าวว่า การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ควรมีจิตประเสริฐ คุณธรรม นั้นคือต้องมีธรรมของสัตบุรุษ นั่นคือ สัปปุริสธรรม 7 ประการประกอบด้วย

1) รู้เท่าทันกฎหรือหลักความจริงของสิ่งทั้งหลาย

2) รู้ความมุ่งหมาย และผลประโยชน์ที่เป็นสาระของชีวิต

3) รู้จักตนตามสภาวะ และความสามารถ

4) รู้จักประมาณ คือ ความพอดีตามฐานะของตน

5) รู้จักกาลที่พึงกระทำการให้เป็นไปโดยเรียบร้อย

6) รู้จักชุมชน ประพฤติในระเบียบ วินัยและวัฒนธรรม

7) รู้จักบุคคล ปฏิบัติต่อบุคคลอื่นตามสถานะ

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2553) ได้กล่าวในหนังสือธรรมนูญแห่งชีวิต ว่าสัปปุริสธรรม 7 คือ คนดีมี 7 ประการ ประกอบด้วย

1) ธัมมัญญุตา รู้จักหลักและรู้จักเหตุ คือการรู้หลักการและกฎเกณฑ์ของสิ่งทั้งหลายที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิต ในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ รู้เข้าใจสิ่งที่คนจะต้องประพฤติปฏิบัติตามเหตุผลตลอดจนชั้นสูงสุดคือรู้เท่าทันกฎธรรมดาหรือหลักความเป็นจริงของธรรมชาติ เพื่อปฏิบัติต่อโลกและชีวิตอย่างถูกต้อง มีจิตใจเป็นอิสระไม่ตกเป็นทาสของโลกและชีวิตนั้น

2) อัตถัญญุตา รู้ความมุ่งหมายและรู้จักผล คือ รู้ความหมายและความมุ่งหมายของหลักการที่ตนปฏิบัติเข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจการที่ตนกระทำรู้ว่าที่ตนทำอยู่อย่างนั้น ๆ ดำเนินชีวิตอย่างนั้น เพื่อประสงค์ประโยชน์อะไร กิจการที่ตนทำอยู่ขณะนี้เมื่อทำไปแล้วจะบังเกิดประโยชน์ที่เป็นจุดหมายแท้จริงของชีวิต

3) อัตตัญญุตา รู้ตน คือ รู้ตามเป็นจริงว่าตัวเราโดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลัง ความรู้ความถนัด ความสามารถ และคุณธรรมเป็นอย่างไร แล้วปฏิบัติให้เหมาะสมและทำการต่าง ๆ ให้สอดคล้องถูกจุดที่จะสัมฤทธิ์ผล ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงตนให้เจริญงอกงาม

4) มัตตัญญุตา รู้ประมาณ คือ รู้จักพอดี เช่นรู้จักประมาณในการบริโภคในการใช้จ่ายทรัพย์ รู้จักความพอเหมาะพอดีในการพูดจา การปฏิบัติและการกระทำการต่าง ๆ ทำการทุกอย่าง

ด้วยความเข้าใจวัตถุประสงค์เพื่อผลดีแท้จริงที่พึงต้องการ แต่ทำตามความพอดีแห่งเหตุปัจจัยหรือองค์ประกอบทั้งหลายที่ลงตัวให้เกิดผลดีงามตามที่มองเห็นด้วยปัญญา

5) กาลัญญุตา รู้กาล คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่พึงจะใช้ในการประกอบกิจ ทำหน้าทีการงาน ปฏิบัติการต่างและเกี่ยวข้องกับผู้อื่น เช่น รู้ว่าเวลาไหน ควรทำอะไรอย่างไร ตลอดจนรู้จักกะเวลา และ วางแผนการใช้เวลาอย่างได้ผล

6) ปริสัญญุตา รู้จักชุมชน คือ รู้จักถิ่น รู้จักที่ชุมชน และ ชุมชน รู้การอันควรประพฤติปฏิบัติในถิ่นที่ชุมชน และต่อชุมชนขึ้น ชุมชนนี้เมื่อเข้าไปควรต้องทำกิริยาอย่างนี้ ชุมชนนี้มีระเบียบวินัยอย่างนี้ เป็นต้น

7) ปุคคลัญญุตา รู้บุคคลรู้จักทำความเข้าใจความแตกต่างของบุคคลว่าใคร ๆ ยิ่งหรืออ่อนอย่างไร และรู้จักที่จะปฏิบัติตนต่อบุคคลอื่นด้วยดีว่าควรจะคบหรือไม่ จะตำหนิหรือแนะนำสั่งสอนอย่างไรจึงจะได้ผล

สรุปได้ว่า สัปปุริสธรรม 7 หมายถึง คุณธรรมที่สำคัญ 7 ประการ สำหรับสัปปุริสธรรมหรือคนดี และเป็นคุณธรรมสำคัญของผู้นำที่สมบูรณ์แบบด้วย เพราะคุณธรรมทั้ง 7 ประการนี้ย่อมนำบุคคลนั้นไปสู่ความมีคุณค่าอย่างแท้จริง เรียกได้ว่าเป็นคนสมบูรณ์แบบซึ่งเป็นผู้สามารถนำหมู่ชุมชนและสังคมไปสู่ความสันติสุขและความเจริญก้าวหน้าตลอดไป

2.1.4 การประยุกต์ใช้สัปปุริสธรรม 7 ในการบริหาร

ความเป็นผู้รู้จักเหตุ

ความเป็นผู้รู้จักเหตุ หมายถึง ความรู้ถึงหลักการ รู้กฎเกณฑ์ รู้แบบแผนในการทำงาน รู้ถึงกฎเกณฑ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม อีกทั้งสามารถคาดการณ์ได้ว่า เหตุเกิดที่เป็นอย่างนี้แล้ว จะต้องส่งผลออกมาอย่างนั้น คุณสมบัติที่ดีของผู้รู้จักเหตุ มี 7 ประการ

1) ต้องเป็นคนใฝ่ในการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม

2) ต้องเป็นคนที่เป็นช่างสังเกต เพราะถ้าเป็นการเรียนรู้หลักแต่ไม่ช่างสังเกตอะไร ก็จะเอาแต่ประโยชน์ไม่ได้

3) ต้องมีกัลยาณมิตรที่เป็นเพื่อน คอยเป็นที่ช่วยเหลือเวลาลำบาก หรือหาผู้รู้ที่ปรึกษาได้ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ คือ เห็นเหตุการณ์หรือการกระทำเกิดขึ้นในปัจจุบัน แล้วพึงรู้ว่า จะส่งผลในอนาคตอย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลเตือนภัย ในการวางแผนด้วยการเห็นเหตุ แล้วหยั่งรู้ผล

ความเป็นผู้รู้จักผล

ความเป็นผู้รู้จักผล หมายถึง เมื่อมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นแล้ว (ผลที่เกิดขึ้น) ก็จะใช้ความรู้ ความละเอียด ความเป็นผู้ช่างสังเกต แล้วนำมาวิเคราะห์แยกแยะออกได้ทันทีว่า ผลที่เกิดขึ้นมาจากสาเหตุอะไร ความเป็นผู้รู้จักผลคือ เห็นผลที่เกิดขึ้นแล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อเป็นข้อมูลใน

การแก้ไขปัญหาหรือใช้ประโยชน์ในปัจจุบันและอนาคตที่เป็นอยู่ โดยการหาสาเหตุจากรากเหง้า หรือปฏิบัติตามวิธีการ ที่ได้ผลเกิดขึ้นนำผลการเห็นผลหรือเห็นทุกข์หรือปัญหา ซึ่งแยกออกได้ดังนี้

1) เห็นบุคคล คนนั้นเป็นโรคติดต่อ ทราบเหตุว่าต้องไปเที่ยวซุกซนมา

2) เห็นคนหลับ เราทราบเลยว่า พ่อแม่เรานั้นเลี้ยงแบบปล่อยไม่เคยให้กฎเกณฑ์ในการนอนหลับ

3) นักโบราณคดีเห็นแต่กะโหลกเพียงชิ้นเดียว สามารถที่จะตอบได้เลยว่า บริเวณนี้เคยเจริญรุ่งเรืองมาเป็นพันปี เป็นหมื่นปีที่แล้ว

4) เห็นหินปูนและฟอสซิล นักธรณีวิทยา ก็จะรู้และทราบว่าหินปูนเกิดในยุคไหน สภาพแวดล้อมการเกิดเป็นเช่นไร

5) ในการบริหารงานมักจะเจอปัญหาอยู่บ่อย ๆ เช่น เครื่องจักรมีปัญหาชำรุดบ่อย คุณภาพผลิตภัณฑ์ตกบ่อย วัตถุดิบเปียกชื้น สิ่งนี้เป็นผล ซึ่งหากแตกต่างจากเกณฑ์กำหนดก็จะเป็นปัญหาขึ้นมาทันที ซึ่งยากที่จะบอกสาเหตุรากเหง้า หรือลงลึกรายละเอียดพอที่จะเอาเหตุนั้นไปแก้ปัญหาและตอบโต้

ตามหลักทางอริยสัจ 4 การที่จะแก้ปัญหาได้ก็ต้องรู้เหตุรากเหง้า จึงจะมาหามาตรการแก้ไขปัญหาได้ เช่นกับกระบวนการแก้ปัญหาด้วย QC Story ในการทำงานเชิงธุรกิจและชีวิตประจำวันจะมีปัญหามากมาย การแก้ปัญหาไม่ตรงเหตุรากเหง้า ปัญหาจะเกิดขึ้นซ้ำอีกในกระบวนการ QCC ปัญหาในการหาเหตุเกิดขึ้นได้อย่างไรนั้นต้องทำ 3 GEN นั่นคือ ต้องลงพื้นที่จริง เหตุการณ์จริงต้องเป็นปัจจุบัน

ความเป็นผู้รู้จักตน

การเป็นผู้รู้จักตน หมายถึง รู้ภาวะ สถานะที่ตัวเองเป็น รู้กำลังความสามารถที่สติปัญญาของตัวเอง คือ เกิดมาก็เป็นสถานะลูก ต่อมาก็อาจเป็นพี่หรือเป็นน้องเป็นคนไทย เป็นชาวเมืองไหน ตำบลไหน ต่อมาเป็นนักเรียนเป็นลูกศิษย์ มีอาชีพก็เป็นวิศวกร เกษตรกร แพทย์ บางคนก็อาจเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการ เป็นต้น จากภาวะที่เราเป็น เช่น เป็นลูกก็ต้องรู้หน้าที่ของลูกที่ดี เป็นผู้จัดการส่วน ก็ต้องมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบจัดการส่วนที่ดี เป็นลูกจ้างก็ต้องรู้ว่าตัวเองเป็นอะไร คือเป็นลูกจ้างที่ดี ควรพึงมีต่อบริษัทผู้ว่าจ้าง ที่เมตตาให้ค่าจ้างเรามาเพื่อการดำรงชีวิต และเป็นชาวพุทธก็ต้องมีหน้าที่ของชาวพุทธในฐานะเป็นพุทธบริษัททั้ง 4 เป็นต้น

รู้จักฐานะที่ตัวเองมี คือ รู้ว่าเรามีความรู้ ความสามารถ มีศีลธรรม มีกำลังกาย มีการศึกษามีญาติมิตร มีความเชื่อมั่นในตัวเอง มีความมั่นคงทางจิตใจ มีเกียรติยศ ฐานะการเงิน ตำแหน่ง มีอำนาจดำเนินการเพียงใดนั้น มีความสามารถในการควบคุมเครื่องจักเพียงใด มีสุขภาพแข็งแรงแค่ไหน จากการรู้จักฐานะที่ตัวเองมี เมื่อมองในระดับธุรกิจ จำเป็นต้องรู้ว่าคุณภาพ วัตถุดิบที่ตัวเองมีปริมาณวัตถุดิบที่เรามี กำลังพล เครื่องมือ เครื่องจักรที่ตนเองมี จำเป็นต้องรู้ว่าคุณภาพที่จะ

นำไปใช้ได้มีคุณภาพมากน้อยเพียงใด จึงส่งมอบให้กับลูกค้าโดยไม่มีปัญหาในด้านวัตถุดิบ ในการผลิต ความสามารถของเครื่องจักร กำลังพล งบประมาณเงินทุน ก็ต้องรู้ว่าฐานะการเงินของบริษัทเป็นอย่างไร เพื่อกำหนดกลยุทธในการฝ่าวิกฤต

ความเป็นผู้รู้จักตน คือ มองตัวเองหรือองค์การแล้วทบทวนดูว่าสถานะที่ตัวเองเป็นและฐานะที่ตัวเองมีเป็นอย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลในการบริหารตน บริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป คุณสมบัติของความเป็นผู้รู้จักตน

1. ศรัทธาในการทำความดี หรือต้องการให้ผลงานออกมาดี

2. มีศีลมั่นคง ปฏิบัติตามกฎระเบียบบริษัทและข้อปฏิบัติงานตามมาตรฐานอย่างเคร่งครัด

3. ตั้งใจศึกษาธรรมะ การใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ เพื่อเพิ่มสติปัญญาในการพิจารณาตนเองได้อย่างถูกต้อง

4. ให้ด้วยการเสียสละ การให้ทาน การทำงานทุ่มเทเพื่อองค์กร ใจก็จะเป็นกลาง สามารถพิจารณาตน พิจารณางานให้ถูกต้อง

5. ใช้ปัญญาหาความรู้เสมอ ไม่เชื่ออย่างงมงาย พยายามใช้สมองคิด จะใช้วิธีระดมสมองก็ได้

6. มีปฏิภาณในการตอบโต้ปัญหา แก้ไขปัญหาเก่ง ซึ่งต้องหมั่นหาความรู้ วิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือหมั่นถามผู้รู้

ความเป็นผู้รู้จักประมาณ

ความเป็นผู้รู้จักประมาณ หมายถึง รู้จักความพอเหมาะ พอดี ถ้าทำงานอะไรก็ตามแล้วยังทำไม่ดี ก็จะทำให้เสียงาน หรือคุณภาพงานตกไปการหาจุดพอดีของแต่ละคน ของแต่ละหน่วยงานไม่เท่ากัน และไมมีเครื่องชั่ง ตวง วัด มาบอกได้ว่าพอดี ต้องเอาใจที่ละเอียด ใจที่สุขุม จะที่มีปัญญาใจที่มีความรอบคอบ เข้าไปวัดความพอดี ดังนั้น การหาจุดพอดีนั่นหายาก แต่ต้องฝึกหาให้เจอให้พบจะให้ใครมาหาแทนเราก็ไม่ได้ เพราะจุดดีนั้นเป็นจุดเฉพาะตัว

ความเป็นผู้รู้จักประมาณ คือ มองงานที่ตนเองทำอยู่แล้วพิจารณาวิเคราะห์ด้วยปัญญาว่าความพอเหมาะความพอดีความพอเพียงอยู่ที่ไหน เท่าไร เพื่อจะได้กำหนดแผนการปฏิบัติได้เหมาะสมอันมุ่งไปสู่ผลลัพธ์อย่างดีเลิศ ตัวอย่างความเป็นผู้รู้จักประมาณ

ความเป็นผู้รู้จักกาล

ความเป็นผู้รู้จักกาล หมายถึง รู้จักบริหารเวลาให้เหมาะสม ว่าเวลานี้ควรทำอะไร จึงจะก่อให้ประโยชน์สูงสุด นักธุรกิจมองเห็นเวลาเป็นทรัพยากรอย่างหนึ่งในการบริหารถ้าไม่ได้ใช้เวลาให้เป็นประโยชนก็ต้องเสียโอกาสในการทจะได้กำไร เรียกว่า เวลาเป็นเงินเป็นทอง ความเป็นผู้รู้จักกาล คือ มองงานที่จะทำแล้วพิจารณา บริหารเวลาโดยดำเนินการปฏิบัติว่าควรจะทำให้ทันเวลากำหนด ทำ

ให้ถูกเวลาที่ต้องทำ ทำตามเวลาที่กำหนด และทำให้เริ่มและเสร็จตามเวลาที่วางแผนโดยคำนึงถึงวิธีที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ลักษณะการใช้เวลามี 4 ลักษณะ คือ

1.ทำให้ทันเวลา เช่น นักเรียนทำข้อสอบไม่ทันเวลา แม้ว่าจะมีความรู้เท่าไรก็สอบตกได้ ชาวนาถึงจะดำไถคราดเก่งอย่างไร ถ้าทำไม่ทันเวลา เลยฤดูกาลไปก็ปลูกข้าวไม่ได้ หรือ ได้ผลผลิตไม่ดี ผลิตสินค้าปูนซีเมนต์ต้องผลิตให้ทันเวลาที่ลูกค้ามารอรับปูนไปใช้งาน ซ่อมเครื่องจักรให้ทันเวลาที่จะใช้งาน การปฏิบัติงานตามแผนงานให้แล้วเสร็จทันเวลา

2. ทำให้ถูกเวลา เช่น การใส่ปุ๋ยต้องทำให้ถูกเวลา ตอนเล็กใช้ปุ๋ยไนโตรเจนเพื่อเร่งใบ พอโตก็เร่งปุ๋ยโปแตสเซียมเร่งต้นให้แข็งแรง พอโตอีกหน่อยก็ต้องเร่งปุ๋ยฟอสฟอรัสเพื่อให้ข้าวตกรวง ในกระบวนการผลิตในโรงงานก็มีการทำให้ถูกเวลา เช่น เวลานี้ต้องเติมน้ำมัน ช่วงนี้ต้องเอาเครื่องจักรออกจากหน้างานหลบระเบิด สต๊อกต่ำแล้วต้องเร่งทำสต๊อก 3 กะ เวลาอบรมต้องตั้งใจฟัง เวลานี้ต้องเก็บตัวอย่างมาวิเคราะห์คุณภาพ เวลาเครื่องจักรชำรุดหรือคุณภาพผลิตภัณฑ์มีปัญหาต้องรีบแก้ไขและหาสาเหตุรากเหง้า เวลานี้ไฟไหม้ต้องรีบดับเพลิง ต้องทำแผนพัฒนางบประมาณเบื้องต้น

3. ทำตามเวลา เช่น วันที่กำหนดตายตัวเลือนไม่ได้ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันคล้ายวันเกิด เป็นต้น เวลาเหล่านี้ต้องปฏิบัติตามให้ถูกต้องและต้องทำตามเวลา

4. ทำงานให้ตรงตามเวลา เช่น การนัดหมายพบกัน การปฏิบัติงานตามเวลาเข้าออกประจำวัน เลิกบรรยายตรงเวลาเลิกตามที่กำหนดในแผนการ อบรม การเข้าประชุม เลิกประชุม ตรงเวลา

ความเป็นผู้รู้จักชุมชน

ความเป็นผู้รู้จักชุมชน หมายถึง รู้จักชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม ซึ่งแตกต่างกันไป แล้วปฏิบัติตนให้ถูกต้อง ทำไมจึงต้องรู้จักชุมชน รู้จักหมู่คณะ รู้จักชุมชน และรู้จักที่ประชุม รู้กิริยาที่จะประพฤติต่อชุมชนนั้น ๆ ว่า ชุมชนนี้เมื่อเข้าไปหา ต้องทำกิริยาหรือปฏิบัติแบบนี้ จะต้องพูดอย่างไร ชุมชนนี้ควรสงเคราะห์อย่างไร และชุมชน รู้จักมารยาท ระเบียบวินัย ขนบธรรมเนียมประเพณี และรู้ข้อควรปฏิบัติอื่น ต่อชุมชนนั้น ๆ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546, หน้า 628) รู้กิริยาที่พึงประพฤติต่อชุมชนนั้น ๆ สังคมนั้น ๆ ว่า ชุมชนนี้ สังคมนี้ เมื่อเข้าไปอยู่ด้วยจะต้องประพฤติปฏิบัติตนอย่างไร ควรโอภาปราศรัยอย่างไร แล้ว ประพฤติตนให้เหมาะสมกับที่ประชุม ชุมชน สังคมนั้น ๆ ไม่ทำตัวเป็นคนขวางโลก เป็นต้น เพื่อการ ช่วยเหลือ การสงเคราะห์ การบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนนั้น ๆ ในการแก้ไขปัญหาสังคม หน่วยงานภาครัฐ หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องศึกษาให้ เข้าใจถึงระเบียบวินัย ขนบธรรมเนียมประเพณี สิ่งแวดล้อม การศึกษา ฐานะ แนวคิด วิถีชีวิต เศรษฐกิจ ความเชื่อ ภูมิปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในชุมชน ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งจำเป็นมาก ที่ จะช่วยในการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาอีกช่องทางที่สำคัญ เพราะดังที่เราทราบ

ดีแล้วว่าสาเหตุ มาจากไหน นอกจากสภาพจิตใจเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ก่อเหตุได้แล้ว ก็ยังมีสถานที่ที่อำนวยต่อการก่อ เหตุหรือกระทำความผิดได้เช่นกัน เช่น การที่เด็กที่มีปัญหาติดยาเสพติด อาจเกิดจากหลายปัจจัย ด้วยกัน บ้างก็เกิดจากเพื่อน เกิดจากสภาพแวดล้อม เกิดจากสถานการณ์ที่ประสบอยู่ แต่ในบาง กรณีเยาวชนที่เสพยาเสพติดเพราะสภาพบีบคั้นทางจิตใจหาทางออกไม่ได้จนต้องพึ่งยาเสพติดเพื่อ หนีจากสภาพปัญหาเหล่านั้น การที่ต้องเจอสภาพบีบคั้นมากๆ มักจะทำให้ตัดสินใจอะไรไม่ค่อยได้ และถูกชักจูงได้ง่าย หรือผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ไม่ว่าจะคดีจี้ปล้นชิงทรัพย์ อาจมากจาก ความจนบีบบังคับ หรือสภาพจิตใจไม่ปกติ ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ประสบอยู่ เป็นต้น ดังนั้นการแก้ไขปัญหาสังคม ต้องศึกษาหาข้อมูลต่าง ๆ ให้ถี่ถ้วนรอบด้าน เช่น โครงสร้าง อำนาจในชุมชนเป็นอย่างไร มีอิทธิพลใดบ้างเกี่ยวข้องกับชุมชน ชุมชนมีศักยภาพในระดับใด เป็นต้น แล้วหาวิธีนำพื้นฐานความคิด วิถีชีวิต วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ตัวบุคคลและสภาพแวดล้อมมาใช้ ให้เป็นประโยชน์สอดคล้องกับสภาพปัญหาและสถานการณ์

ความเป็นผู้รู้จักบุคคล

ความรู้จักบุคคล หมายถึง รู้ความแตกต่าง ระหว่างบุคคล โดยอัธยาศัย ความสามารถและคุณธรรม เป็นต้น เพื่อปฏิบัติต่อผู้นั้นโดยถูกต้อง เช่น ควรคบหรือไม่ จะเกี่ยวข้อง จะใช้ จะยกย่อง จะตำหนิ หรือแนะนำสั่งสอนอย่างไรจึงจะได้ผล เป็นต้น (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2546, หน้า 628) รวมทั้งเข้าใจธรรมชาติของคน รู้ความ แตกต่างของบุคคล และรู้ว่าควรจะปฏิบัติต่อบุคคลแต่ละประเภทอย่างไรจึงจะเหมาะสม ปัญหาสังคมไทยมีหลากหลายรูปแบบ จึงต้องรู้ความแตกต่างของแต่ละปัญหา เช่น ช่วงวัย ช่วงเวลา เพราะช่วงวัยมีผลต่อการกระทำความผิดซึ่งก่อให้เกิดปัญหาสังคม ดังนั้นการแก้ไขปัญหา ไม่ได้อยู่ที่ตัวผู้ที่ก่อปัญหาเองเสมอไป แต่อาจเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมรอบตัว เช่น สังคมที่อยู่ อาศัย ฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัว เป็นต้น สำหรับการแก้ไขปัญหาจึงต้องมองรอบด้าน อย่าง รอบคอบถึงสาเหตุที่เกี่ยวข้องในหลายมิติ หากผู้ที่ประสบปัญหาเป็นผู้ที่ผิดปกติหรือมีความเลวร้าย ติดตัวมาตั้งแต่เกิด แต่จะพิจารณาว่าปัญหานั้นเกิดจากการขาดประสบการณ์ จึงไม่สามารถทำหน้าที่ ทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือพัฒนาศักยภาพในการหน้าที่ทางสังคมให้สูงกว่าที่ควรจะเป็น แต่การเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาของผู้กระทำความผิดให้เปลี่ยนพฤติกรรมเป็นคนดีได้นั้น อาจต้องใช้ เวลาบ้าง เนื่องจากบุคคลมีความแตกต่างกันหลายระดับ พระพุทธศาสนาคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลตามผลของกรรม ไม่ว่าจะทำกรรมดี หรือทำกรรมชั่ว ผลของกรรมเหล่านั้นก็จะส่งผลให้บุคคลมีบุคลิกที่ต่างกัน ดังนั้นแล้วความแตกต่าง ทางสติปัญญา ชาติกำเนิด วรรณะ วงศ์ตระกูล หรือความรวยความจนไม่ได้เป็นเครื่องกำหนดหรือ เป็นเครื่องวัดคุณค่าของมนุษย์ แต่ถือว่า กรรม หรือ การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา เป็นเครื่อง กำหนด ดังพระพุทธพจน์ที่ว่า “สัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นของตน เป็นทายาทแห่งกรรม มีกรรมเป็น แดนเกิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งพาอาศัย กรรมย่อมจำแนกสัตว์ให้เลวทรามและ ประณีตต่างกัน

ไป” หากบุคคลประพฤติดีปฏิบัติชอบ ตั้งอยู่ในศีล ก็เป็นคนดี มีคุณค่าในตัว ตรงกัน ข้าม ถ้าประพฤติชั่ว ไม่ตั้งอยู่ในศีล ก็เป็นคนชั่ว ไร้คุณค่า พระพุทธศาสนาจึงสอนให้เห็นคุณค่าของ การกระทำเป็นสำคัญ เพราะทุกคนมีความเสมอกันเรื่องการกระทำความดีการพัฒนาตน และ เป็นไปตามกฎแห่งกรรม ทุกคนมีโอกาสที่จะประพฤติชั่วหรือทำความผิดพลาดได้ซึ่งอาจเป็นเพราะ สิ่งแวดล้อมภายนอก สภาพสังคมที่บีบบังคับ หรือเพราะความประมาทของตนเองก็สามารถเป็นไป ได้เช่นกัน แต่ทุกสิ่งทุกอย่างย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา ตามเหตุปัจจัย เมื่อมีการเกิดขึ้น มาแล้ว ย่อมตั้งอยู่ชั่วระยะหนึ่งแล้วเสื่อมสลายดับไปในที่สุด คนชั่วก็อาจกลับใจเป็นคนดีได้ ส่วนคน ดีก็อาจกลับกลายเป็นคนชั่วได้เช่นกัน อยู่ที่การกระทำทั้งสิ้น ดังนั้นการแก้ไขปัญหาสังคมจึงควรคำนึงถึงสภาพแวดล้อมรอบข้าง ฐานะความเป็นอยู่ อายุ ระดับสติปัญญา เพื่อจะได้แก้ไขปัญหา ฟื้นฟู พัฒนาได้อย่างเหมาะสม ให้ผู้กระทำความผิดได้มี โอกาสแก้ไขตัวเอง สามารถกลับตัวกลับใจมาเป็นคนดีได้ในที่สุด

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า (Conclusion) ปัญหาสังคม เป็นปัญหาที่สร้างความเดือดร้อนต่อคนส่วนใหญ่ในสังคม เกิดจากหลาย สาเหตุด้วยกันไม่ว่าจะมาจากเศรษฐกิจที่ตกต่ำการเมืองที่ย่ำแย่และขาดเสถียรภาพ การบังคบใช้ กฎหมายย่อหย่อน ไม่เด็ดขาด สภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรม ค่านิยมในสังคมที่เปลี่ยนไปเพราะความ เจริญด้านเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ยิ่งไปกว่านั้น การพัฒนาความเจริญด้านวัตถุมีมากขึ้น เพื่อสนองความต้องการของคน ทำให้มีความสะดวกสบาย แต่ตรงกัน ข้ามกับการพัฒนาทางด้านจิตใจกลับเสื่อมถอยลง คือ คนในสังคมไม่ให้ความสำคัญกับความ หลักธรรมหรือหลักประพฤติตนที่ดีงาม จึงเกิดปัญหาสังคมตามมามากมาย ไม่ว่าจะปัญหา อาชญากรรม อันเป็นผลจากการกระทำของเหล่า “อาชญากร” เช่น ปัญหายาเพสติด ปัญหาจี้ปล้น ทรัพย์ ปัญหากระทำชำเราทางเพศ เป็นต้น ยิ่งนับวันยิ่งมากขึ้นเรื่อย ๆ สะท้อนให้เห็นถึงการป้องกัน และการแก้ไขปัญหาที่ยังไม่มีประสิทธิภาพที่ดี ขาดการเอาใจใส่ แม้หน่วยงานภาครัฐหรือเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องจะพยายามทำการแก้ไขปัญหาเหล่านี้อยู่ กลับยังมีปัญหาเกิดขึ้นให้เห็นอยู่แทบทุกวัน ดังนั้นในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพที่ดี ควรนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้อย่างจริงจัง นั้นก็คือ หลักสัปปุริสธรรม 7 ประกอบด้วย อัตถัญญุตา ความรู้จักผล อัตตัญญุตา ความรู้จักตน มัตตัญญุตา ความรู้จักประมาณ กาลัญญุตา ความรู้จักกาล ปริสัญญุตา ความรู้จักบริษัท หรือชุมชน และปุคคลปโรปรัญญุตา ความรู้จักบุคคล หลักธรรมทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่ บุคคลคนในสังคม ควรปลูกฝังให้มีขึ้นภายในจิตใจ เพราะเป็นหลักธรรมของการประพฤติตนเป็นคน ดีอันจะนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะสามารถแก้ไขปัญหาได้ถึง สาเหตุที่เกิดขึ้น ปัญหาจึงลดลงหรือค่อย ๆ หมดไปในที่สุด และสามารถฟื้นฟูจิตใจ เพื่อการพัฒนา ชีวิตให้ดีขึ้นแก่บุคคล กลุ่ม ชุมชน และประเทศชาติต่อไป

2.2 แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาชุมชนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2.1 แนวคิดการพัฒนาชุมชน

การทบทวนแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา ผู้วิจัยได้ประมวลมาจากแนวคิดของ นักวิชาการ โดยจะนำเสนอในประเด็นที่เกี่ยวกับ ความหมาย แนวคิดและทฤษฎี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2542) ได้ให้ความหมายของค้าว่า “การพัฒนา” ในภาษาไทยมาจาก “วฑฺฒน” ในบาลี และ “วรฺธน” ในภาษาสันสกฤต แปลว่า ความเจริญจากการนำคำว่า การพัฒนามาใช้ด้วยวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันจึงให้เกิดแนวความคิด เกี่ยวกับการพัฒนาต่างกันออกไปหลายแนวความคิด ซึ่งสามารถจำแนกออกได้ดังต่อไปนี้

แนวคิดทางด้านเศรษฐกิจ เป็นการอธิบายถึงความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจซึ่งจะเน้นไป ในเรื่องของการออมและการลงทุน มองว่าการพัฒนาเปรียบเสมือนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดย ถือว่าเมื่อมีกระบวนการพัฒนาเกิดขึ้นแล้ว ผลแห่งการพัฒนาจะแพร่กระจายไปยังประชาชนทีละน้อย และประชาชนจะพัฒนาตามไปด้วย ซึ่งผลประโยชน์ของการเจริญเติบโตจะกระจายไปสู่ประชาชน กลุ่มต่าง ๆ ในรูปของงานและโอกาสทางเศรษฐกิจ โดยผลของการกระจายนี้จะเพิ่มผลประโยชน์ทาง เศรษฐกิจให้แก่กลุ่มที่ยากจนกว่า

แนวความคิดด้านความจำเป็นขั้นพื้นฐาน เป็นผลมาจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของหลาย ๆ ประเทศและประเทศต่าง ๆ เริ่มตระหนักว่าการดำเนินการพัฒนาที่ผ่านมาไม่ได้ส่งผลให้ประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยการพัฒนาควรจะถูกกำหนดให้ไปสู่แนวคิดความจำเป็นขั้นพื้นฐาน เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม การศึกษาและสุขภาพอนามัย รวมไปถึงความต้องการด้านต่าง ๆ ของประชาชนเป็นอันดับแรก แทนการมุ่งลงทุนในด้านอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนาและแนวทางในการปฏิบัติแล้วการพัฒนาจะมุ่งไปที่สวัสดิการของประชาชนเพื่อลดความยากจน ลดการว่างงานและลดความไม่เท่าเทียมกันด้วย แนวคิดแบบการพัฒนาชุมชน เป็นแนวคิดที่องค์การสหประชาชาตินำไปใช้เป็นแนวทาง ในการพัฒนาที่กล่าวมาแล้วในเรื่องความเป็นมาของการพัฒนา กล่าวคือการให้คนและกลุ่มคนใน ชุมชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและเป็นผู้ได้รับผลของการพัฒนาตามหลักการและวิธีการพัฒนา ชุมชน แนวคิดแบบการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นแนวคิดที่องค์การสหประชาชาติเรียกร้องให้ประเทศ ต่าง ๆ ทั่วโลกได้ตระหนักถึงผลกระทบจากการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยจนเกินขีดจำกัดของ ทรัพยากรโลก เป็นแนวคิดการพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงความเป็นองค์รวมของทุกด้านอย่างสมดุลใน 5 ด้าน คือด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรม ด้านสังคมและด้านการเมือง

จากแนวคิดหลักในการพัฒนาทั้ง 7 ประการดังกล่าว การพัฒนาชุมชนถือเป็นแนวคิดหนึ่งที่มี ลักษณะเฉพาะ คือมุ่งเน้นไปที่การเปลี่ยนแปลงในตัวมนุษย์รวมถึงศักยภาพของมนุษย์เป็นหลัก

กล่าวได้ว่าการที่จะทำความเข้าใจความหมาย ลักษณะและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนานั้น จำเป็นจะต้องตระหนักในความจริงที่ว่า การพัฒนาเป็นแนวคิดเชิงปทัสถาน การกำหนดความหมาย ทิศทางและแนวทางของการพัฒนานั้น ย่อมจะแตกต่างกันไปตามค่านิยมและความเชื่อพื้นฐานหรืออุดมการณ์ของสังคมและกาลเวลา ดังนั้นแนวทางการพัฒนาของประเทศที่มีความยึดมั่นในอุดมการณ์ทุนนิยมจึงอาจจะแตกต่างจากประเทศอุดมการณ์สังคมนิยมและเนื่องจากปทัสถานที่มองเห็นว่าเป็นสิ่งที่ปรารถนาเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา ความหมาย แนวคิดและแนวทางการพัฒนาอาจจะเปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาลเวลาด้วยเช่นกัน

การพัฒนาชุมชน หมายถึง เป็นการพัฒนาประเภทหนึ่งที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง โดยมีปรัชญา แนวความคิด หลักการและวิธีการปฏิบัติที่เป็นลักษณะเฉพาะของตนเอง ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานดั้งเดิม คือเป็นกระบวนการให้การศึกษาแก่ประชาชนเพื่อพัฒนาความรู้ ความคิดให้มีศักยภาพและสามารถ พึ่งตนเองได้หรือช่วยตนเองได้ในทุกด้าน ดังนั้นการพัฒนาชุมชนจึงเป็นการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ ให้ครบถ้วนถึงความพร้อมในทุกด้าน เพื่อที่จะสามารถจัดการกับปัญหาและความต้องการต่าง ๆ ของตนเองได้ การดำเนินงานด้านการพัฒนาชุมชนเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนและต้องการผู้ปฏิบัติงานที่มี สมรรถภาพ เป็นผู้ที่ประกอบไปด้วยองค์ความรู้ทั้งในด้านศาสตร์และศิลป์ เพื่อทำงานร่วมกันกับ ประชาชนและชุมชนในการที่นำพาไปสู่เป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาชุมชน นั่นคือการที่คนในชุมชน มีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน รวมถึงบทบาทและคุณสมบัติของนักพัฒนาในการพัฒนาชุมชน

2.2.2 หลักการและวิธีการพัฒนา

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวกับหลักการและวิธีการพัฒนานั้นมีนักวิชาการกล่าวไว้ดังต่อไปนี้ องค์การสหประชาชาติ (UN. Development of Economic and Social Affair) ได้กำหนดหลักการพัฒนา มี 10 ประการ คือ

1. การพัฒนาต้องตอบสนองความต้องการอันแท้จริงของประชาชนในชุมชน ด้วย การริเริ่มจากประชาชน และเริ่มต้นจากโครงการง่ายไปสู่โครงการที่ยากขึ้น

2. การพัฒนามีลักษณะเป็นโครงการอเนกประสงค์ ต้องอาศัยความร่วมมือของนักวิชาการหลายสาขา และผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย

3. การพัฒนาต้องเปลี่ยนแปลงเจตคติของประชาชนไปพร้อมๆ กับกิจกรรมด้านอื่น ๆ

4. การพัฒนาต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างเต็มที่เพื่อ เป็นการสร้างพลังชุมชนและองค์กรของประชาชนขึ้น

5. การพัฒนาต้องค้นหา และพัฒนาผู้นำชุมชนในด้านต่างๆ ตามลักษณะของ กิจกรรมและความจำเป็นของแต่ละชุมชน

6. การพัฒนาต้องยอมรับในสถานภาพ บทบาทของสตรี และเยาวชนเปิดโอกาสให้ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มากที่สุด เพราะสตรีและเยาวชนมีผลต่อการขยายตัวของ งาน และการรับช่วงของงานพัฒนาชุมชนได้เป็นอย่างดี

7. การพัฒนาของประชาชนจะประสบความสำเร็จอย่างเต็มที่ ถ้าหากรัฐบาลมีความพร้อมและให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง

8. การพัฒนาต้องมีนโยบายและการวางแผนตั้งแต่แต่ระดับประเทศถึงระดับท้องถิ่น โดยการบริหารงานทุกระดับจะต้องมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

9. การพัฒนาต้องสนับสนุนให้องค์กรของภาคเอกชน องค์การอาสาสมัครต่างๆ ทั้ง ในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย

11. การพัฒนาต้องมีการวางแผนให้เกิดการพัฒนาพร้อมๆ กัน ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติหรือระดับประเทศ

สรุปได้ว่า หลักการพัฒนาเป็นกระบวนการให้การศึกษาแก่ชุมชน ซึ่งในกระบวนการให้การศึกษานั้นได้เกิดขึ้นบนสถานะแห่งความเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ ก็เพื่อให้ประชาชน ได้เข้ามาร่วมจัดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนของตนเองให้มากที่สุด ท้ายที่สุดแล้วประชาชนต้องสามารถตัดสินใจและลงมือแก้ปัญหาของตนเองได้อย่างมี ประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องอาศัยนักพัฒนาภายนอกอยู่ส่วน หนึ่ง กระบวนการพัฒนาชุมชนจะต้องอาศัยการมี ส่วนร่วมของทุกฝ่ายจึงจะประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการที่มีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง

2.2.3 กระบวนการพัฒนา

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนา นั้นมีนักวิชาการกล่าวไว้ดังต่อไปนี้

พิสันติ์ ประทานชวโน (2560) กล่าวว่า กระบวนการพัฒนา เป็นการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนเป็น งานที่ต้องท้าอย่างต่อเนื่องเป็นกระบวนการ และต้องอาศัยหลักการมีส่วนร่วมในกา ร พัฒนาซึ่งเป็น หัวใจสำคัญของการพัฒนาในทุกระดับเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ การ วางแผน การปฏิบัติตามแผน การติดตาม ประเมินผลในกิจกรรม/โครงการของชุมชน เป็นการสร้าง/ปลูกฝังจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของกิจกรรม/โครงการ นั้นโดยกระบวนการพัฒนาชุมชนที่ประชาชน มีส่วนร่วมทุกขั้นตอนมีดังนี้

1. การศึกษาชุมชน เป็นการเสาะแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ข้อมูลด้าน เศรษฐกิจ สังคมการเมือง การปกครอง และสภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เพื่อทราบปัญหาและ ความต้องการของชุมชนที่แท้จริง วิธีการในการศึกษาชุมชนอาจต้องใช้หลายวิธีประกอบกันทั้งการสัมภาษณ์ การสังเกต การสำรวจ และการศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด กลวิธีที่สำคัญที่นักพัฒนาต้องใช้ในขั้นตอนนี้ คือ การสร้างความสัมพันธ์กับคนในชุมชน เพราะถ้าหากปราศจากสัมพันธภาพที่ดีระหว่างพัฒนากรกับชาวบ้าน

แล้วเป็นการยากที่จะได้รู้ และเข้าใจปัญหาความต้องการจริง ๆ ของชาวบ้าน ความสัมพันธ์อันดี จนถึง ขั้นความสนิทสนม รักใคร่ ศรัทธา จึงเป็นสิ่งที่จ้าเป็นที่จะต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชน

2. การให้การศึกษาแก่ชุมชน เป็นการสนทนา วิเคราะห์ปัญหาร่วมกับประชาชนเป็น การนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากขั้นตอนการศึกษาชุมชน มาวิเคราะห์ถึงปัญหาความต้องการและสภาพที่ เป็นจริง ผลกระทบ ความรุนแรง และความเสียหายต่อชุมชน กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้ คือ การ กระตุ้นให้ประชาชนได้รู้เข้าใจ และตระหนักในปัญหาของชุมชน ซึ่งในปัจจุบันก็คือ การจัดเวที ประชาคม เพื่อค้นหาปัญหาร่วมกันของชุมชน

3. การวางแผน / โครงการ เป็นขั้นตอนให้ประชาชนร่วมตัดสินใจ และกำหนดโครงการ เป็นการน้าเอาปัญหาที่ประชาชนตระหนัก และยอมรับว่าเป็นปัญหาของชุมชนมาร่วมกันหา สาเหตุ แนวทางแก้ไข และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจที่จะแก้ไข ภายใต้ขีดความสามารถของประชาชน และการแสวงหาความช่วยเหลือจากภายนอก กลวิธีที่สำคัญใน ขั้นตอนนี้ คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการแก้ไขปัญหา วิธีการวางแผน การเขียนโครงการ โดยใช้เทคนิคการวางแผนแบบให้ประชาชนมีส่วนร่วม

4. การดำเนินงานตามแผนและโครงการ โดยมีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการตาม แผนและโครงการที่ได้ตกลงกันไว้ กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนในการสนับสนุนมี 2 ลักษณะ คือ

4.1 เป็นผู้ปฏิบัติงานทางวิชาการ เช่น แนะนำการปฏิบัติงาน ให้คำปรึกษาหารือในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน

4.2 เป็นผู้ส่งเสริมให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

5. การติดตามประเมินผล เป็นการติดตามความก้าวหน้าของงานที่ดำเนินการตาม โครงการเพื่อการปรับปรุงแก้ไขปัญหา อุปสรรคที่พบได้อย่างทันท่วงที กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้ คือ การติดตามดูแลการทำงานที่ประชาชนทำ เพื่อทราบผลความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรค แล้วนำผล การปฏิบัติงานตามโครงการ หรือกิจกรรมไปเผยแพร่เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ

สรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงไปสู่การลดปัญหา และความขัดแย้งให้น้อยที่สุดในการสร้างความเจริญให้ชุมชนโดยมีการกำหนดแผนงานเพื่อน้าไปสู่ความเป็นมาตรฐานในการน้าไปปฏิบัติพร้อมทั้งให้คนในชุมชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาชุมชนโดยริเริ่มจากการร่วมคิด ร่วมท้า ร่วมรับผลที่เกิดขึ้น

2.2.4 แนวคิดกระบวนการพัฒนา

การเปลี่ยนแปลงกระแสการพัฒนาของโลกหรือกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) นำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและกลไกการตลาดที่ก่อให้เกิดการเติบโต ขนาดใหญ่การผลิต ในเชิงอุตสาหกรรมและการบริโภคที่เกินความจ้าเป็นจนกระทั่ง เป็นผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม ชีวิต

มนุษย์ สัตว์ และพืชพรรณธรรมชาติ โดยไม่คำนึงถึงข้อจำกัดด้านกายภาพ ศักยภาพในการผลิต ความสามารถ ที่จะรองรับการบริโภคและการใช้ประโยชน์จากทุนดังเดิมได้อีก

เฉลิมเกียรติ แก้วหอม (2557) การพัฒนาประเทศในระยะ 4 ปีที่ผ่านมานับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการจัดท้า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 ในปี พ.ศ. 2504 ยังไม่เคยมีหน่วยงานใด ในประเทศไทยที่คำนึงถึงผลการพัฒนาประเทศที่ผ่านมา ว่ามีการพัฒนาอย่างสมดุลใน 2 มิติหรือไม่ จนกระทั่ง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ที่ได้มีการอัญเชิญ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มาเป็นปรัชญาน้า ทางในการบริหารและพัฒนาประเทศโดยการส่งเสริมการพัฒนาและ บริหารประเทศให้ดำเนินไป ในทางสายกลางและให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่มี ดุลยภาพทั้งในการบริหารพัฒนาทั้งคนเศรษฐกิจ สังคมที่มีความเกื้อกูลและไม่ เกิดความขัดแย้งซึ่งกันและกันซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจให้ขยายตัวอย่างมี คุณภาพ และแข่งขันได้จะต้องคำนึงถึงขีดจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ สามารถ สงวนรักษาไว้ใช้ประโยชน์ได้อย่างยาวนานด้วยทั้งนี้ เพื่อคงความอุดม สมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพและคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ สามารถเป็นฐานการผลิตของระบบเศรษฐกิจ และการดำรงชีวิตของมนุษย์ได้อย่างต่อเนื่องตลอดไป

สรรเสริญ วงศ์ชอุ่ม (2544) ได้ให้แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ว่า ประเทศไทยได้มีการกำหนดให้ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 โดยมียุทธศาสตร์และภารกิจวัตถุประสงค์เพื่อน้าไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนมีทั้งหมด 7 อย่าง ได้แก่

1. การพัฒนาคุณภาพคนที่ต่อเนื่องจากแผนที่ผ่านมา การมีคุณธรรมจริยธรรมและความรู้สุขภาพที่ดี

2. การเน้นความสมดุลและชนบท โดยท้าให้เกิดความสมดุลและเชื่อมโยงกัน

3. การบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเรื่องปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรในภาคเศรษฐกิจ

4. การพัฒนาการจัดการเศรษฐกิจมหาภาคโดยมีประสิทธิภาพทั้งเรื่องการเงิน การคลัง ภาษีรวมทั้งบทบาท ภาครัฐ เอกชนและบริการ

5. การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยการปรับโครงสร้างภาคการ ผลิตและบริการ

6. พัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้เข้ากับเทคโนโลยีสารสนเทศ

7. บริหารจัดการ ที่ดีทุกระดับทั้งการเมือง ราชการ เอกชน ชุมชนและครอบครัวการพัฒนาที่ยั่งยืนจะพัฒนาทุกองค์ ของการพัฒนาโดยเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อมจะเน้น เป็นกรณีพิเศษคือใช้

ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจ้ากัด เท่าที่จ้าเป็นให้หมดช้าขณะ เดียวกันเสริมสร้างให้มากขึ้น เช่น ไม่ตัดไม้ทำลายป่าและปลูกป่าควบคู่ กันกันไป โดยในการพัฒนาอย่างยั่งยืนจะต้องมีดัชนีชี วัดที่เรียกว่า Sustainable Development Indicator โดยตัววัดครบ 4 ด้าน คือ 1) ด้านสังคม 2) ด้านเศรษฐกิจ 3) ด้านสิ่งแวดล้อม 4) ด้านวัฒนธรรมสถาบันและองค์กรซึ่ง ทางสภาพัฒน์ทำตัวแบบไว้พอสมควร คล้ายๆ ดัชนีชี วัด "ความอยู่ดีมีสุข" จะมีตัวชี วัด 7 ตัว คือ 1) ความรู้ 2) ชีวิตการท้างาน 3) รายได้และความยากจน 4) สภาพแวดล้อม 5) ชีวิตครอบครัว 6) การบริหารจัดการที่ดี 7) สุขภาพอนามัย ยังต้องพัฒนา เพื่อเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจและรองรับการเป็นกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asian Economic Community : AEC) โดยเฉพาะเรื่องคุณภาพแรงงานและเทคโนโลยี ศูนย์วิจัยกสิกรไทยจึงมองว่าไทยต้องสร้างแนวทางในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการผลิตในรูปแบบของตัวเองโดยอาจมีการเลือกกำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ เหมาะสมกับสถานการณ์การผลิตโดยรวมของประเทศ เช่น อุตสาหกรรมที่เกี่ยวเนื่องกับสินค้าเกษตร สุขภาพ การท่องเที่ยว เป็นต้น อีกทั้งยังสามารถนาแนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์มาใช้สร้างมูลค่าเพิ่มให้ แก่สินค้าและบริการควบคู่ไปกับเทคโนโลยีเพื่อตอบโจทย์ในเรื่องข้อจ้ากัดทาง การเงินของธุรกิจ SMES ที่มีส่วนสำคัญต่อภาคธุรกิจของไทย นอกจากนี้ ไทยต้องพัฒนาคุณภาพของกำลังแรงงานควบคู่กันไปด้วยหากไทยยกระดับขีดความสามารถในการผลิตได้จะส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสามารถแข่งขันได้ ทัดเทียมต่างชาติไม่เพียงแต่ใน AEC แต่รวมถึงประเทศอื่นๆ จากทั่วโลกด้วยการรวมกลุ่ม AEC ที่กำลังจะเกิดขึ้นอย่างเต็มรูปแบบในปี 2558 นี้ มีจุดประสงค์หลักประการหนึ่งที่ต้องการสร้างให้อาเซียนเป็นภูมิภาคที่มี ขีดความสามารถในการแข่งขันสูง (Highly Competitive Economic Region) และหากมองหาประเทศที่มีศักยภาพการแข่งขันอย่างมากในอาเซียนคงหลีกเลี่ยงไม่ ได้ที่จะพูดถึงสิงคโปร์ทั้งที่มีข้อจ้ากัดด้านพื้นที่ทรัพยากรทางธรรมชาติและ แรงงานแต่สิงคโปร์สามารถปรับรูปแบบเศรษฐกิจจนกลายมาเป็นศูนย์กลางการค้าการ เงินและการขนส่งที่สำคัญของภูมิภาคในปัจจุบันได้สิงคโปร์ติดอันดับ 3 ของโลก จากการจัดอันดับของ IMD สิงคโปร์ถือเป็นประเทศที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันอันดับที่ 3 ของโลก (FIGURE1) และสูงที่สุดในอาเซียนด้วยกันโดยมีรายได้หลักมาจากภาคการบริการกว่า 65% ขณะที่อุตสาหกรรมหลักที่สำคัญล้วนเป็นอุตสาหกรรมที่พึ่งพาความรู้ทางวิทยา ศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เคมีภัณฑ์และวิศวกรรมเป็นต้นแนวทางการพัฒนาศักยภาพของสิงคโปร์พบว่ามี ประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1. การมุ่งเน้นการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเสริมศักยภาพทางเศรษฐกิจแม้สิงคโปร์จะเสียเปรียบเรื่องปัจจัยการผลิตที่มีราคาสูงกว่าประเทศอื่นๆ ในแถบอาเซียน แต่สิงคโปร์พยายามพัฒนาองค์ความรู้ผ่านการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้มีระดับสูงขึ้นและน้ามาต่อยอดให้เกิดนวัตกรรมเชิง ธุรกิจซึ่งจะช่วยสร้างความได้เปรียบและส่งเสริมศักยภาพในการแข่งขันของ สิงคโปร์อีกทั้งยังช่วยลดการพึ่งพาเทคโนโลยีกับต่างชาติ เช่น การพัฒนาอุตสาหกรรม

Biomedical ขึ้นมาเป็นอุตสาหกรรมหลักชนิดใหม่ควบคู่ไปกับอุตสาหกรรมหลักเดิมที่นับวันจะมีสภาวะการแข่งขันจากประเทศในเอเชียที่รุนแรงขึ้น

2. การไม่หยุดที่จะยกระดับสภาพความเป็นอยู่ของคนในประเทศจากการเปลี่ยนแปลงของ ลักษณะตลาดและลักษณะประชากรในสิงค์โปร เช่น การขยายตัวของสังคมเมืองการเปลี่ยนแปลงช่วงอายุของประชากรและความหลากหลาย ของประชากรที่ มากขึ้นส่งผลให้ภาคเอกชนยังคงพยายามที่จะหาโอกาสในการพัฒนา สินค้าและบริการใหม่ๆ ท้าให้ เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและยังช่วยยกระดับสภาพความเป็นอยู่ของคนใน ประเทศให้ดีขึ้น

3. การลงทุนเพื่อ R&D ของสิงคโปร์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง เพราะนโยบายหลักของสิงคโปร์ที่ส่งเสริมให้ เกิดการลงทุนในด้าน R&D จาก ภาคธุรกิจอีกทั้งการดึงดูดนักลงทุนด้วยสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ ท้าธุรกิจ ที่ต้องอาศัยเทคโนโลยี เช่น ที่ตั้งของประเทศโครงสร้างพื้นฐานเป็นต้นทั้งนี้ ตัว เลขการใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาโดยรวม (Gross Expenditure on Research & Development: GERD) ของ สิงคโปร์ปี 2553 มีมูลค่า 6.5 พันล้านดอลลาร์สิงคโปร์ โดยกว่า 60% ของการใช้จ่ายดังกล่าว มาจากภาคเอกชนในขณะที่บุคลากรด้านนี้ เพิ่มขึ้นกว่า 4.3 % สิงคโปร์ให้สิทธิพิเศษภาคธุรกิจ

4. รัฐบาล สิงคโปร์มีการให้สิทธิพิเศษกับภาคธุรกิจที่มีการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาในสิงคโปร์ ซึ่ง ถือเป็นสิ่งจูงใจให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น การให้สิทธิพิเศษ ทางภาษีจากนโยบายการส่งเสริมนี้ ทางให้จานวน กิจกรรมเพื่อการพัฒนาสินค้าและบริการในสิงคโปร์ เกิดขึ้นในหลายสาขาธุรกิจโดย เฉพาะในสาขาหลักๆ เช่น อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ผลิตภัณฑ์เคมี เป็นต้นอีกทั้งมีการจัดตั้งโครงการร่วมทุนกับภาคเอกชนจาก ประเทศอื่นๆ ในเอเชีย เช่นโครงการ Jurong Aromatics Corporation เป็นต้น

5. การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการพัฒนา องค์ความรู้ในระยะยาวในระยะต่อจากนี้ สิงคโปร์ตั้งเป้าที่จะท้าให้ประเทศกลายเป็นศูนย์กลางการ วิจัยและพัฒนานวัตกรรมเชิงธุรกิจโดยภายในปี 2558 จะมีการเพิ่มสัดส่วนตัวเลขค่าใช้จ่ายเพื่อ R&D ให้ได้ถึงร้อยละ 3.5 นอกจากนี้ ภายใต้แนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจของ Economic Development Board ที่จะให้สิงคโปร์เป็น Home for Innovation และให้ความสำคัญกับความ ร่วมมือในการพัฒนาองค์ความรู้จากหลายฝ่าย (CO-Creating Solutions) ทั้งภาครัฐและเอกชน

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2543) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืนว่า การปลูกฝังความรัก ความหวงแหนในสภาพแวดล้อมท้องถิ่นตนช่วยให้ทุกคนมีความรับผิดชอบและมี ส่วน ร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมโดยเริ่มจากบ้านโรงเรียนและชุมชนการสร้างจิตสำนึกและ คุณธรรมในการดำเนินชีวิตให้อุปโภคบริโภคอย่างเหมาะสมมีความพอดี และพอเพียงตามความต้องการ” แนวคิดในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

“ความ รู้ ความเข้าใจในสภาพแวดล้อมที่สัมพันธ์กันทั้งระบบจนพัฒนาควบคู่ก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีที่เหมาะสมได้โดยไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและใช้อย่างถูกต้องเหมาะสมเป็นการพัฒนา และอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน” การ พัฒนาที่สมบูรณ์แบบนั้นท่านได้เสนอแนวทางที่ องค์กรได้ปฏิบัติอยู่ผนวกเข้า กับแนวทางการพัฒนาแบบพุทธ ซึ่งเน้นการพัฒนาคนเป็นหลักจากภูมิ ปัญญาอันละเอียดลึกซึ่งของท่านถือเป็น คุณูปการแก่ชาวโลกในปัจจุบันและอนาคตด้วย การ พัฒนา ที่ยั่งยืนเป็นระบบที่เอื้อต่อความยั่งยืนทางสภาพแวดล้อมกล่าวคือระบบดังกล่าวประชากรมีขนาด คงที่และสมดุลกับการเกื้อหนุนของธรรมชาติมีระบบการ ผลิตพลังงานที่ไม่ส่งผลต่อผลกระทบสร้าง ความเสียหายต่อสภาพภูมิอากาศโลก มีระดับความต้องการการดำรงชีพในระดับที่ไม่เกินกำลังการ ผลิตที่ยั่งยืนของ ระบบนิเวศรวมทั้งไม่ก่อให้เกิดการทำลายล้างสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ที่อยู่ร่วมโลกของเราการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นค้าที่รู้จักกันดีและใช้อย่างแพร่หลายในปัจจุบันนี้ แต่ น้อยนักที่ เข้าใจความหมายอย่างแท้จริง รัฐบาลนานาประเทศและหน่วยงานพัฒนาระดับนานาชาติต่างยังคง มุ่งเน้นการประเมิน ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของโครงการพัฒนาต่างๆ แทนที่จะมามองกรอบยุทธวิธี การพัฒนาอันจะน้ามาซึ่งระบบเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิด สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนนับเป็นการท้าทายอย่างยิ่งที่ จะก้าวไปให้ได้ไกลแต่ ปัญหาที่ว่าปัญหาด้านเศรษฐศาสตร์และสิ่งแวดล้อมเป็นคนละเรื่องหรือประเด็น เพราะว่าความเป็นจริงปัญหาสิ่งแวดล้อมก็เชื่อมโยงกับปัญหาอื่นๆ ด้วยเหตุนี้ จึงจ้าเป็นที่จะต้องปฏิรูป ด้านแนวคิดด้านเศรษฐศาสตร์และสังคมเสีย ใหม่ เพื่อให้เป็นแนวทางที่เอื้อต่อการพัฒนาที่คำนึงการ อยู่ดีกินดีของมนุษย์ควบ คู่กับการดำรงอยู่ของสภาพแวดล้อมที่สมดุลหรืออีกนัยหนึ่งสามารถกล่าวได้ ว่า เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นเอง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) 2543) จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืนคือการที่ทุกคนมีความต้องการในแนวทางเดียว มีกันความต้องการการดำรงชีพอย่างผาสุกในท้องถิ่นของตนเองช่วยกันให้ทุกคนมีความรับผิดชอบและมีส่วน ร่วมในการดูแลรักษาช่วยกัน มุ่งเน้นการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเสริม ศักยภาพของคนในชุมชนของตนเองให้เกิดปัญญามีความเข้าใจมีส่วน ร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหรือร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์และการมี ส่วนร่วมในการประเมินผลทำกิจกรรมงานพัฒนาชุมชน เพื่อลด ละ เลิก อบายมุข และการใช้หลักสัปริสธรรม 7 ในการพัฒนาคนให้สมบูรณ์แบบผนวกเข้ากับแนวทางการพัฒนาแบบพุทธ ซึ่งเน้นการพัฒนาคนเป็น หลักจากภูมิปัญญาอันละเอียดลึกซึ่งเป็น การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นระบบที่เอื้อ ต่อความยั่งยืน วิถีชีวิตให้ดำเนินไปในทางสายกลางและให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่มีดุลยภาพทั้งใน การบริหารพัฒนาทั้งคนเศรษฐกิจสังคมที่มีความเกื้อกูลและไม่เกิดความขัดแย้งซึ่งกัน

2.2.4 ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นในรูปของการปกครองตนเอง (Local Self Government) นั้นได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้หลายท่านด้วยกัน เช่น

อุทัย หิรัญโต (2523) ให้นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชน ในท้องถิ่นท้องถิ่นหนึ่งจัดการ ปกครองท้องถิ่นและดำเนินกิจกรรมบางอย่าง โดยดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การ มีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมด หรือบางส่วนทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีต่าง ๆ ตามความเหมาะสมจะปราศจากการควบคุมจากรัฐหาได้ไม่ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น

ประทาน คงฤทธิศึกษาธีกร (2535) นิยามไว้ว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นแบบการปกครองที่เป็นผลจากการกระจายอำนาจทางการ ปกครองของรัฐ โดยจะเกิดองค์การทาหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ถูกจัดตั้งและ ควบคุมโดยรัฐบาล แต่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติเป็นไปตาม นโยบายของตนเอง

จากความหมายของการปกครองท้องถิ่นของนักวิชาการต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นพอที่จะสรุปได้ว่าการปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นจัดการปกครองและดาเนินการบางอย่าง เพื่อแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของตนเองหรือที่เรียกว่ารัฐบาลกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองท้องถิ่น โดยมีอำนาจในการกำหนดนโยบายและบริหารงานให้เป็นไปตามนโยบายหรือความต้องการของตนเอง ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ โดยมีองค์การที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนใน ท้องถิ่นเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามความมุ่งหมายของท้องถิ่นนั้น ๆ

2.2.5 องค์ประกอบการปกครองท้องถิ่น

1) เป็นองค์กรที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และทบวงการเมือง

2) มีสภาและผู้บริหารระดับท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งตามหลักการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ

3) มีอิสระในการปกครองตนเอง

4) มีเขตการปกครองที่ชัดเจนและเหมาะสม

5) มีงบประมาณรายได้เป็นของตนเองอย่างเพียงพอ

6) มีบุคลากรปฏิบัติงานของตนเอง

7) มีอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมต่อการให้บริการ

8) มีอำนาจออกข้อบังคับเป็นกฎหมายของท้องถิ่นภายใต้ขอบเขตของกฎหมายแม่บท

9) มีความสัมพันธ์กับส่วนกลางในฐานะเป็นหน่วยงานระดับรองของรัฐ

2.2.6 วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น

1) ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ทั้งทางด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

2) เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3) เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน

2.2.7 ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่งทั้งในแง่การพัฒนาชุมชนและการปกครองระบบประชาธิปไตย นอกจากความสำคัญแล้ว การปกครองส่วนท้องถิ่นยังเป็นเรื่องจำเป็น เพราะสังคมที่กว้างใหญ่มีอาณาเขตใหญ่โต ย่อมเป็นเรื่องยากที่จะให้รัฐบาลกลางดูแลได้ทั่วถึง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการกระจายอำนาจ เพื่อให้ท้องถิ่นได้ช่วยเหลือตนเองความสำคัญและความจำเป็นของการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงสรุปได้ดังนี้

ลิขิต ธีรเวคิน (2548) กล่าวไว้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีส่วนช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง ในแง่ที่ว่าผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นและผู้นำส่วนท้องถิ่น ย่อมจะเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นดีกว่าคนต่างถิ่น ดังนั้น การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีผลสำคัญ คือทำให้ท้องถิ่นรู้จักการแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยรัฐบาลกลางเป็นแต่เพียงหน่วยส่งเสริมด้วยงบประมาณบางส่วน และด้วยความรู้ทางเทคนิคโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านการพัฒนาชนบทซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลนั้นจำเป็นจะต้องกระทำควบคู่ไปกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

ธีรวุฒิ โศภิษฐิกุล (2550) กล่าวไว้ว่า การปกครองท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการปกครองประเทศหลายประการ กล่าวคือ

1. การปกครองท้องถิ่นจะมีส่วนช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลส่วนกลาง เพราะการปกครองส่วนท้องถิ่นมีองค์กรกระจัดกระจายไปทั่วพื้นที่ของประเทศ มีความใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่นจึงสามารถทาหน้าที่แทนรัฐบาลกลางได้ดี

2. การปกครองท้องถิ่นช่วยตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ดีกว่ารัฐบาลกลาง

3. การปกครองท้องถิ่นช่วยให้การเรียนรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ทำให้ประชาชนได้ฝึกฝนเรียนรู้ สร้างจิตสำนึกรวมทั้งวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมในระบอบการปกครอง การปกครองท้องถิ่นจึงเป็นรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

4. การปกครองท้องถิ่นช่วยเป็นแหล่งฝึกและสร้างผู้นำทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้นักการเมืองได้ฝึกทักษะในการบริหารและการดำเนินกิจกรรมของท้องถิ่น ก่อนจะไปทำ

หน้าที่ในระดับชาติ ดังจะเห็นได้จากการที่นักการเมืองท้องถิ่นจำนวนมากพัฒนาตนเองไปเป็นนักการเมืองระดับชาติ

5. การปกครองท้องถิ่นมีความสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาท้องถิ่นชนบท เพื่อเป็นการ พึ่งพาตนเองแทนที่จะคอยพึ่งพิงการช่วยเหลือจากส่วนกลาง

2.2.8 หน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยการปกครอง

หน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจะต้องพิจารณาถึงกำลังงบประมาณ กำลังเงิน กำลังคน กำลังความสามารถของอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และหน้าที่ความรับผิดชอบควรเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากเกินกว่าภาระหรือเป็นนโยบายซึ่งรัฐบาลต้องการความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งประเทศก็ไม่ควรมอบให้ท้องถิ่นดำเนินการ เช่น งานทะเบียนที่ดิน การศึกษาในระดับอุดมศึกษา การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นดำเนินการ มีข้อพิจารณาดังนี้

1) เป็นงานที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น และงานที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน ได้แก่ การก่อสร้างถนน สะพาน สวนหย่อม สวนสาธารณะ การกำจัดขยะมูลฝอย เป็นต้น

2) เป็นงานที่เกี่ยวกับการป้องกันภัย รักษาความปลอดภัย เช่น งานดับเพลิง

2.1) เป็นงานที่เกี่ยวกับสวัสดิการสังคม ด้านนี้มีความสำคัญต่อประชาชนในท้องถิ่น เช่น การจัดให้มีหน่วยบริหารทางสาธารณสุข จัดให้มีสถานสงเคราะห์เด็กและคนชรา เป็นต้น

2.2 เป็นงานที่เกี่ยวกับการพาณิชย์ท้องถิ่น หากปล่อยให้ประชาชนดำเนินการเองอาจไม่ได้รับผลดีเท่าที่ควรจะเป็น จัดให้มีโรงรับจำนำ การจัดตลาดและงานต่าง ๆ ที่มีรายได้โดยสามารถเรียกค่าบริการจากประชาชน

2.2.9 ลักษณะสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีดังนี้

1) เป็นองค์กรในชุมชนที่มีขอบเขตพื้นที่การปกครองที่กำหนดไว้แน่นอน

2) มีสถานภาพเป็นนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมาย

3) มีอิสระในการดำเนินกิจกรรมและสามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการวินิจฉัยและกำหนดนโยบาย

4) มีการจัดองค์กรเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายสภา

5) ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองโดยการเลือกตั้งผู้บริหารและสภาท้องถิ่น

2.3 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.3.1 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วน ตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542) แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561 - 2565) ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ยังไม่ครอบคลุมและมีความจำเป็นเร่งด่วนในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในพื้นที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล จึงมีความจำเป็นต้องเพิ่มเติมแก้ไขเปลี่ยนแปลงแผน โครงการ/กิจกรรมให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงและสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อดำเนินการให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อ ประชาชนโดยส่วนรวมและเพื่อตอบสนอง แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ ดังนั้น เพื่อให้ถูกต้องและเป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง โดยใน การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นจะต้องดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการ จัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561 ทั้งนี้ แผนพัฒนาท้องถิ่นจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต จังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ แผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาหมู่บ้านหรือแผนชุมชน อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน ดังนั้น จึงต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขึ้น ตามกระบวนการพิจารณาจากประชาคมท้องถิ่นระดับจังหวัด ร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัด ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด ร่วมกันจัดทำ ทบทวน หรือเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด เพื่อให้การจัดทำ แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล โดยนำยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้ต่อไป และเพื่อให้ สามารถบูรณาการกับแผนพัฒนาจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดและตอบสนองความต้องการของ ประชาชนอันจะนำไปสู่การจัดทำงบประมาณ ที่มีประสิทธิภาพในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง เป็นเครื่องมือในการพัฒนา ท้องถิ่นให้เข้มแข็ง เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในท้องถิ่น ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นให้สอดคล้องยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด เพื่อนำไปสู่การ บูรณาการ ร่วมกัน ให้เกิดความสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด สามารถเชื่อมโยงไปสู่แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาภาค แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ไทยแลนด์ 4.0 และในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561 –

2565) จะต้องมีการติดตามและติดตามและประเมินผลยุทธศาสตร์เพื่อความ สอดคล้องแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2561 โดยคณะกรรมการติดตาม และประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น จะต้องดำเนินการให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการติดตาม และประเมินผลแผนพัฒนา โดยดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่ประกาศใช้งบประมาณรายจ่าย รายละเอียดแนวทางการพิจารณาตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0810.3/ว 2931 ลงวันที่ 15 พฤษภาคม 2562

แนวทางการทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561 – 2565) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

แนวทางการพิจารณาการติดตามและประเมินผลยุทธศาสตร์
เพื่อความสอดคล้องแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเด็นการพิจารณา	**คะแนน**
1. ข้อมูลสภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	20
2. การวิเคราะห์สภาวการณ์และศักยภาพ	20
3. ยุทธศาสตร์ประกอบด้วย	60
3.1 ยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	(10)
3.2 ยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด	(10)
3.3 ยุทธศาสตร์จังหวัด	(10)
3.4 วิสัยทัศน์	(5)
3.5 กลยุทธ	(5)
3.6 เป้าประสงค์ของแต่ละประเด็นกลยุทธ์	(5)
3.7 จุดยืนทางยุทธศาสตร์	(5)
3.8 แผนงาน	(5)
3.8 แผนงาน 9 ความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ในภาพรวม	(5)
รวมคะแนน	**100**

แนวทางเบื้องต้นในการให้คะแนนแนวทางการพิจารณาการติดตามและประเมินผลยุทธศาสตร์เพื่อความสอดคล้องแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			
ประเด็นการพิจารณา	**รายละเอียดหลักเกณฑ์**	**คะแนนเต็ม**	**คะแนนที่ได้**
1. ข้อมูลสภาพ ทั่วไปและข้อมูล พื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	**ควรประกอบด้วยข้อมูลดังนี้** (1) ข้อมูลเกี่ยวกับด้านกายภาพ เช่น ที่ตั้งของหมู่บ้าน/ชุมชน/ตำบล ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ ลักษณะของที่ดิน ลักษณะของ แหล่งน้ำ ลักษณะของป่าไม้ เป็นต้น ด้านการเมือง/การปกครอง เช่น เขต การปกครองการเลือกตั้ง ฯลฯ	20 (3)	
	(2) ข้อมูลเกี่ยวกับด้านการเมือง/การปกครอง เช่น เขตการปกครอง การเลือกตั้ง ฯลฯ ประชากร เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร และ ช่วงอายุและจำนวนประชากร ฯลฯ	(2)	
	(3) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทางสังคม เช่น การศึกษา สาธารณสุข อาชญากรรม ยาเสพติด การสังคมสงค์เคราะห์	(2)	
	(4) ข้อมูลเกี่ยวกับระบบบริหารพื้นฐาน เช่น การคมนาคมขนส่ง การ ไฟฟ้า การประปา โทรศัพท์ ฯลฯ	(2)	
	(5) ข้อมูลเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจ เช่น การเกษตร การประมง การ ประศุสัตว์ การบริการ การท่องเที่ยว อุตสาหกรรม การพาณิชย์/กลุ่ม อาชีพแรงงาน ฯลฯ	(2)	
	(6) ข้อมูลเกี่ยวกับศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม เช่น การนับถือศาสนา ประเพณี และงานประจำปี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่น สินค้าพื้นเมือง และของที่ระลึก ฯลฯ และอื่นๆ	(2)	
	(7) ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำ ป่าไม้ ภูเขา คุณภาพ ของทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ	(2)	
	(8) การสำรวจและจัดเก็บข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือ การใช้ข้อมูล จปฐ.	(2)	

แนวทางเบื้องต้นในการให้คะแนนแนวทางการพิจารณาการติดตามและประเมินผลยุทธศาสตร์เพื่อความสอดคล้องแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			
	(9) การประชุมประชาคมท้องถิ่น รูปแบบ วิธีการ และการดำเนินการ ประชุมประชาคมท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วม ตัดสินใจ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับประโยชน์ ร่วมแก้ไขปัญหา ปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อแก้ไขปัญหาสำหรับการพัฒนา ท้องถิ่นตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	(3)	
2. การวิเคราะห์สภาวการณ์และศักยภาพ	ควรประกอบด้วยข้อมูลดังนี้ (1) การวิเคราะห์ที่ควบคลุมความเชื่อมโยง ความสอดคล้องยุทธศาสตร์ จังหวัด ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด ยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นโยบายของ ผู้บริหารท้องถิ่น รวมถึงความเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ Thailand 4.0	20 (5)	
	(2) การวิเคราะห์การใช้ผังเมืองรวมหรือผังเมืองเฉพาะและการบังคับ ใช้ผลของการบังคับใช้ สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นต่อการพัฒนาท้องถิ่น	(3)	
	3) การวิเคราะห์ทางสังคม เช่น ด้านแรงงาน การศึกษา สาธารณสุข ความยากจน อาชญากรรม ปัญหายาเสพติด เทคโนโลยี จารีต ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น	(3)	
	(4) การวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจ ข้อมูลด้านรายได้ครัวเรือน การส่งเสริม อาชีพ กลุ่มอาชีพ กลุ่มทางสังคม การพัฒนาอาชีพและกลุ่มต่าง ๆ สภาพทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ทั่วไป เป็นต้น	(3)	

แนวทางเบื้องต้นในการให้คะแนนแนวทางการพิจารณาการติดตามและประเมินผลยุทธศาสตร์เพื่อความสอดคล้องแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			
	(5) การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม พื้นที่สีเขียว ธรรมชาติต่าง ๆ ทาง ภูมิศาสตร์ กระบวนการหรือสิ่งที่เกิดขึ้น การประดิษฐ์ที่มีผลต่อ สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา	(3)	
	(6) ผลการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานภาพการพัฒนาใน ปัจจุบันและโอกาสการพัฒนาในอนาคตของท้องถิ่นด้วยเทคนิค SWOT Analysis ที่อาจส่งผลต่อการดำเนินงาน ได้แก่ S-Strengit (จุด แข็ง) W-Weakness (จุดอ่อน) O-Opportunity (โอกาส) และTTherat (อุปสรรค)	(3)	
3. ยุทธศาสตร์	ควรประกอบด้วยข้อมูลดังนี้ สอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น ประเด็นปัญหาการพัฒนาและแนวทางการ พัฒนาที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของ	60 (10)	
3.1 ยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ เชื่อมโยงหลักประชารัฐแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ Thailand 4.0		
3.2 ยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด 3.3 ยุทธศาสตร์ จังหวัด	สอดคล้องและเชื่อมโยงกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมของ ท้องถิ่น และยุทธศาสตร์จังหวัด และเชื่อมโยงหลักประชารัฐแผน ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและ Thailand 4.0	(10)	
3.4 วิสัยทัศน์	วิสัยทัศน์ ซึ่งมีลักษณะแสดงสถานะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องการจะเป็นหรือบรรลุถึงอนาคตอย่างชัดเจน สอดคล้องกับโอกาส ศักยภาพที่เป็นลักษณะเฉพาะองค์ปกครองส่วนท้องถิ่น และสัมพันธ์กับโครงการพัฒนา	(5)	
3.5 กลยุทธ์	แสดงให้เห็นช่องทาง วิธีการ ภารกิจหรือสิ่งที่ต้องทำตามอำนาจหน้าที่ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ หรือ แสดงให้เห็นถึงความชัดเจนในสิ่งที่จะดำเนินการให้บรรลุวิสัยทัศน์นั้น	(5)	

แนวทางเบื้องต้นในการให้คะแนนแนวทางการพิจารณาการติดตามและประเมินผลยุทธศาสตร์เพื่อความสอดคล้องแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			
3.6 เป้าประสงค์ของแต่ละประเด็นกลยุทธ์	เป้าประสงค์ของแต่ละประเด็นกลยุทธ์มีความสอดคล้องและสนับสนุน ต่อกลยุทธ์ที่จะเกิดขึ้น มุ่งหมายสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ชัดเจน	(5)	
3.7 จุดยืนทางยุทธ์ศาสตร์ (Positioning)	ความมุ่งมั่นอันแน่วแน่ในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้บรรลุ วิสัยทัศน์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเกิดจากศักยภาพของ พื้นที่จริง ที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จทางยุทธศาสตร์	(5)	
3.8 แผนงาน	แผนงานหรือจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต กำหนดจุดมุ่งหมาย ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือแผนงานที่เกิดจากเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่า เป้าหมาย กลยุทธ์ จุดยืนทางยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความชัดเจน นำไปสู่การทำโครงการพัฒนาท้องถิ่นใน แผนพัฒนาท้องถิ่น โดยระบุแผนงานและความเชื่อมโยงดังกล่าว	(5)	
3.9 ความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ในภาพรวม	ความเชื่อมโยงองค์รวมที่นำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นที่เกิดผลผลิต/ โครงการจากแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 Thailand 4.0 แผนพัฒนาภาค/ แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด /แผนพัฒนาจังหวัดยุทธศาสตร์การพัฒนาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด และยุทธศาสตร์ขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น	(5)	
	รวมคะแนน	**100**	

ข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

1 ผลกระทบนำไปสู่อนาคต

1.1 ปัญหาสาธารภัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันได้แก่ ภัยแล้ง วาตะภัย น้ำท่วม อัคคีภัย ที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ เกิดความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สิน แนวทางการแก้ไข คือพิจารณาวางแผนการดำเนินการป้องกัน ก่อนเกิดเหตุ ระหว่าง

เกิดเหตุ หลังเกิดเหตุ บรรจุ แผนงาน โครงการ กิจกรรม การให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือประชาชนขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น เพื่อสามารถดำเนินการได้ทันท่วงที

1.2 ปัญหาโรคระบาดที่เกิดจากคน เกิดจากสัตว์ ที่ส่งผลอันตราย หรือคร่าต่อชีวิตประชาชน และสัตว์ต่าง ๆ ในตำบล ซึ่งได้แก่ โรคไข้หวัดใหญ่ ไข้หวัดนก โรคมือ เท้า ปาก ที่เกิดขึ้นกับเด็ก ๆ โรค พิษสุนัขบ้า แนวทางการแก้ไขปัญหา คือ ฝึกอบรม ประชาสัมพันธ์ รณรงค์การป้องกัน ลงพื้นที่ระงับการเกิดโรค ระบาด การทำลาย การรักษา

1.3 ปัญหาประชาชนมีรายได้น้อย การศึกษาต่ำ ประชาชนในตำบลยังมีคนรายได้น้อย มีหนี้สินเยอะ ไม่เพียงพอในการดำรงชีวิต ค่าครองชีพสูง แนวทางการแก้ไขปัญหา ให้ความรู้เกี่ยวกับการประกอบ อาชีพ สาธิตการประกอบอาชีพ ช่วยเหลือประชาชนซ่อมแซมบ้านคนจน ผู้มีรายได้น้อย ส่งเสริมด้านการศึกษาโดย การจัดบริการสาธารณด้านการศึกษา การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับเด็กนักเรียน จ้างเด็ก นักเรียนในช่วงปิดภาคเรียนเพื่อมีรายได้

1.4 ปัญหายาเสพติดในตำบล ในพื้นที่ยังไม่พบว่ามีการค้ายาเสพติด และยังไม่พบรายงาน ว่ามีผู้ติดยาเสพติด แต่เพื่อเป็นการป้องกัน มีแนวทางการป้องกัน โดยการลงพื้นที่ค้นหา การรณรงค์ป้องกัน การให้ ความรู้กับประชาชนได้ทราบถึงโทษของยาเสพติด

1.5 ปัญหาการสัญจรไปมาของประชาชนในตำบล เนื่องจาก ในตำบลด้านโครงสร้างพื้นฐาน เส้นทางการคมนาคมบางหมู่บ้านยังเป็น ถนนดิน ถนนลูกรัง ช่วงฤดูฝนถนนลื่น เป็นหลุมเป็นบ่อ เกิดปัญหาใน การสัญจรไปมาของประชาชน เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ การคมนาคมล่าช้า แนวทางการแก้ไข จัดทำแผนงาน โครงการ ก่อสร้างถนนในเส้นทางสำคัญ พิจารณาเสนอสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น

(2) ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะ ผลจากการพัฒนา

2.1 ข้อสังเกต จากการสำรวจข้อมูล การลงพื้นที่ในตำบล จะเห็นว่าประชาชนยังมีปัญหา ที่จะต้องดำเนินการแก้ไขอยู่มาก ดังนี้ ด้านการศึกษา สาธารณสุข ความมั่งคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การ ศาสนาศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กีฬา สถานที่ผ่อนหย่อนใจ สวัสดิการสังคม การเกษตร เศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การพัฒนาอาชีพ เส้นทางคมนาคมขนส่ง/ไฟฟ้า/น้ำประปา/แหล่งน้ำเพื่ออุปโภค – บริโภค ด้านทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล จากปัญหาด้านต่าง ๆ ประชาชนไม่สามารถแก้ไขปัญหาเองได้จึงต้องเสนอให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแก้ไข ทำให้มีการเสนอโครงการเข้ามาเป็นจำนวนมาก ซึ่งงบประมาณขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นนั้นมีจำกัดไม่เพียงพอต่อการจัดการได้

2.2 ข้อเสนอแนะ จากข้อสังเกตดังกล่าว มีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ดังนี้ ปัญหาต่าง ๆ ที่ถูกเสนอมายังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้น ควรนำมาพิจารณาจัดลำดับความสำคัญโดยประชาคม ท้องถิ่น ซึ่งมีหลายภาคส่วน ประกอบไปด้วย คณะกรรมการพัฒนาขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น สมาชิกสภา ท้องถิ่น ผู้นำหมู่บ้าน ตัวแทนส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประชาชนทั่วไป ร่วมกันพิจารณา จัดลำดับความสำคัญของโครงการ และพิจารณาบรรจุเข้าแผนพัฒนาท่องถิ่นต่อไป กรณีโครงการที่เกินศักยภาพก็ให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น

2.3 ผลจากการพัฒนา จากการพัฒนาที่ผ่านมาพบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้แก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้ในหลายเรื่อง และครอบคลุมทุกด้าน มีผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ประชาชนมีความพึง พอใจ แต่ก็ยังมีปัญหาที่จะต้องแก้ไขต่อไป ไม่ว่าจะเป็นด้านสิ่งแวดล้อมที่ยังมีการเผาหญ้า อ้อย ตอข้าวในช่วงเวลาเก็บ เกี่ยว การเลี้ยงสัตว์ วัว ควาย หมู ที่ส่งกลิ่นเหม็นรำคาญ การพนันที่ยังมีในพื้นที่ เส้นทางคมนาคมยังไม่ครบ ผลการ พัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่ผ่านมา

1. พัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (มาตรา 66)

2. มีหน้าที่ต้องทำตามมาตรา 67 ดังนี้

1. จัดให้มีและบำรุงทางน้ำและทางบก

2. การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

3. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

5. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุและพิการ

7. คุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

8. บำรุงรักษาศิลปะจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

2.3.2 มีหน้าที่ที่อาจทำกิจกรรมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ตามมาตรา 68 ดังนี้

1. ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและการเกษตร

2. ให้มีและบำรุงไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

3. ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ

4. ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ

5. ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร และกิจการสหกรณ์

6. ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว

7. บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพ

8. การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

9. หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของ อบต.

10. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม

11. กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์

12. การท่องเที่ยว

13. การผังเมือง

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น ไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ ในอันที่จะดำเนินกิจการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบล แต่ต้องแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบล่วงหน้าตามสมควร ในกรณีนี้หากองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจการดังกล่าว ให้กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ นำความเห็นขององค์การบริหารส่วนตำบลไปประกอบการพิจารณาดำเนินกิจการนั้นด้วย

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีสิทธิได้รับทราบข้อมูลและข่าวสารจากทางราชการในเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจการของทางราชการในตำบล เว้นแต่ข้อมูลหรือข่าวสารที่ทางราชการถือว่าเป็นความลับเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติองค์การบริหารส่วนตำบลอาจออกข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อใช้บังคับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายหรืออำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการนี้จะกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บและกำหนดโทษปรับผู้ฝ่าฝืนด้วยก็ได้ แต่มิให้กำหนดโทษปรับเกินหนึ่งพันบาท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในส่วนของการบริหารงานนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดแบ่งการบริหารงานออกเป็น สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และส่วนต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ตั้งขึ้น โดยมีพนักงานส่วนตำบลเป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน และองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถขอให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ไปดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลชั่วคราวได้โดยไม่ขาดจากต้นสังกัดเดิม โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตได้ตามความจำเป็น และในกรณีที่เป็นข้าราชการซึ่งไม่อยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ให้กระทรวงมหาดไทยทำความตกลงกับหน่วยงานต้นสังกัดก่อนแต่งตั้ง

นอกจากนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลอาจทำกิจการนอกเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหรือร่วมกับสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่น เพื่อกระทำกิจการร่วมกันได้ ทั้งนี้ เมื่อได้รับความยินยอมจากสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่

เกี่ยวข้อง และกิจการนั้นเป็นกิจการที่จำเป็นต้องทำและเป็นการเกี่ยวเนื่องกับกิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน

2.3.4 องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบล โดยปกติจะประกอบด้วยหลายหมู่บ้านหลายชุมชนในเขต อบต. นั้นมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มีชื่อและเขตพื้นที่รับผิดชอบของตนเองโดยเฉพาะความหมายโดยรวมของ อบต.องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีพื้นที่เท่ากับตำบลแต่ละตำบล จัดตั้งมาจากสภาตำบลที่มีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดและมีจำนวนราษฎรไม่น้อยกว่า 2,000 คน โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อดูแลทุกข์สุขและให้บริการประชาชนในหมู่บ้าน ตำบล เขต อบต. แทนรัฐบาลกลาง มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมและหน้าที่อื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งมีงบประมาณและพนักงานเจ้าหน้าที่ของ อบต.เอง

2.3.5 การดูแลการทำงานของ

อบต. การกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของ อบต.อย่างไร

1) นายอำเภอมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของทางราชการ

2) การปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอตามข้อ (1) ให้นายอำเภอมีอำนาจเรียกสมาชิก สภา อบต. นายก อบต. รองนายก อบต. เลขานุการนายก อบต. พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างของ อบต. มาชี้แจ้งหรือสอบสวนตลอดจนเรียกรายงานและเอกสารใดจาก อบต. มาตรวจสอบได้

3) เมื่อนายอำเภอเห็นว่า นายก อบต. ผู้ใดปฏิบัติการในทางที่อาจเป็นการเสียหายแก่ อบต. หรือเสียหายแก่ราชการและนายอำเภอได้ชี้แจ้งแนะนำตักเตือนแล้วไม่ปฏิบัติตามในกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นเร่งด่วนที่จะรอช้าไม่ได้ให้นายอำเภอมีอำนาจออกคำสั่งระงับการปฏิบัติราชการของนายก อบต. ไว้ตามที่เห็นสมควรได้ แล้วรีบรายงานผู้ว่าราชการจังหวัดทราบภายใน 15 วัน เพื่อผู้ว่าราชการจังหวัดวินิจฉัยสั่งการตามที่เห็นสมควรโดยเร็ว

4) การกระทำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ที่ฝ่าฝืนคำสั่งนายอำเภอ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณีตาม

5) ไม่มีผลผูกพันธ์กับ อบต.

6) หากปรากฏว่า นายก อบต. รองนายก อบต. ประธานสภา อบต. หรือรองประธานสภา อบต. กระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ ให้นายอำเภอสอบสวนโดยเร็ว ในกรณีที่ผลการสอบสวนปรากฏว่ามีพฤติการณ์ดังกล่าวจริงให้นายอำเภอเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้บุคคลดังกล่าวพ้นจาก

ตำแหน่ง ทั้งนี้ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมด้วยก็ได้ คำสั่งผู้ว่าราชการจังหวัดให้เป็นที่สุด

2.3.6 บทบาทหน้าที่ และอำนาจหน้าที่

องค์การบริหารส่วนตำบล มีชื่อย่อเป็นทางการว่า อบต. มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 7 พ.ศ. 2562 โดยยกฐานะจากสภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ย ไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท

2.3.7 รูปแบบองค์การ

องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านละสองคน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละ หมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น กรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงหนึ่งหมู่บ้านให้มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหกคน และในกรณีมีเพียงสองหมู่บ้านให้มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่บ้านละสามคน องค์การบริหารส่วนตำบลมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หนึ่งคน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง|การเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

2.3.8 การบริหาร

กฎหมายกำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) (ม.58) ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือผู้บริหารท้องถิ่นเรียกว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมาจากการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง

2.3.9 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 7 พ.ศ. 2562 พัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (มาตรา 66)

2.3.10 อำนาจหน้าที่ตามแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองตามมาตรา 16 ดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การจัดให้มี และบำรุงรักษาทางบกทางน้ำ และทางระบายน้ำ
3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
4. การสาธารณูปโภค และการก่อสร้างอื่นๆ
5. การสาธารณูปการ
6. การส่งเสริม การฝึก และการประกอบอาชีพ
7. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
9. การจัดการศึกษา
10. การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
11. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด และการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
13. การจัดให้มี และบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
14. การส่งเสริมกีฬา
15. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
16. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
17. การรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
18. การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
19. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
20. การจัดให้มี และควบคุมสุสาน และฌาปนสถาน
21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
22. การจัดให้มี และควบคุมการฆ่าสัตว์
23. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงมหรสพ และสาธารณสถานอื่นๆ
24. การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
25. การผังเมือง
26. การขนส่ง และการวิศวกรรมจราจร
27. การดูแลรักษาที่สาธารณะ
28. การควบคุมอาคาร
29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

30. การรักษาความสงบเรียบร้อยการส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน

31. กิจอื่นใด ที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

2.3.11 ประเภทขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล ในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. ประเภทสามัญ
2. ประเภทสามัญ ระดับสูง
3. ประเภทพิเศษ

2.3.12 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล มีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้กำหนดนโยบาย ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล และมีพนักงานประจำที่เป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ทำงานประจำวันโดยมีปลัด และรองปลัด ผู้อำนวยการกอง เป็นหัวหน้างานบริหารภายในองค์กรมีการแบ่งออกเป็นหน่วยงานต่าง ๆ ได้เท่าที่จำเป็นตามภาระหน้าที่ของ อบต. แต่ละแห่งเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบอยู่ เช่น สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

กองคลัง
กองช่าง
กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
กองยุทธศาสตร์และงบประมาณ
กองการเจ้าหน้าที่
กองสวัสดิการสังคม
หน่วยตรวจสอบภายใน

2.4 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

สภาพพื้นที่ ตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

2.4.1 ประวัติความเป็นมา

ตำบลหนองแวงเดิมมีหมู่บ้านจำนวน 15 หมู่บ้าน ขึ้นกับตำบลจังหาร อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด (ปัจจุบันตำบลจังหาร ขึ้นกับอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด) ต่อมาได้ทำการแยกตำบลใหม่ในปี พ.ศ. 2513 เป็นตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีนายหนู แย้มโกสุมภ์ เป็นกำนันตำบลหนองแวงคนแรก ตั้งแต่ปี 2513 – 2531 ปัจจุบันมีนายศราวุธ จันทร์วิเศษ เป็นกำนันคนปัจจุบัน

2.4.2 สภาพทางภูมิศาสตร์

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของที่ว่าการอำเภอเมืองร้อยเอ็ด ห่างจากอำเภอเมืองจังหวัดร้อยเอ็ดประมาณ 10 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลจังหารอำเภอจังหาร
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลดงลาน และตำบลเหนือเมือง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลปาฝา อำเภอจังหาร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลสีแก้ว อำเภอเมืองร้อยเอ็ด

2.4.3 เนื้อที่

ตำบลหนองแวงมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 36.5 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 22,812.5 ไร่

2.4.4 ภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของตำบลหนองแวง ส่วนใหญ่มีสภาพพื้นที่ มีความลาดชันไป

ทางทิศเหนือ ทิศตะวันออกของตำบลเป็นที่ราบเรียบ ทิศตะวันตกเป็นที่ราบสูง ลักษณะพื้นที่ที่เป็นป่ามีจำนวนน้อยมีในบริเวณข้าวไร่ปลายนา และที่สาธารณะการใช้ประโยชน์ที่ดินของตำบลหนองแวงกว่าร้อยละ 88.57 เป็นพื้นที่ทำการเกษตร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำนา มีการปลูกพืชอื่น ๆ บ้างเล็กน้อย เช่นยาสูบและพืชผัก ปลูกกระจายทั่วไปในพื้นที่ของตำบล นอกจากนี้ยังมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญสามารถนำไปใช้ทางการเกษตรและเลี้ยงสัตว์ได้ เช่น หนองแวง หนองปู่ตา หนองเรือ หนองหิน หนองดู่ หนองผือ นอกจากนี้ยังมีลำห้วย 1 แห่ง คือ ลำห้วยดอนบาก ใช้ประโยชน์ในการทำการเกษตร

2.4.5 สภาพภูมิอากาศ มี 3 ฤดู คือ

ฤดูฝน	จากเดือนพฤษภาคม	ถึงเดือนตุลาคม
ฤดูหนาว	จากเดือนพฤศจิกายน	ถึงเดือนมกราคม
ฤดูร้อน	จากเดือนกุมภาพันธ์	ถึงเดือนเมษายน

2.4.6 ประชากร

จำนวนประชากร(ตามทะเบียนราษฎร์) ทั้งสิ้น 8,165 คน แยกเป็น ชาย 4,009 คน หญิง 4,156 คน แยกเป็นรายหมู่บ้าน ดังนี้

ตารางที่ 2.1 จำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง มี 15 หมู่บ้าน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	จำนวนราษฎร (คน)		
			ชาย	หญิง	รวมทั้งสิ้น
1	บ้านแวง	นายกลม จันทรประทักษ์	288	256	544
2	บ้านบัว	นายทองสม จิตเพียร	381	431	812
3	บ้านโนนแท่น	นางทองใส แสงทอง	203	211	414
4	บ้านเกล็ดลิ่น	นายอำนาจ รักความซื่อ	171	168	339
5	บ้านดู่	นายไสว ชมพูราช	261	270	531
6	บ้านหนองเทิง	นายชัยยันต์ เสาสมภาพ	455	480	935
7	บ้านหนองยูง	นายไชยนาจ สมศรี	320	335	655
8	บ้านจอมศรี	นางทองมา โสชัยยันต์	123	108	231
9	บ้านขี้เหล็ก	นายพรชัย คำหาญพล	395	399	794
10	บ้านเขวา	นายประมวล พรสวัสดิ์	267	285	552
11	บ้านหนองหิน	นายคำตัน จินดามล	219	238	457
12	บ้านฝาง	นายศราวุธ จันทร์วิเศษ (กำนัน)	278	288	566
13	บ้านแวง	นายคำอินทร์ อรรคดี	251	261	512
14	บ้านโคกสาย	นางบุญมี ไชยสัตย์	152	163	315
15	บ้านพลาญชัย	นายสุวัฒน์ แย้มโกสุมภ์	245	263	508
รวม			**4,009**	**4,156**	**8,165**

ที่มา : ทะเบียนราษฎร์ อำเภอเมืองร้อยเอ็ด วันที่ 1-7 กันยายน 2563 เวลา 10.30 น.

ประชากรทั้งหมด จำนวน 8,165 คน

ชาย จำนวน 4,009 คน คิดเป็นร้อยละ 49.41 ของประชากรทั้งหมด

หญิง จำนวน 4,165 คน คิดเป็นร้อยละ 50.59 ของประชากรทั้งหมด

หมู่ที่	หมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ตามทะเบียนราษฎร์
1	บ้านแวง	147
2	บ้านบัว	271
3	บ้านโนนแท่น	125
4	บ้านเกล็ดลิ่น	137
5	บ้านดู่	176
6	บ้านหนองเทิง	282
7	บ้านหนองยูง	211
8	บ้านจอมศรี	66
9	บ้านขี้เหล็ก	204
10	บ้านเขวา	151
11	บ้านหนองหิน	126
12	บ้านฝาง	158
13	บ้านแวง	149
14	บ้านโคกสาย	105
15	บ้านพลาญชัย	167
รวม		**2,475**

แหล่งข้อมูล : ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน ระดับตำบล ปี 2563

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พงษ์ชัย พรสุโรจน์ (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กิจวัตรของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอ บ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีระดับกิจวัตรในภาพรวมด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าปัจจุบันกิจวัตรของพระสงฆ์ด้านการศึกษาได้ลดลงบ้าง เนื่องจากการศึกษาในปัจจุบันได้พัฒนารูปแบบการศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นเน้นการเรียนการสอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ก็มิใช่ว่ากิจวัตรของพระสงฆ์ในด้านนี้จะลดลงไปมากนัก

ประสิทธิ์ อาศัยบุญ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชน ในเขตตำบลไร่น้อย อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนา ชุมชนของประชาชนในเขตตำบลไร่น้อย ในด้านการมีส่วนร่วมในการใช้บทบาทองค์กรชาวบ้าน การมี ส่วนร่วมกับเครือญาติในการศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน และการมีส่วนร่วมในการ จัดการเรียนรู้และประสบการณ์จากองค์กรชาวบ้านถือว่าอยู่ในระดับสูง ส่วนการมีส่วน

ร่วมขององค์ หมู่บ้านในการปฏิบัติกิจกรรมชุมชนและการมีส่วนร่วมกับองค์กรชาวบ้านในการบริจาคเงินซื้อวัสดุ และเสียสละเวลาให้แก่องค์กรชาวบ้านในการร่วมกิจกรรมชุมชนอยู่ในระดับสูงเช่นกัน ได้แก่ การ ประชุมริเริ่มโครงการ การวางแผนและดำเนินการโครงการ การรับรองผลประโยชน์จากองค์กร ชาวบ้าน การประเมินผลและสรุปผลโครงการพัฒนาชุมชน กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเข้ามามีส่วนร่วม จ้านวนมากและส่วนมากจะเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง ด้านการวางแผนแก้ไขปัญหาในลักษณะโครงการ กลุ่มตัวอย่างส่วนมากได้เข้าร่วม และลักษณะการเข้าร่วมค่อนข้างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ ในการเข้าร่วมเป็นกรรมการแก้ไขปัญหาในลักษณะโครงการกลุ่มตัวอย่างส่วนมากได้มีส่วนร่วม แต่เป็นบางครั้ง เท่านั้น

พระถนัด วฺฑฺฒโน (บุตรสวัสดิ์) (2551) ได้ทำวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์คุณสมบัติของผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 พบว่าแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้นำที่ดีนั้นย่อมประกอบด้วยหลัก 3 ประการคือ หลักการครองตน ครองคนและครองงาน โดยมุ่งเน้นให้ผู้นำเกิด การพัฒนาตน พัฒนาคน และพัฒนาระบบการทำงาน ให้มีคุณภาพที่สมบูรณ์แบบทั้งสองด้าน คือ คุณภาพด้านจิตใจ และ คุณภาพด้านความสามารถ นอกจากนั้นยังพบว่า ผู้นำที่ดีตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในพระพุทธศาสนาจะต้องยึดหลักธรรมเป็นคุณธรรมสำคัญสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของตน เพื่อให้สามารถดำเนินกิจการทุกอย่างให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

พระมหาคมเพชร วชิรปณฺโญ (เรืองผา) (2553) ได้ทำวิจัยเรื่อง การนำหลักสัปปุริสธรรม 7 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบาง บัวทองจังหวัดนนทบุรี พบว่า ผู้นำได้สร้างภาวะผู้นำหรือสร้างการยอมรับให้เกิดขึ้นกับผู้ตามส่วนหนึ่ง คือการนำเอาหลักสัปปุริสธรรม 7 ไประยุกต์ใช้ เป็นต้นว่าการรู้เหตุ รู้ผลย่อมนำมาซึ่งความน่าเชื่อถือ การรู้กาล รู้ประมาณย่อมนำมาซึ่งความศรัทธา การรู้คน รู้ชุมชนและสังคมย่อมนำมาซึ่งความไว้เนื้อ เชื่อใจ และที่สำคัญหากผู้นำคนใดรู้ตน นั่นแสดงว่าผู้นำคนนั้นสามารถครองตน ครองคนและครองงานอย่างมีสติ

พระยุทธศิลป์ ยุทฺธสิปฺโป อุปศรี (2554) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารงานโดยการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 องค์การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มี อายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานโดย การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่ง

ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่าบุคลากรที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความเห็นว่าในการบริหารจัดการด้วยหลักสัปปุริสธรรม 7 ผู้บริหารต้องเป็นคนมีเหตุมีผล รู้จักตนเองว่าการบริหารงานได้ดีหรือบกพร่องตรงไหนงานนั้นเกินกำลังที่จะทำด้วยตนเองหรือต้องหาคนช่วยมากน้อยแค่ไหน สถานที่เราทำงานอยู่นั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ ใคร่ควรเป็นผู้ที่จะทำหน้าที่ช่วยเราได้ในเวลาใดบ้าง

พระจำรัส ฐิตธมฺโม (สวาสโพธิ์กลาง) (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการบริหารจัดการชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนวัดใหม่พิเรนทร์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการบริหาร จัดการชุมชนวัดใหม่พิเรนทร์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร โดยรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.80 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้ ด้านธัมมัญญุตา (ผู้รู้จักเหตุ) อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 ด้านอัตถัญญุตา (ผู้รู้จักผล) อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ด้านอัตตัญญุตา (ผู้รู้จักตน) อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ด้านมัตตัญญุตา (ผู้รู้จักประมาณ) อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 ด้านกาลัญญุตา (ผู้รู้จักกาลเวลา) อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 ด้านปริสัญญุตา (ผู้รู้จักชุมชน) อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 ด้านปุคคลัญญุตา (ผู้รู้จักบุคคล) อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อ การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านเพศ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการ ประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ด้านอายุ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวมแตกต่าง กัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แตกต่างกันใน ด้านธัมมัญญุตา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านอัตถัญญุตา ด้านอัตตัญญุตา ด้านมัตตัญญูตา ด้านกาลัญญุตา ด้านปริสัญญุตาอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนด้านปุคคลัญญุตา ประชาชนมีความ คิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ด้านสถานภาพ พบว่า ประชาชนมีสถานภาพ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้ 3) สรุปปัญหาอุปสรรคและแนวทางการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการ บริหารจัดการชุมชนวัดใหม่พิเรนทร์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ชุมชนเป็นกลุ่มคนซึ่งอาจมี ขนาดเล็กหรือใหญ่ก็ได้โดยอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่หนึ่งซึ่งสมาชิกของกลุ่มต่างมีความสัมพันธ์กัน มีการ เรียนรู้ และการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน โดยมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกันในการดำเนินชีวิต ภายใต้ระเบียบทางสังคมที่คอยควบคุมพฤติกรรมหรือความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม ปัญหาและ อุปสรรคในกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน พบว่าความคิดเห็นที่ขัดแย้ง ไม่ให้ความ ร่วมมือในการท ากิจกรรมของชุมชน ความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม ไม่มีจิตสำนึกรักชุมชน ไม่มีความ เสียสละ ประชากรต่างถิ่นย้ายเข้ามาอยู่

ในชุมชน ไม่ให้ความร่วมมือ วัฒนธรรมชุมชนเปลี่ยนแปลงไป เด็กและเยาวชนไม่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของชุมชน ปัญหายาเสพติด ก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ คณะกรรมการชุมชนต้องบริหารจัดการโดยนำหลักสัปปุริสธรรม 7 มาประยุกต์และบูรณาการกับนโยบายของกรุงเทพมหานครอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดอันจะมาซึ่งประโยชน์สุขของ คนในชุมชน ให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การพัฒนาชุมชน โดยการเสนอ ปัญหา ความต้องการในชุมชน แสดงความคิดเห็นวิจารณ์การท างานของคณะกรรมการชุมชนและนำ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษามาปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่เป็นปัญหา ส่งเสริมการปลูกฝังเสริมสร้าง คุณธรรมจริยธรรมของคนในชุมชนให้เกิดเป็นรูปธรรม ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและนำหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนาอื่น ๆ มาประยุกต์ใช้ควบคู่ไป

พระมหานเรศ โฆสกิตฺติโก (ฤทธิเดช) (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า

1) การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ประชาชนมี ความคิดเห็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.53, S.D. = 0.665) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็น ด้านการพัฒนาสังคม และด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ($\bar{x}$ =3.59, S.D. = 0.733) และด้านการพัฒนาสังคม ($\bar{x}$ =3.52, S.D. = 0.716) ส่วนด้านการพัฒนาเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ =3.48, S.D. = 0.753)

2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชน เชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามปัจจัย ส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, สถานภาพ, อาชีพ, และรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชากร มีเพศ, อายุ, สถานภาพ, และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ไม่แตกต่างกัน ประชากรที่มีระดับการศึกษาและอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณา การของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ 0.05

3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ด้านการพัฒนาสังคม พบว่า สถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาและด้านวิชาชีพยังไม่มีในท้องถิ่น ประชาชนในชุมชนไม่มีกิจกรรมร่วมกันด้านการพัฒนาเศรษฐกิจพบว่า ไม่มีผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมที่ทำให้เกษตรกรประหยัดค่าใช้จ่ายหรือทำผลผลิตให้ได้มากขึ้น มีการละเลยต่อความเป็นอยู่ของชุมชนด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม พบว่า ขาดการดูแล และเอาใจใส่ โดยเฉพาะฝุ่นละออง และการจัดการด้านขยะมูลฝอย ระบบระบายน้ำต่าง ๆ ทำให้เกิดมลพิษทางน้ำ ระบายน้ำไม่ทันท่วงที ทำให้มีน้ำขังและในชุมชน ส่วน

ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารเทศบาลควรมีการพัฒนารูปแบบโครงสร้างในการพัฒนา เพื่อให้ทั่วถึงทุกชุมชน และควรมีเครื่องมือในการพัฒนาที่ทันสมัย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

พระปลัดอภิสิทธิ์ ธีรปณฺโญ (เล็กภิญโญ) (2560) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดและพัฒนานโยบายด้านการบริหารตามหลักอัตตัญญุตา และด้านการบริหารตามหลักอัตถัญญุตา ให้ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธ์ภาพมากยิ่งขึ้นอันจะนำไปสู่การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาที่ยั่งยืนต่อไป เพื่อเป็นข้อสนเทศในการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาโดยกำหนดแผนพัฒนานโยบายที่เน้นให้ยึดถือและปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ด้านธัมมัญญุตา อัตถัญญุตา และด้านการบริหารตามหลักกาลัญญุตา เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธ์ภาพและประสิทธ์ผลยิ่งขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดและพัฒนานโยบายด้านการส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมให้แก่บุคลากรของตนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทางด้านจิตใจไปพร้อมกับการพัฒนาทางด้านการศึกษาให้เจริญเคียงคู่กันไป เพราะถือว่าดี มีสาระ น่าสนใจต่อการเรียนรู้ ดังนั้น ควรจัดนโยบายส่งเสริมเพื่อที่จะได้ทำให้ ผู้บริหาร ครูและนักเรียนได้มีทักษะในการปฏิบัติตนอย่างชัดเจนขึ้น ซึ่งคาดว่าจะเป็นประโยชน์และส่งผลดีมากต่อการพัฒนาและเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ สามารถนำไปปรับใช้เข้ากับชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดีในการบริหารชีวิต บริหารตนและบริหารงานให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

พระมหาสมศักดิ์ ธีรวโส (แหวนคำ) (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนาชุมชนเมืองและชนบทสู่ความยั่งยืน ในอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า

1) กระบวนการพัฒนาทำให้เกิดการพัฒนาระดับท้องถิ่น ซึ่งมีความใกล้ชิดกับประชาชนในระดับรากหญ้ามากขึ้น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทมีส่วนร่วมมากขึ้น เกิดการพึ่งตนเอง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ควบคู่ไปกับการพัฒนาชุมชนในภาพรวมทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม มีความเข้มแข็งของชุมชนมากยิ่งขึ้นควบคู่ไปกับการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสังคมรวมพลังทำให้ชุมชนเมืองและชนบทมีความสงบ สะอาด ปลอดภัย ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี วิถีชีวิตดีมีความสุข เกิดการสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นริเริ่มพัฒนาชุมชนเมืองและชนบทให้เกิดผลในทางปฏิบัติมากยิ่งขึ้น เกิดการกระตุ้นให้ชุมชนได้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมินศักยภาพ ร่วมรับผลประโยชน์ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ วางเป้าหมายกลยุทธ์ของกระบวนการการพัฒนา กำหนดแผนงานหรือกิจกรรม ตลอดจนติดตามประเมินผลบนพื้นฐานการพึ่งพาทรัพยากรของท้องถิ่นชุมชนเป็นหลัก โดยภาครัฐทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงคอยให้คำปรึกษา แนะนำถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของชุมชนในระดับต่าง ๆ จนนำไปสู่การพัฒนาชุมชนเมืองและชนบทไปสู่ความยั่งยืน

2) การมีส่วนร่วมของชุมชนเมืองและชนบทชุมชนสามารถเรียนรู้ร่วมกันตามหลักการมีส่วนร่วม เกิดการรู้จักหวงแหนและมีหัวใจต่อการพัฒนาชุมชนตนเองมากขึ้น สามารถวิเคราะห์จุดอ่อนและจุดแข็ง มองอนาคตชุมชนไปสู่การแก้ไขโดยมีวัฒนธรรมของชุมชนเป็นตัวเชื่อมโยงสู่การพัฒนาในส่วนต่าง ๆ เกิดการเรียนรู้ปัญหาการแก้ไขปัญหาและการใช้ทุนของชุมชนที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าที่สุด โดยมีการจัดตั้งสภาชุมชนและคณะกรรมการบริหารชุมชนซึ่งเป็นเสมือนสัญญาประชาคม สามารถร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันได้ มีการตัดสินใจร่วมกันของทุกฝ่าย จึงเกิดเป็นแผนแม่บทร่วมกันเพื่อเป็นเครื่องมือพัฒนาชุมชนร่วมกัน มีการจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกัน มีการนำวัตกรรมสมัยใหม่มาปรับใช้ร่วมกับวิถีสมัยเก่าของชุมชน เพื่อสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง เป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้เกิดการเสริมสร้างพลังชุมชนร่วมกัน ในชุมชนของตนเองได้อย่างยั่งยืน

3) การวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเมืองและชนบทในเทศบาลตำบลเชียงคำและองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำแวน ตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่าด้านกระบวนการพัฒนาและกระบวนการมีส่วนร่วมใน (1) มิติทางเศรษฐกิจ จะเห็นได้ว่าเศรษฐกิจแบบพออยู่พอกิน พอประมาณและมั่งคงยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้พ้นจากความยากจน โดยมีอาชีพที่สุจริตโดยใช้ความเป็นวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมผสมผสานความทันสมัยแบบใหม่ ๆ แต่ยังรักษารากฐานความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะพื้นที่ของตนไว้ได้อย่างเหนียวแน่น ช่วยให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพต่าง ๆ และกลุ่มเกษตรกรจำนวนมากมีรายได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดจากความพยายามในการพลิกฟื้นของดีที่มีอยู่ในชุมชนให้คนภายนอกสัมผัสได้และเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนที่สุด เกิดชีวิตที่มีสุขพ้นจากความยากจน สามารถพึ่งตนเองได้ มีครอบครัวที่อบอุ่นและเป็นสุขตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน มิติทางสังคมมีการสร้างแนวทางปฏิบัติร่วมกันเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันและหลักประกัน ความสมดุล ความเสมอภาคให้เกิดขึ้นในสังคม แก้ปัญหาต่าง ๆ ของคนในชุมชนและวางแผนไว้เพื่ออนาคตป้องกันจากสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีการจัดลำดับความสำคัญนั้นของปัญหา ตรงจุดตามเป้าหมายที่ทุกฝ่ายเห็นว่าควรปรับปรุงแก้ไขพัฒนาร่วมกัน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐ เกิดสังคมร่วมรับผิดชอบร่วมกันดำเนินงาน ร่วมกันคิด ร่วมลงมือปฏิบัติการ ร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกัน ในการติดตามและประเมินผลให้เกิดความยั่งยืน มิติทางวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมการดำรงชีพตามวิถีประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน โดยมีวัดเป็นศูนย์รวมใจในกิจกรรมต่างๆ มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาของตนเอง เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชนส่วนหนึ่งเป็นการสืบทอดวิถีชีวิตวัฒนธรรมให้แก่คนรุ่นหลัง ทำให้เกิดการซึมซับทางวิถีวัฒนธรรมของตนเอง สร้างความผูกพันของคนในชุมชนเกิด มีผู้นำรุ่นเก่าถ่ายทอดวิถีชีวิตวัฒนธรรมสู่ผู้นำรุ่นใหม่ เกิดการขยายเครือข่ายทางวัฒนธรรมเกิดผู้นำที่เป็นทางการ และผู้นำทีไม่เป็นทางการ รวมถึงผู้นำกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีบทบาทผู้นำเพื่อเป็นแบบอย่างให้สมาชิกชุมชนและกลุ่มเยาวชนได้ปฏิบัติตามในการนำวัฒนธรรมที่มีอยู่มาปรับประยุกต์ใช้อย่างต่อ

เนื่องแต่ยังรักษารากของวัฒนธรรมไว้อย่างลึกซึ้งและเข้าใจ มิติทางด้านสิ่งแวดล้อมการสร้างจิตสำนึกการตระหนักรู้ถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงระบบการ ควบคุมมลภาวะทางสิ่งแวดล้อมปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนา ให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมเป็นการสร้างแนวปฏิบัติร่วมกันและความมั่นคงทางสิ่งแวดล้อมปลูกจิตสำนึกให้ทุกคนเพื่อเกิดการหวงแหนเป็นส่วนหนึ่งของการอนุรักษ์โดยใช้วิถีชีวิตของคนในชุมชนมาเป็นตัวกำหนด เกิดการวางแผนการดำเนินการที่เหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมบริโภคและกระแสโลก เป็นการสร้างความสมดุลของสิ่งแวดล้อมในชุมชนนั้นๆเกิดคุณค่ามากที่สุดและยั่งยืนต่อไป

พระมหาสุพัฒน์ สิริวณฺโณ (พันธน่วม) (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านปุคคลปโรปรัญญุตา รองลงมา คือ ด้านธัมมัญญุตา ด้านอัตตัญญุตา ด้านปริสัญญุตา ด้านมัตตัญญุตา ด้านอัตถัญญุตา และด้านกาลัญญุตา ตามลำดับ

2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3) ปัญหา อุปสรรค ต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า โครงการบางครั้งไม่ตรงต่อความต้องการของประชาชน การอนุรักษ์โบราณสถานที่ทำได้ยากเนื่องจากเป็นสถานที่อยู่ติดกับชุมชน ผู้บริหารมีเวลาในการพบปะประชาชนน้อย วันหยุดราชการเยอะ กิจกรรมน้อยและการทำงานยังไม่โปร่งใส เห็นแก่พวกพ้องทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่น และการทำงานสร้างปัญหาและเบียดเบียนแก่ประชาชน

ข้อเสนอแนะต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ผู้บริหารควรจัดหางบประมาณช่วยเหลือเร่งด่วนจากรัฐบาลเพื่อเสนอโครงการช่วยเหลือประชาชน มีนโยบายด้านการป้องกันสาธารณะภัยที่ต่อเนื่องและมีการประชาสัมพันธ์เตือนภัยอย่างรวดเร็ว ควรมีการสำรวจความสุขของประชาชนและสถานที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชน ใส่ใจในเรื่องที่เป็นแนวทางมุ่งสู่เป้าหมายอย่างชัดเจนและให้การส่งเสริมพัฒนาชุมชนและให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ ควรแบ่งเวลาพบประประชาชน จัดกิจกรรมให้พอเหมาะ

พอควรกับชุมชน เสียสละความสุขส่วนตนเพื่อความสุขส่วนรวม ควรมีการประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจในด้านสิทธิและหน้าที่ในการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ทั่วถึงยิ่ง ๆ ขึ้นไปและทำงานโดยไม่สร้างปัญหาและเบียดเบียนประชาชน

พระหมี ถิรจิตฺโต (สีทน) (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้าน เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า

1) การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจ พอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.48, S.D. = 0.087) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านเงื่อนไขความรู้ ($\bar{x}$ = 4.49, S.D. = 0.178) ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัว ที่ดี ($\bar{x}$ = 4.49, S.D. = 0.174) ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ($\bar{x}$ = 4.48, S.D. = 0.145) ด้านความมี เหตุผล ($\bar{x}$ = 4.47, S.D. = 0.176) ด้านความพอประมาณ ($\bar{x}$ = 4.45, S.D. = 0.209)

2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคลพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชน ที่มี เพศ อายุ อาชีพและรายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3) ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี คือ ชาวบ้านยังไม่เข้าใจแนวทางในการปฏิบัติงานเท่าที่ควร ขาดผู้เชี่ยวชาญในการให้คำแนะนำในการพัฒนาและความรู้ด้านต่าง ๆ คนในชุมชนบางส่วนยังไม่สามารถเลิกอบายมุข นอกจากนั้นยังมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจในชุมชน และผู้นำชุมชนแต่ละคนที่เข้ามามักมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะควรเน้นพัฒนาคนในพื้นที่ให้มากขึ้นเพื่อให้คนในชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกันในการพัฒนาชุมชน โดยต้องคำนึงถึงบริบท พื้นที่ของชุมชนในการจัดทำระบบการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ในชุมชนทุกระดับอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทุก คนมีความรู้มีความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนในการดำเนินชีวิต ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้คุณธรรมนำความรู้ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ซึ่ง จะทำให้ชุมชนกายเป็นชุมชนที่อยู่ เย็น เป็นสุข อย่างแท้จริง

พระมหาสุขสันต์ สุเมธี (ธรรมมา) (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวาง อำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า

1) ภาวะผู้นาตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวาง อำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นผู้รู้จักตน และด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ ด้านความเป็นผู้รู้จักผล ด้านความเป็นผู้รู้จักกาล ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชนและด้านความเป็นผู้รู้จักบุคคล อยู่ในระดับมาก

2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นาตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวาง อำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัย ส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นาตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวาง อำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศ รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นาตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวาง อำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่นไม่ต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

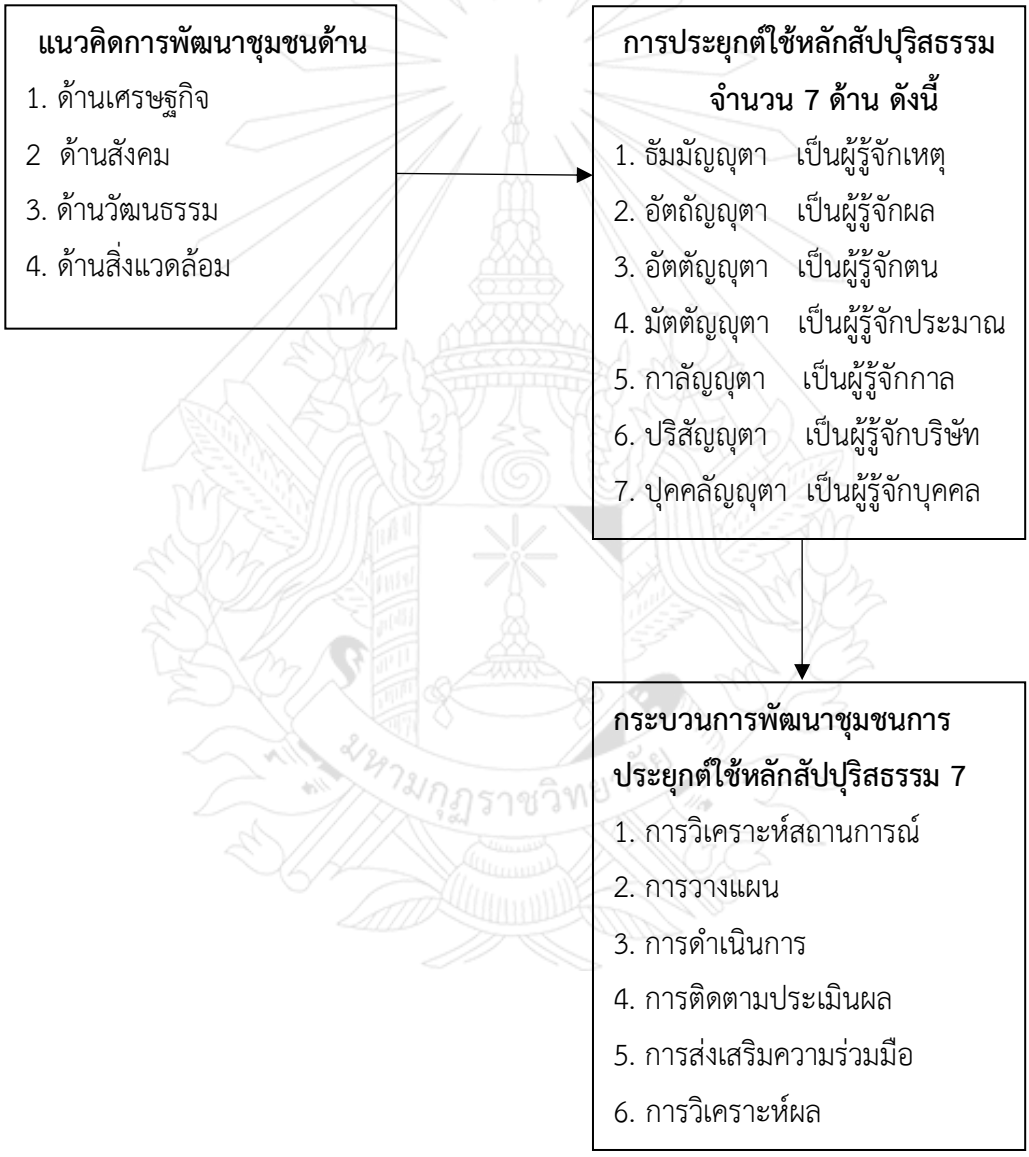
3) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นาตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลทางขวาง อำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ผู้บริหารขาดความสามารถในการนาหลักการบริหารมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมสาหรับการบริหารประชาชนขาดการส่วนร่วมในการประเมินผลและให้ข้อเสนอแนะจึงควรมีแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้และเพิ่มขีดความสามารถในการประยุกต์หลักการบริหารเพื่อใช้ในการบริหารองค์กร และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลและเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหาร

พระมหาสัณทยา ธีรธารี (ไสยวิจิตร) (2556) ได้ทำการศึกษา เรื่องภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม7 ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัย พบว่าการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาองค์การ ของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ผู้ปกครองที่เน้นการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารตนตามหลักของสัปปุริสธรรม (ธรรมของคนดี) ทั้ง 7 ประการ คือ ธัมมัญญุตา (รู้จักตน) อัตถัญญุตา (รู้จักผล) อัตตัญญุตา (รู้จักตน) มัตตัญญุตา (รู้จักประมาณ) กาลัญญุตา (รู้จักกาล) ปริสัญญุตา (รู้จักชุมชน) และปุคคลัญญุตา ก็จะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพสูง เห็นเป็นรูปธรรมและพิสูจน์ได้ สามารถเป็นตัวอย่างได้ในฐานะผู้บริหาร

2.6 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัย เรื่องการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้นำหลักสัปปุริสธรรมในพระไตรปิฎก ตามคำอธิบายความของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2553) และแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561–2565) กระบวนการพัฒนาของ พิสันต์ ประทานชวโน (2560) และแนวคิดกระบวนการพัฒนาของสรรเสริญ วงศ์อุ่น มาบูรณาการเป็นกรอบในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 2.1 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ประการ คือ

1) เพื่อศึกษาแนวคิดการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

2) เพื่อศึกษากระบวนการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของประชาชนจำแนกตาม เพศ อายุ และ อาชีพ แตกต่างกัน

3) เพื่อเสนอแนะแนวทางพัฒนาชุมชนการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1 รูปแบบการวิจัย

3.2 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4 ลักษณะของเครื่องมือ

3.5 การตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและแนวคิดเกี่ยวกับงานวิจัย แนวทางการสัมภาษณ์ จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลเชิงคุณภาพมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและพรรณนา โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (In-depth Interview) โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญในแนวทางการสัมภาษณ์เพื่อได้ข้อมูลการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ศึกษาโดยได้กำหนดบุคคลไว้ 17 กลุ่ม ได้แก่ คณะผู้บริหาร สำนักงานปลัด พนักงานจ้างตามภารกิจ สังกัด สำนักงานปลัด พนักงานจ้างทั่วไป สังกัด สำนักงานปลัด สังกัดกองคลัง พนักงานจ้างตามภารกิจ สังกัด กองคลัง พนักงานจ้างทั่วไป สังกัดกองคลัง พนักงานจ้างตามภารกิจ สังกัดกองช่าง พนักงานจ้างทั่วไป สังกัด กองช่าง สังกัด กองการศึกษา พนักงานจ้างตามภารกิจ สังกัด กองการศึกษา สังกัด กองสวัสดิการสังคม สังกัด กองส่งเสริมการเกษตร พนักงานจ้างตามภารกิจ สังกัดกองส่งเสริมการการเกษตร สำนักงานปลัด และองค์กรของภาครัฐ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด และองค์กรของภาครัฐ โดยจะสัมภาษณ์หน่วยงานในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง สังกัดละ 1 คน จำนวน 17 คน และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในการพัฒนาชุมชน จำนวน 7 รูป/คน รวมทั้งสิ้น 24 รูป/คน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรในการวิจัย ได้แก่ คณะผู้บริหาร บุคลากร เจ้าหน้าที่สังกัด องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง และตัวแทนพระสงฆ์ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน แบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามความสำคัญของเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยได้กำหนดบุคคลไว้ 17 กลุ่ม สัมภาษณ์หน่วยงานในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง สังกัดละ 1 คน จำนวน 17 คน และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในการพัฒนาชุมชน จำนวน 7 รูป/คน รวมทั้งสิ้น 24 รูป/คน

ตารางที่ 3.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มเป้าหมายองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

ลำดับที่	ผู้ให้ข้อมูล	คุณสมบัติ	จำนวน/คน
1	ผู้บริหาร	ให้ข้อมูลด้านการบริหารองค์กร	7
2	บุคลากร	ให้ข้อมูลด้านการปฏิบัติงานในองค์กร	9
3	ตัวแทนคณะสงฆ์	ให้ข้อมูลด้านศาสนา	5
4	ผู้นำท้องถิ่น	ให้ข้อมูลด้านการพัฒนาท้องถิ่น.	3
รวม			**24**

ตารางที่ 3.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

ลำดับที่	ผู้ให้ข้อมูล	คุณสมบัติ	จำนวน/คน
1	บุคลากร	ให้ข้อมูลด้านการปฏิบัติงานในองค์กร	9
2	บุคลากร	ให้ข้อมูลด้านการปฏิบัติงานในองค์กร	9
3	ตัวแทนคณะสงฆ์	ให้ข้อมูลด้านศาสนา	5
4	ผู้นำท้องถิ่น	ให้ข้อมูลด้านการพัฒนาท้องถิ่น.	3
รวม			**24**

ตารางที่ 3.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มตัวแทนพระสงฆ์องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

ลำดับที่	ผู้ให้ข้อมูล	คุณสมบัติ	จำนวน/คน
1	พระเทพวชิรวิมล,ดร.(ธ)	ให้ข้อมูลด้านการปกครองทางหลักธรรม	1
2	พระครูสุวรรณสรานุกิจ	ให้ข้อมูลด้านการเผยแพร่ สอนปริยัติธรรม	1
3	พระครูปัญญาวรประยุต	ให้ข้อมูลด้านอบรมเผยแพร่	1
4	พระครูอุดมโชติคุณ	ให้ข้อมูลด้านการพัฒนาวัด	1
5	พระครูสุจิตธรรมรังษี	ให้ข้อมูลด้านอบรมพระสงฆ์/สามเณร	1
รวม			**5**

ตารางที่ 3.4 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มผู้นำท้องถิ่น ตัวแทนชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

ลำดับที่	ผู้ให้ข้อมูล	คุณสมบัติ	จำนวน/คน
1	นายวิจิตร แก้วกาหลง	ให้ข้อมูลด้านการพัฒนาชุมชน	1
2	นายศราวุธ จันทร์วิเศษ	ให้ข้อมูลด้านการปกครองชุมชน	1
3	นายกลม จันทรประทักษ์	ให้ข้อมูลด้านประชากรในชุมชน	1
รวม			**3**

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้การวิจัยในครั้งนี้มี 2 อย่าง ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์และแบบการตรวจสอบความสอดคล้องของเครื่องมือกับวัตถุประสงค์การวิจัย จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ดังนี้

1) พระเทพวชิรวิมล, ดร. ตำแหน่ง อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา และเจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด (ธรรมยุต)

2) พระครูสมุห์ ศิลาศักดิ์ สุเมโธ, ดร. ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

3) นางริศร พงศ์สุวรรณ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

4) ดร.ปิยะสุดา เพชราเวช ตำแหน่ง อาจารย์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

5) นายทรัพย์อนันต์ รัตนลัย ตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสำหรับการนำไปใช้เก็บข้อมูลภาคสนาม เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 24 รูป/คน ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เครื่องในการวิจัยดังนี้

1. สภาพบริบทพื้นที่ในชุมชนของท่านเป็นอย่างไร

2. ท่านคิดว่าแนวคิดการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนเป็นอย่างไร

3. ท่านคิดว่าการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนของท่าน

4. ท่านคิดว่ากระบวนการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เป็นอย่างไร

5. การแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ในการพัฒนาชุมชนโดยการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 มีอะไรบ้าง

6. ท่านท่านมีข้อเสนอแนะ หรือแนวทางในการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ของท่านอย่างไรให้เป็นชุมชนที่สมบูรณ์แบบ

3.4 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาโดยทบทวนจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ ตำรา และผลงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ สำหรับ การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยกำหนดประเด็นคำถามเพื่อให้ทราบถึงหลักการกระบวนการพัฒนาของตำบลหนองแวงขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งมีการบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์โดยการถ่ายภาพ บันทึกเสียงและจดบันทึกประเด็นคำถาม ที่ได้จากแนวทางการสัมภาษณ์มีประเด็นคำถาม ดังนี้

1. ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการประยุกต์ใช้เรื่องวิจัยในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสาร พิจารณารายละเอียดในประเด็นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถสร้างแบบสัมภาษณ์ได้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบแนวทางการสัมภาษณ์

4. สร้างแบบแนวทางการสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. นำเสนอร่างแบบแนวทางการสัมภาษณ์ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

3.5 การตรวจสอบคุณภาพข้อมูล

ในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีเทคนิคสามเส้า (Triangulation Technique) โดยเทคนิคนี้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ตามแนวคิดของ สุภกิจ วงศ์วิวัฒนนุกิจ (2550) ได้แก่

1. ต่างวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Method triangulation) เป็นการใช้หลาย ๆ วิธี ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น การเก็บข้อมูลในเรื่องเดียวกันจากกลุ่มตัวอย่างเดียวกัน ด้วยวิธีการ สังเกต แนวทางการสัมภาษณ์ และเก็บข้อมูลจากเอกสาร แล้วนำข้อมูลมาตรวจสอบยืนยันกัน

2. ต่างแหล่งข้อมูล (Data sources triangulation) เป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งที่ต่างกันนั้นด้วยวิธีการเก็บข้อมูลเหมือนกัน หรือใช้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเดียวกันแต่ต่าง เวลา สถานที่ และบุคคล แล้วนำข้อมูลมาตรวจสอบยืนยันกัน

3. ต่างนักวิจัย (Tnvestigator triangulation) เป็นการใช้นักวิจัยที่มาจากต่างสาขา หรือต่างประสบการณ์ หรือต่างภูมิหลัง มาเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล แล้วนำ ผลการวิจัยมาตรวจสอบยืนยันกัน

4. ต่างทฤษฎีหรือแนวคิด (Theory triangulation) เป็นการใช้ทฤษฎีหลาย ๆ ทฤษฎี มาเป็นแนวทางในการอภิปรายข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย ซึ่งอาจจะสอดคล้องหรือขัดแย้งกันก็ ได้ ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงประเด็นสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ นั่นคือ ข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บ รวบรวมนั้น มีความสมบูรณ์นั้น ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และสามารถตอบปัญหาของ การวิจัยได้ชัดเจนสมบูรณ์และสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยหรือไม่ โดยได้ทำการตรวจสอบ ข้อมูลที่ท้าการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ได้มีการพัฒนาคำถามในการสังเกต/สัมภาษณ์จากข้อเท็จจริง เป็นคำถามเชิงวิเคราะห์หรือคำถามที่ เฉพาะเจาะจงซึ่งได้บันทึกที่รวบรวมได้อย่างเป็นระบบโดยจัดทำแบบบันทึกข้อมูลขึ้นมาเฉพาะจึงทำ ให้มีความสะดวกในการแยกหมวดหมู่และประเภทข้อมูลตลอดถึงการตรวจสอบข้อมูล ได้ทำการ ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Technique) ซึ่งมีวิธีการ คือ

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล ได้ใช้การสังเกตทั้งที่ได้มีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมควบคู่กับการซักถาม สัมภาษณ์ พร้อมทั้งศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ประกอบด้วย ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลตามวิธีการตรวจสอบข้อมูลดังกล่าวมาแล้ว หากเป็นข้อมูลที่ เหมือนกัน หรือซ้ำๆ กัน ถือได้ว่าเป็นข้อมูลที่ถูกต้องตามความเป็นจริง และนำข้อมูลเหล่านั้นมา บันทึก และแยกเป็นหมวดหมู่ตามประเภท

2. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล โดยตรวจสอบแหล่งข้อมูลที่ได้มา ประกอบด้วย แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล แล้วดูว่าหากข้อมูลที่ได้มานั้นต่างเวลา ต่างสถานที่และต่างบุคคลที่ให้ข้อมูล เป็นที่เหมือนกันหรือไม่ ถ้าหากว่าข้อมูลที่ได้มานั้นเหมือนกันหรือซ้ำ ๆ กัน ข้อมูลที่ได้มานั้นเชื่อถือได้ และเป็นข้อมูลจริงแล้วได้จดบันทึกข้อมูลเหล่านั้นไว้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลตลอดกระบวนการวิจัย เพื่อความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย โดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Methodlogical Traingulation) โดยเริ่มตั้งแต่เก็บข้อมูล การสัมภาษณ์ การสังเกต แล้วนำมาบันทึกรวมทั้งกริยาท่าทาง พฤติกรรม บรรยากาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับผู้ให้ข้อมูล เพื่อนำมาประกอบการแปรความหมายร่วมกับการถอดเทปและการบันทึกภาคสนามใน หลาย ๆ วิธี และมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยการนำกลับไปให้อ่านข้อมูลหรือกลับไป ถามผู้ให้ข้อมูลซ้ำอีก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงตามที่ผู้ให้ข้อมูลบอก เมื่อได้รับข้อมูลในแต่ ละครั้งแล้วท้าการวิเคราะห์และสังเคราะห์เบื้องต้น นำข้อมูลที่ผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

1. ประสานขอความร่วมมือจากประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เลือกไว้คือผู้นำทางศาสนา/ผู้นำชุมชน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา จำนวน 24 รูป/คน เพื่อขออนุญาตให้ความ อนุเคราะห์แนวทางการสัมภาษณ์

2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตลอดถึงขออนุญาตทำการจดบันทึก บันทึกเสียง และภาพในการลงเก็บข้อมูลภาคสนาม ตั้งแต่ก่อนเข้าสนาม ระหว่างหลัง ออกจาก สนามการวิจัย และทำการจัดแฟ้มข้อมูลเพื่อให้พร้อมในการที่จะวิเคราะห์ต่อไป

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ เครื่องมือที่สร้างไว้

2. นำแบบแนวทางการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ไปให้คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ

3. นำแบบแนวทางการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มาทำการปรับแก้ไขเพื่อ นำไปเป็นแนวทางการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญแทน

4. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เพื่อขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. ประสานขอความร่วมมือจากประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เลือกให้ข้อมูล เช่น คณะผู้บริหาร บุคลากร เจ้าหน้าที่สังกัด องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง และตัวแทนพระสงฆ์ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และบุคคลสำคัญผู้มีบทบาท เคลื่อนไหวในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด และองค์กรของภาครัฐ โดยจะสัมภาษณ์หน่วยงานในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง จำนวน 17 คน และแนวทางการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในการพัฒนาชุมชน จำนวน 7 รูป/คน รวมทั้งสิ้น 24 รูป/คน เพื่อขออนุญาตให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลแนวทางการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม

6. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแนวทางการสัมภาษณ์ตลอดถึงขออนุญาตทำการจดบันทึก บันทึกเสียง และภาพ ในการลงเก็บข้อมูลภาคสนาม ตั้งแต่ก่อนลงพื้นที่สนาม ระหว่าง หลัง ออกจากสนามการวิจัยและทำการจัดแฟ้มข้อมูล

7. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคในการวิเคราะห์เนื้อหา

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ มีขั้นตอน ดังนี้

1. เขียนบันทึกให้ละเอียดที่สุด เพื่อให้เห็นภาพของข้อมูล/บรรยากาศ/กิจกรรม ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมมา

2. อ่านบันทึกนั้นหลาย ๆ ครั้ง จนเข้าใจสาระสำคัญที่ชัดเจน ผู้ทำการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ดีต้องสัมผัสกับข้อมูลอย่างใกล้ชิด

3. ลงบันทึกข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการบันทึกช่วยจำว่าช่วงที่เก็บข้อมูลนั้น มีสาระสำคัญอะไรบ้าง เป็นการช่วยแยกแยะและจัดกลุ่มข้อมูลให้เป็นระบบ และสรุปสาระสำคัญในแต่ ละหน้าว่ามีประเด็นสำคัญไรบ้างแต่ละกรณีไป

4. นำข้อมูลที่ได้จากแนวทางการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Techniques)

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีประเด็นทำแผนในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 แนวคิดการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนของท่านโดยใช้หลักธรรม (กาลัญญุตา) ได้อย่างไร

4.2 กระบวนการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ในด้านการวิเคราะห์สถานการณ์ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ ด้านการติดตามประเมินผล ด้านการส่งเสริมความร่วมมือ ด้านการวิเคราะห์ผล อย่างไร

4.3 ข้อเสนอแนะในการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมของท่าน ได้อย่างไร

4.4 การแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ในการพัฒนาชุมชนโดยการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 โดยการใช้หลักธรรม (อัตตัญญุตา) ที่สำคัญนำไปใช้อะไรบ้าง

4.5 ข้อเสนอแนะ หรือแนวทางในการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาท่านได้อย่างไร โดยการนำหลักธรรม (ธัมมัญญุตา) นำไปใช้ให้เป็นชุมชนที่สมบูรณ์แบบ

4.6 สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

4.1 การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนของท่าน โดยใช้หลักธรรม (กาลัญญุตา) ได้อย่างไร

สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (กันยายน 2564) การบริหารจัดการ กาลเวลาให้เหมาะสมกับสภาพ ดิน ฟ้า อากาศ ฤดูกาล และกิจการต่าง ๆ ตามประเพณีที่ชุมชนดำเนินการอยู่เป็นประจำ หน่วยงานหรือองค์กร เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล อบต. จะจัดโครงการที่เกี่ยวกับชุมชนนั้น ๆ ควรศึกษาสภาพ ดิน ฟ้า อากาศ ตามฤดูกาลและขนบธรรมเนียมของชุมชนดังกล่าว สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (มิถุนายน 2564) กาลัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักกาล รู้คุณค่าของเวลาการที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาชุมชน ผู้ทำงานต้องตรงต่อเวลา เวลาที่ใช้ต้องคุ้มค่าที่สุด สัมภาษณ์เจ้าอธิการในพื้นที่ (ตุลาคม 2564) การรู้จักแยกแยะเวลาที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชน เมื่อรู้จักแยกแยะเวลาหรือจัดการกับเวลา จะส่งผลให้ชุมชนมีความเป็นระเบียบมากขึ้น และรู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ไม่เสียเปล่า สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (กันยายน 2565) หลักสัป

ปุริสธรรม ซึ่งเป็นหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่มีความสำคัญสามารถที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาองค์กร เพราะเป็นหลักธรรมที่ผู้บริหารจะต้องนำไปใช้ได้ทุกโอกาส ยิ่งการพัฒนาองค์กรที่เกี่ยวข้องกับชุมชนผู้นำองค์กรต้องรู้ว่าเวลาไหนควรทำอย่างไร เวลาไหนควรทำเวลาไหนไม่ควรทำ เพราะถ้าผู้บริหารองค์กรไม่รู้จักกาลเวลาที่ชุมชนเขาต้องการแล้ว การพัฒนาชุมชนนั้นก็จะไม่สำเร็จได้ สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (พฤศจิกายน 2564) การใช้หลัก กาลัญญุตา ในสัปปุริสธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนนั้นหมายความว่า การที่จะทำสิ่งใด พัฒนาสิ่งใด ไม่ว่าบุคคลหรือวัตถุจะต้องรู้จักกาล รู้จักเวลา พร้อมหรือไม่พร้อมประการใด หากเราจะทำกิจกรรมอะไรก็ตาม เมื่อมีความพร้อมแล้วเราค่อยลงมือทำ บุคคลมีวัสดุอุปกรณ์มี ประกอบกับกาลเวลา และสถานที่เหมาะสมแล้ว กิจกรรมนั้น ๆ ที่เวลาจะต้องทำต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้านั่น พึ่งสำเร็จลงได้ด้วยดี ดังคำกล่าวที่นักปราชญ์ท่านกล่าวเอาไว้ว่า “การทำความดีจะได้ดีนั้นต้องทำดีให้ถูกดี คือ ทำดีให้ถูกกาล ถูกเวลา ถูกสถานที่และบุคคล เมื่อทำได้ตามขั้นตอนนี้รับรองว่าจะต้องได้ดีแน่นอน สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล นายวิจิตร แก้วกาหลง (พฤศจิกายน 2564) เป็นหลักธรรมในการทำงานสามารถนำมาปรับใช้ประกอบการทรัพยากรโดยใช้ประกอบการวางแผนการพัฒนาให้เหมาะสมกับเวลา บุคคลโดยให้ตรงเวลา เวลาเหมาะสม กับภารกิจของหน่วยงาน

สรุป หลักสัปปุริสธรรม ซึ่งเป็นหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่มีความสำคัญสามารถที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาองค์กร เพราะเป็นหลักธรรมที่ผู้บริหารจะต้องนำไปใช้ได้ทุกโอกาส ยิ่งการพัฒนาองค์กรที่เกี่ยวข้องกับชุมชนผู้นำองค์กรต้องรู้ว่าเวลาไหนควรทำอย่างไร เวลาไหนควรทำเวลาไหนไม่ควรทำ เพราะถ้าผู้บริหารองค์กรไม่รู้จักกาลเวลาที่ชุมชนเขาต้องการแล้ว การพัฒนาชุมชนนั้นก็จะไม่สำเร็จได้ การใช้หลัก กาลัญญุตา ในสัปปุริสธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนนั้นหมายความว่า การที่จะทำสิ่งใด พัฒนาสิ่งใด ไม่ว่าบุคคลหรือวัตถุจะต้องรู้จักกาล รู้จักเวลา พร้อมหรือไม่พร้อมประการใด หากเราจะทำกิจกรรมอะไรก็ตาม เมื่อมีความพร้อมแล้วเราค่อยลงมือทำ บุคคลมีวัสดุอุปกรณ์มี ประกอบกับกาลเวลา และสถานที่เหมาะสมแล้ว กิจกรรมนั้น ๆ ที่เวลาจะต้องทำต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้านั่น พึ่งสำเร็จลงได้ด้วยดี ดังคำกล่าวที่นักปราชญ์ท่านกล่าวเอาไว้ว่า “การทำความดีจะได้ดีนั้นต้องทำดีให้ถูกดี คือ ทำดีให้ถูกกาล ถูกเวลา ถูกสถานที่และบุคคล เมื่อทำได้ตามขั้นตอนนี้รับรองว่าจะต้องได้ดี สามารถนำมาปรับใช้ประกอบการทรัพยากรโดยใช้ประกอบการวางแผนการพัฒนาให้เหมาะสมกับเวลา บุคคลโดยให้ตรงเวลา เวลาเหมาะสม กับภารกิจของหน่วยงาน

4.2 กระบวนการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ในด้านการวิเคราะห์ สถานการณ์ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ ด้านการติดตามประเมินผล ด้านการส่งเสริมความร่วมมือ ด้านการวิเคราะห์ผล อย่างไร

4.2.1 กระบวนการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ด้านการวิเคราะห์สถานการณ์ ของท่านโดยใช้หลักธรรม (อัตตัญญุตา) ได้อย่างไร

สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (พฤศจิกายน 2564) การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 มาปรับใช้ในการพัฒนาชุมชนด้านการวิเคราะห์สถานการณ์โดยยึดเอาหลัก อัตตัญญุตา การรู้จักประมาณตน การที่เราจะพูดจะคิด จะกระทำในสิ่งใด ๆ เราต้องวิเคราะห์ดูว่า อะไรคือสิ่งที่เราจะทำได้ คิดได้ พูดได้ ในสิ่งที่เหมาะสม พอเหมาะ พอดีกับกำลังของตนไม่ว่าจะเป็นกำลังทรัพย์ สติปัญญา ความรู้ความสามารถที่ตนเองมีอยู่แล้ว ตั้งใจทำความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละตั้งมั่นในคุณธรรมความดีแล้ว เราก็จะพัฒนาชุมชน นำพาชุมชนที่เราอาศัยอยู่ให้เจริญก้าวหน้าได้เป็นอย่างดี เพราะรู้ประมาณตน สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (กุมภาพันธ์ 2565) อัตตัญญุตาเป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญอีกอย่างหนึ่งในสัปปุริสธรรม 7 เพราะเป็นหลักธรรมที่มีความหมายว่า การจะทำอะไรต้องรู้จักตัวเองว่าตัวเรามีศักยภาพขนาดไหนอย่างไร ช่วยเหลือตัวเองได้ขนาดไหน ยิ่งเป็นองค์กรที่จะช่วยเหลือผู้อื่นเราจะต้องวิเคราะห์ว่าหน่วยงานของเรามีศักยภาพขนาดไหนสามารถที่จะช่วยพัฒนาหน่วยงานอื่นได้หรือไม่ สรุปก็คือรู้จักตัวเองว่ามีความสามารถที่จะช่วยเหลือคนอื่นได้ไหมเรื่องอย่างนี้ การพัฒนาจะต้องวางแผนให้ดีถ้าวางแผนไม่ดีก็จะไม่เกิดผลสำเร็จเพราะไม่รู้ตัวเอง นายวิจิตร แก้วกาหลง (2564) ใช้ในการวิเคราะห์สถานะ อายุ เพศ วัย และวุฒิสภาวะของบุคลากรในหน่วยงานให้เหมาะสมกับภารกิจงาน ความรู้ความสามารถของตนเอง สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (กันยายน 2564) ผู้นำที่ดีควรมีการวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และผู้นำนั้นจะต้องมีสติอยู่เสมอในการแก้ปัญหาที่มีโอกาสเกิดขึ้นในชุมชน และมีความรอบคอบ นึกถึงผลของสถานการณ์นั้นในอนาคต สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (มิถุนายน 2564) ในการพัฒนาชุมชน ในด้านการวิเคราะห์สถานการณ์โดยนำหลักธรรมอัตตัญญุตา เข้ามีบทบาทจะทำให้เกิดการรู้จักของการวางตน รู้จักวุฒิภาวะ รู้จักประมาณตนไม่เกิดความประมาท เกิดความมั่นใจ เป็นเหตุให้การงานประสบผลสำเร็จ สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (กันยายน 2564) วิเคราะห์สถานการณ์ตามสภาพทางสังคมและสภาพดินฟ้า อากาศ ตามฤดูกาล หรือขนบธรรมเนียมประเพณีดั่งเดิมของชุมชน โดยหลีกเลี่ยงสภาพนั้น ๆ คือ 1) สภาพทางสังคมอยู่ได้ระหว่างโรคระบาด 2) อยู่ในระหว่างฤดูกาลทำการเกษตร เช่น ปลูกยาเตอร์กีซ 3) อยู่ในช่วงเทศกาลบุญประเพณีดั้งเดิมของชุมชนนั้น ๆ

สรุป การพัฒนาชุมชนโดยยึดหลัก อัตตัญญุตา การรู้จักประมาณตน การที่เราจะพูดจะคิดจะกระทำในสิ่งใด ๆ เราต้องวิเคราะห์ดูว่า อะไรคือสิ่งที่เราจะทำได้ คิดได้ พูดได้ ในสิ่งที่เหมาะสม

พอเหมาะ พอดีกับกำลังของตนไม่ว่าจะเป็นกำลังทรัพย์ สติปัญญา ความรู้ความสามารถที่ตนเองมีอยู่แล้ว ตั้งใจทำความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละตั้งมั่นในคุณธรรมความดีแล้ว เราก็จะพัฒนาชุมชน นำพาชุมชนที่เราอาศัยอยู่ให้เจริญก้าวหน้าได้เป็นอย่างดี เพราะรู้ประมาณตน อัตตัญญุตาเป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญอีกอย่างหนึ่งในสัปปุริสธรรม 7 เพราะเป็นหลักธรรมที่มีความหมายว่า การจะทำอะไรต้องรู้จักตัวเองว่าตัวเรามีศักยภาพขนาดไหนอย่างไร ช่วยเหลือตัวเองได้ขนาดไหน ยิ่งเป็นองค์กรที่จะช่วยเหลือผู้อื่นเราจะต้องวิเคราะห์ว่าหน่วยงานของเรามีศักยภาพขนาดไหนสามารถที่จะช่วยพัฒนาหน่วยงานอื่นได้หรือไม่ สรุปก็คือรู้จักตัวเองว่ามีความสามารถที่จะช่วยเหลือคนอื่นได้ไหม เรื่องอย่างนี้ การพัฒนาจะต้องวางแผนให้ดีถ้าวางแผนไม่ดีก็จะไม่เกิดผลสำเร็จเพราะไม่รู้ตัวเอง ใช้ในการวิเคราะห์สถานะ อายุ เพศ วัย และวุฒิสภาวะของบุคลากรในหน่วยงานให้เหมาะสมกับภารกิจงาน ความรู้ ความสามารถของตนเอง ผู้นำที่ดีควรมีการวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และผู้นำนั้นจะต้องมีสติอยู่เสมอในการแก้ปัญหาที่มีโอกาสเกิดขึ้นในชุมชน และมีความรอบคอบ นึกถึงผลของสถานการณ์นั้นในอนาคต ในการพัฒนาชุมชน ในด้านการวิเคราะห์สถานการณ์โดยนำหลักธรรมอัตตัญญุตา เข้ามีบทบาทจะทำให้เกิดการรู้จักของการวางตน รู้จักวุฒิภาวะ รู้จักประมาณตนไม่เกิดความประมาท เกิดความมั่นใจ เป็นเหตุให้การงานประสบผลสำเร็จ วิเคราะห์สถานการณ์ตามสภาพทางสังคมและสภาพดินฟ้า อากาศ ตามฤดูกาล หรือขนบธรรมเนียมประเพณีดั่งเดิมของชุมชน โดยหลีกเลี่ยงสภาพนั้น ๆ คือ 1) สภาพทางสังคมอยู่ได้ระหว่างโรคระบาด 2) อยู่ในระหว่างฤดูกาลทำการเกษตร เช่น ปลูกยาเตอร์กีซ 3) อยู่ในช่วงเทศกาลบุญประเพณีดั้งเดิมของชุมชนนั้น ๆ

4.2.2 กระบวนการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ด้านการวางแผนของท่านโดยใช้หลักธรรม (อัตตัญญุตา) ได้อย่างไร

สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (มิถุนายน 2564) ในการวางแผนเป็นสิ่งสำคัญของการพัฒนาชุมชนผู้ทำงานต้องรู้จักวางแผน รู้จักการวางตนให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะ เพื่อไม่ให้เกิดกำลังของตนจนเกิดความเสียหาย สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (กันยายน 2564) การวางแผนงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนจะต้องดูตามสภาพแวดล้อมของชุมชนเป็นหลัก โดยดูความพร้อมของสังคมมีมากน้อยเพียงใด จึงจะไม่เป็นอุปสรรคต่อกิจกรรมหรือโครงการที่เราจะดำเนินการ สัมภาษณ์เจ้าอธิการในพื้นที่ (ตุลาคม 2564) ผู้นำที่ดีควรมีการวางแผนที่เหมาะสม มีความคิดที่กว้างไกล และสามารถทำให้ชุมชนนั้นมีความเป็นอยู่ที่ดี และมีความเป็นระบบระเบียบ สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (พฤศจิกายน 2565) การพัฒนาชุมชนถ้าจะให้เกิดผลสำเร็จตามที่ต้องการ ผู้นำในการพัฒนาจะต้องวางแผนให้ดี ข้อแรกนั้นจะต้องรู้จักหน่วยงานของตนเองเสียก่อนว่าหน่วยงานของเรามีหน้าที่อะไร มีความพร้อมที่จะนำชุมชนไปในทิศทางไหน มีความพร้อมในด้านไหนบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรบุคคลมีความพร้อมขนาดไหน ในประเด็นนี้ผู้นำองค์กรจะต้องพิจารณาให้รอบด้าน เพราะถ้าไม่รู้จักตัวเองแล้วการพัฒนาจะไม่บรรลุตามที่ต้องการ เพราะฉะนั้นจะต้องวางแผนให้ดี สัมภาษณ์

ผู้ให้ข้อมูล นายวิจิตร แก้วกาหลง (พฤศจิกายน 2564) ใช้โดยการเอาความรู้ ความสามารถ ทัศนะของบุคคลในการวางแผนการพัฒนางาน ขับเคลื่อนงานและมีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของบุคคลให้มีประกอบการพัฒนาต่อไป สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (กันยายน 2564) ข้อนี้ก็เช่นเดียวกัน ในการพัฒนาชุมชนด้านการวางแผนงานต่าง ๆ โดยใช้หลัก “อัตตัญญุตา” การรู้จักประมาณตนเองว่ามีความรู้ความสามารถเพียงใดในการที่จะวาง project วาง plan ใหญ่ ๆ เกินตัว แล้วลงมือทำไม่ได้จะเข้าหลักที่ว่าไม่รู้จักประมาณตน คิดใหญ่ไฝสูงในการที่จะใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ข้อ อัตตัญญุตา การรู้จักตนเองดี คิด พูด ทำในสิ่งที่ตนเองจะพาชุมชนพัฒนาไปในทางที่ดีได้ เจริญก้าวหน้าได้ โดยการใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทา ทางสายกลางได้ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเป็นธรรม ทุก ๆ คนในสังคมให้ความร่วมมือกันดีทำงานกันอย่างมีส่วนร่วม มีความสุขในการทำงาน นั่นแหละคือการพัฒนาชุมชน พัฒนาประเทศชาติอย่างยั่งยืน ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ข้อสำคัญก็คือให้รู้จักประมาณตน

สรุป การพัฒนาชุมชนด้านการวิเคราะห์สถานการณ์โดยยึดเอาหลัก อัตตัญญุตา การรู้จักประมาณตน การที่เราจะพูดจะคิด จะกระทำในสิ่งใด ๆ เราต้องวิเคราะห์ดูว่า อะไรคือสิ่งที่เราจะทำได้ คิดได้ พูดได้ ในสิ่งที่เหมาะสม พอเหมาะ พอดีกับกำลังของตนไม่ว่าจะเป็นกำลังทรัพย์ สติปัญญา ความรู้ความสามารถที่ตนเองมีอยู่แล้ว ตั้งใจทำความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละตั้งมั่นในคุณธรรมความดีแล้ว เราก็จะพัฒนาชุมชน นำพาชุมชนที่เราอาศัยอยู่ให้เจริญก้าวหน้าได้เป็นอย่างดี เพราะรู้ประมาณตน อัตตัญญุตา เป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญอีกอย่างหนึ่งในสัปปุริสธรรม 7 เพราะเป็นหลักธรรมที่มีความหมายว่า การจะทำอะไรต้องรู้จักตัวเองว่าตัวเรามีศักยภาพขนาดไหนอย่างไร ช่วยเหลือตัวเองได้ขนาดไหน ยิ่งเป็นองค์กรที่จะช่วยเหลือผู้อื่นเราจะต้องวิเคราะห์ว่าหน่วยงานของเรามีศักยภาพขนาดไหนสามารถที่จะช่วยพัฒนาหน่วยงานอื่นได้หรือไม่ สรุปก็คือรู้จักตัวเองว่ามีความสามารถที่จะช่วยเหลือคนอื่นได้ไหมเรื่องอย่างนี้ การพัฒนาจะต้องวางแผนให้ดีถ้าวางแผนไม่ดีก็จะไม่เกิดผลสำเร็จเพราะไม่รู้ตัวเอง ใช้ในการวิเคราะห์สถานะ อายุ เพศ วัย และวุฒิสภาวะของบุคลากรในหน่วยงานให้เหมาะสมกับภารกิจงาน ความรู้ ความสามารถของตนเอง ผู้นำที่ดีควรมีการวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และผู้นำนั้นจะต้องมีสติอยู่เสมอในการแก้ปัญหาที่มีโอกาสเกิดขึ้นในชุมชน และมีความรอบคอบ นึกถึงผลของสถานการณ์นั้นในอนาคต ในการพัฒนาชุมชน ในด้านการวิเคราะห์สถานการณ์โดยนำหลักธรรม อัตตัญญุตา เข้ามีบทบาทจะทำให้เกิดการรู้จักของการวางตน รู้จักวุฒิภาวะ รู้จักประมาณตนไม่เกิดความประมาท เกิดความมั่นใจ เป็นเหตุให้การงานประสบผลสำเร็จ วิเคราะห์สถานการณ์ตามสภาพทางสังคมและสภาพดินฟ้า อากาศ ตามฤดูกาล หรือขนบธรรมเนียมประเพณีดั่งเดิมของชุมชน โดยหลีกเลี่ยงสภาพนั้น ๆ คือ 1) สภาพทางสังคมอยู่ได้ระหว่างโรคระบาด 2) อยู่ในระหว่างฤดูกาลทำการเกษตร เช่น ปลูกยาเตอร์กีซ 3) อยู่ในช่วงเทศกาลบุญประเพณีดั้งเดิมของชุมชนนั้น ๆ

4.2.3 กระบวนการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ด้านการดำเนินการของท่านโดยใช้หลักธรรม (กาลัญญุตา) ได้อย่างไร

สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (กันยายน 2564) การดำเนินการในชุมชนที่ดี ควรรู้จักแบ่งเวลาให้เหมาะสมใช้ความคิดและสติปัญญาในการวางแผน และจัดเวลาที่เหมาะสมในการวางแผนดำเนินการต่าง ๆ ในชุมชนหรือสังคม สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล นายวิจิตร แก้วกาหลง (พฤศจิกายน 2564) ใช้ได้โดยการนำหลักการพร้อมมาใช้ ประกอบการรับเคลื่อนกิจกรรม การพร้อมดำเนินการ เพื่อให้เป็นไปตามภารกิจ และนโยบายของรัฐบาลบุคลากรด้านการพัฒนาชุมชน สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (2565) การพัฒนาชุมชนด้านการดำเนินการมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะนำหลักธรรมในข้อที่ว่า กาลัญญุตามาใช้เพราะว่าการที่จะทำอะไรจะให้บรรลุตามที่ต้องการจะต้องรู้กาล รู้จักเวลาที่จะทำเพราะถ้าไม่รู้จักกาล รู้จักเวลาแล้วจะสำเร็จได้อยาก สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (ตุลาคม 2564) การดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ จะต้องดูสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับกาลเวลาที่ดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ กล่าวคือ บริหารจัดการเวลาให้เหมาะสมกับโครงการหรือกิจกรรมที่ดำเนินการและดูสภาพบุคคลในชุมชน มีความพร้อมมากน้อยเพียงใด สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (พฤศจิกายน 2564) การดำเนินการใด ๆ ไม่ว่าจะพัฒนาบุคคล วัตถุ ตลอดถึงธุรกิจการงานใด ๆ ก็ตามกาลเวลาที่เหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เนื่องจากหลักกาลัญญุตา การรู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ต่อกิจกรรมที่เรากำลังประกอบขึ้น ไม่ว่าเล็กหรือใหญ่ กาลเวลาจะเป็นเครื่องกำหนดว่าสำเร็จหรือไม่สำเร็จ เร็วหรือช้า ดีหรือไม่ดี สมบูรณ์ดีหรือไม่สมบูรณ์ ยกตัวอย่าง เราไปทำความดีกับโจรกับคนชั่วหาเป็นประโยชน์ไม่ เพราะสิ่งที่เขาเหล่านั้นต้องการไม่ใช่สิ่งดี และความดีเปล่าประโยชน์ที่จะต้องทำ อีกตัวอย่าง เราไปทำไร่ทำนาบนยอดเขาสูงในฤดูแล้ง แห้งจัดไม่มีทางที่จะเกิดผล เพราะผิดหลักกาลัญญุตา ไม่รู้จักการและเวลา สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (มิถุนายน 2564) เวลาเป็นสิ่งกำหนดให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์จะเร็วจะช้า การดำเนินการต่าง ๆ ต้องใช้เวลาเป็นสิ่งกำหนดการรู้จักใช้เวลาให้คุ้มค่า ไม่ปล่อยไปอย่างไร้ประโยชน์เป็นคุณสมบัติประโยชน์สูงสุดของการพัฒนาชุมชนอย่างยิ่ง

สรุป การดำเนินการในชุมชนที่ดี ควรรู้จักแบ่งเวลาให้เหมาะสมใช้ความคิดและสติปัญญาในการวางแผน และจัดเวลาที่เหมาะสมในการวางแผนดำเนินการต่าง ๆ ในชุมชนหรือสังคม ใช้ได้โดยการนำหลักการพร้อมมาใช้ ประกอบการรับเคลื่อนกิจกรรม การพร้อมดำเนินการ เพื่อให้เป็นไปตามภารกิจ และนโยบายของรัฐบาลบุคลากรด้านการพัฒนาชุมชน การพัฒนาชุมชนด้านการดำเนินการมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะนำหลักธรรมในข้อที่ว่า กาลัญญุตามาใช้เพราะว่าการที่จะทำอะไรจะให้บรรลุตามที่ต้องการจะต้องรู้กาล รู้จักเวลาที่จะทำเพราะถ้าไม่รู้จักกาล รู้จักเวลาแล้วจะสำเร็จได้อยาก การดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ จะต้องดูสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับกาลเวลาที่ดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ กล่าวคือ บริหารจัดการเวลาให้เหมาะสมกับโครงการหรือกิจกรรมที่

ดำเนินการและดูสภาพบุคคลในชุมชน มีความพร้อมมากน้อยเพียงใด การดำเนินการใด ๆ ไม่ว่าจะพัฒนาบุคคล วัตถุ ตลอดถึงธุรกิจการงานใด ๆ ก็ตามกาลเวลาที่เหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เนื่องจากหลักกาลัญญุตา การรู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ต่อกิจกรรมที่เรากำลังประกอบขึ้น ไม่ว่าเล็กหรือใหญ่ กาลเวลาจะเป็นเครื่องกำหนดว่าสำเร็จหรือไม่สำเร็จ เร็วหรือช้า ดีหรือไม่ดี สมบูรณ์ดีหรือไม่สมบูรณ์ ยกตัวอย่าง เราไปทำความดีกับโจรกับคนชั่วหาเป็นประโยชน์ไม่ เพราะสิ่งที่เขาเหล่านั้นต้องการไม่ใช่สิ่งดี และความดีเปล่าประโยชน์ที่จะต้องทำ อีกตัวอย่าง เราไปทำไร่ทำนาบนยอดเขาสูงในฤดูแล้งแห้งจัดไม่มีทางที่จะเกิดผล เพราะผิดหลักกาลัญญุตา ไม่รู้จักการและเวลา เวลาเป็นสิ่งกำหนดให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์จะเร็วจะช้า การดำเนินการต่าง ๆ ต้องใช้เวลาเป็นสิ่งกำหนดการรู้จักใช้เวลาให้คุ้มค่า ไม่ปล่อยไปอย่างไร้ประโยชน์เป็นคุณสมบัติประโยชน์สูงสุดของการพัฒนาชุมชนอย่างยิ่ง

4.2.4 กระบวนการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ด้านการติดตามประเมินผล ของท่านโดยใช้หลักธรรม (กาลัญญุตา) ได้อย่างไร

สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (ตุลาคม 2564) เป็นการกระตุ้นให้การทำงานมีประสิทธิภาพ การติดตามประเมินผล มีในทุกหน่วยงานอยู่ยิ่งผู้ทำงานมีความเข้าใจติดตาม เวลาจึงมีผลต่อระยะเวลาของการประเมินผลอย่างยิ่ง สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (พฤศจิกายน 2565) ข้อนี้ก็เช่นเดียวกัน การจะใช้หลักกาลัญญุตา เข้าไปประเมินผลหรือติดตามดูผลสำเร็จของกิจกรรมแบบใด ๆ ก็ตามจะต้องรอดูเวลาในการติดตามประเมิน เพราะถ้ากิจกรรมนั้น ๆ ยังไม่เสร็จสิ้นเราก็ยังประเมินไม่ได้ หากคนทำไปประเมินไปเราก็จะไม่ได้ข้อมูลที่ชัดเจนครบถ้วน เป็นข้อมูลที่ผิดไม่ตรงตามความเป็นจริงผิดเพี้ยน ซึ่งก็ไม่เป็นประโยชน์อะไรเลย เสียเวลา เสียเงินที่ลงทุนไป ดังนั้นในการพัฒนาชุมชนไม่ว่าจะในด้านใด ๆ ก็ตามต้องให้กิจกรรมนั้นดำเนินไปตามขั้นตอนจนสิ้นสุดตามกาลเวลาแล้วค่อยเข้าทำการประเมินผล แล้วเราจะได้ข้อมูลที่ชัดเจนตามความเป็นจริงและถูกต้องแม่นยำ สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (ตุลาคม 2564) 1) ต้องครบรอบระยะเวลาดำเนินการกิจกรรมเพื่อโครงการ 2) ดูจากผลงานที่ทำแล้วสมกับระยะเวลาเหลือหรือไม่อย่างไร 3) การดำเนินการกับระยะเวลาดำเนินการ มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด 4) หาจุดที่จะได้แก้เพิ่มเติมในส่วนที่บกพร่อง 5) หาจุดแข็งจุดอ่อนเพื่อนำไปแก้ไขในโอกาสต่อไป 6) บันทึกข้อมูลในการประเมินผลไว้เพื่อศึกษาสืบไป สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (กุมภาพันธ์ 2565) การพัฒนาชุมชนด้านติดตามมีความจำเป็นที่จะนำหลักธรรมในหัวข้อ กาลัญญุตามาใช้เพราะการพัฒนาเมื่อดำเนินการแล้ว เราต้องรู้ว่าเวลาไหนที่จะรู้ว่าการพัฒนานั้นให้ผลอย่างไร ผู้ที่จะเข้าไปประเมินผลจะต้องรู้จักกาลเวลาที่จะเข้าไปประเมินเพราะถ้าไม่รู้การประเมินนั้นจะไม่ได้ผลตามที่ต้องการ สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (ตุลาคม 2564) เมื่อแบ่งเวลาในการดำเนินการต่าง ๆ แล้วควรแบ่งเวลาในการประเมินผลงานนั้นเพื่อให้ได้ผลออกมาตามที่สังคมหรือชุมชนคาดหวังไว้ เมื่อรู้จักแบ่งเวลาแล้วจะส่งผลให้คนในชุมชนมีระเบียบมากขึ้น สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ นายวิจิตร แก้วกาหลง (พฤศจิกายน 2564) ใช้ได้โดยการ

วางแผนการติดตามประเมินผลให้เป็นไปตามกำหนดที่วางไว้ ให้มีการรายงานการประเมินผลให้ตรงเวลา เป็นไปตามกำหนดและทันตามกำหนดเวลาเหมาะสมกับเวลา

สรุป การพัฒนาชุมชนด้านติดตามมีความจำเป็นที่จะนำหลักธรรมในหัวข้อ กาลัญญุตามาใช้เพราะการพัฒนาเมื่อดำเนินการแล้ว เราต้องรู้ว่าเวลาไหนที่จะรู้ว่าการพัฒนานั้นให้ผลอย่างไร ผู้ที่จะเข้าไปประเมินผลจะต้องรู้จักกาลเวลาที่จะเข้าไปประเมินเพราะถ้าไม่รู้การประเมินนั้นจะไม่ได้ผลตามที่ต้องการ สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (มิถุนายน 2564) เมื่อแบ่งเวลาในการดำเนินการต่าง ๆ แล้วควรแบ่งเวลาในการประเมินผลงานนั้น เพื่อให้ได้ผลออกมาตามที่สังคมหรือชุมชนคาดหวังไว้ เมื่อรู้จักแบ่งเวลาแล้วจะส่งผลให้คนในชุมชนมีระเบียบมากขึ้น สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ นายวิจิตร แก้วกาหลง (พฤศจิกายน 2564) ใช้ได้โดยการวางแผนการติดตามประเมินผลให้เป็นไปตามกำหนดที่วางไว้ ให้มีการรายงานการประเมินผลให้ตรงเวลา เป็นไปตามกำหนดและทันตามกำหนดเวลาเหมาะสมกับเวลา

4.2.5 ท่านคิดว่ากระบวนการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุม ด้านการส่งเสริมความร่วมมือ ของท่านโดยใช้หลักธรรม (ปริสัญญุตา) ได้อย่างไร

สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (มิถุนายน 2564) ด้านการส่งเสริมความร่วมมือนั้นจะต้องศึกษาบุคคลในชุมชนมากน้อยเพียงใด คัดสรรบุคคลผู้มีความชำนาญในศิลปะด้านต่าง ๆ จัดให้บุคคลผู้มีความชำนาญในด้านใดให้ทำในด้านนั้น ๆ ให้กำลังใจในเวลาร่วมงานและให้รางวัลเมื่อเสร็จงาน สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (ตุลาคม 2564) การที่รู้จักปรับตัวเข้ากับชุมชน และให้ความร่วมมือในสังคมชุมชนที่เราอยู่ ไม่กระทบกระทั่งกับผู้อื่น จะได้รับความไว้วางใจจากคนในชุมชน สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (กุมภาพันธ์ 2565) การพัฒนาชุมชนด้านการส่งเสริมความร่วมมือ มีความจำเป็นที่ผู้ดำเนินการพัฒนาจะต้องนำหลักสัปปุริสธรรมนั้น ๆ ข้อที่ว่าปริสัญญุตา มาใช้ในการดำเนินการ เพราะถ้าไม่รู้จักบริบทของชุมชนที่จะเข้าไปพัฒนาแล้ว การพัฒนาจะไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะจะไม่ได้รับรองความร่วมมือจากชุมชนที่เราจะเข้าไปพิจารณา สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (กุมภาพันธ์ 2565) ในด้านการส่งเสริมความร่วมมือ ตามหลักปริสัญญุตา คือรู้จักชุมชนที่เราจะต้องเข้าไปส่งเสริมให้ความร่วมมือ ว่าชุมชนนั้นเป็นชุมชนประเภทไหนกลุ่มเด็กเยาวชน กลุ่มวัยเรียน กลุ่มผู้ใหญ่ กลุ่มผู้แก่ กลุ่มคนผู้สูงอายุ เป็นต้น เราจะต้องรู้จักชุมชนนั้น ๆ เป็นอย่างดีเราจะต้องศึกษาให้เข้ากับกลุ่มชนแต่ละกลุ่มให้ดี แล้วค่อยเข้าไปสนับสนุนส่งเสริมให้ตรงจุด ผลสัมฤทธิ์ก็จะออกมาดี อันจะเป็นประโยชน์อย่างสูงยิ่งต่อชุมชนนั้น ๆ สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (กันยายน 2564) หัวใจของการพัฒนาชุมชนที่สำคัญคือความเป็นผู้รู้จักชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ หรือรู้จักบุคคลที่มีความสำคัญในชุมชนนั้น ๆ การมีความสัมพันธ์หรือการที่เรารู้จักชุมชนเป็นสิ่งที่ดีจะเป็นการวิเคราะห์ วางแผน การทำงานและประเมินผล จะทำให้เกิดมีความประสิทธิภาพมาก นายวิจิตร แก้วกาหลง (พฤศจิกายน

2564) ใช้โดยการวิเคราะห์ข้อมูลชุมชน ข้อมูลในพื้นที่เพื่อนำมาวางแผนการพัฒนา และมีการพัฒนาทักษะของบุคคลากรให้สามารถปฏิบัติงานในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

สรุป การพัฒนาชุมชนด้านการส่งเสริมความร่วมมือ มีความจำเป็นที่ผู้ดำเนินการพัฒนาจะต้องนำหลักสัปปุริสธรรมนั้น ๆ ข้อที่ว่า ปริสัญญุตา มาใช้ในการดำเนินการ เพราะถ้าไม่รู้จักบริบทของชุมชนที่จะเข้าไปพัฒนาแล้ว การพัฒนาจะไม่ประสบผลสำเร็จเพราะจะไม่ได้รับรองความร่วมมือจากชุมชนที่เราจะเข้าไปพิจารณา สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (พฤศจิกายน 2564) ในด้านการส่งเสริมความร่วมมือ ตามหลักปริสัญญุตา คือรู้จักชุมชนที่เราจะต้องเข้าไปส่งเสริมให้ความร่วมมือ ว่าชุมชนนั้นเป็นชุมชนประเภทไหนกลุ่มเด็กเยาวชน กลุ่มวัยเรียน กลุ่มผู้ใหญ่ กลุ่มผู้แก่ กลุ่มคนผู้สูงอายุ เป็นต้น เราจะต้องรู้จักชุมชนนั้น ๆ เป็นอย่างดีเราจะต้องศึกษาให้เข้ากับกลุ่มชนแต่ละกลุ่มให้ดี แล้วค่อยเข้าไปสนับสนุนส่งเสริมให้ตรงจุด ผลสัมฤทธิ์ก็จะออกมาดี อันจะเป็นประโยชน์อย่างสูงยิ่งต่อชุมชนนั้น

4.2.6 ท่านคิดว่ากระบวนการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ด้านการวิเคราะห์ผลของท่านโดยใช้หลักธรรม (อัตถัญญุตา) ได้อย่างไร

ในการพัฒนาชุมชน ด้านการวิเคราะห์ผล โดยการทำหลักสัปปุริสธรรม 7 ข้อที่ 2 คือ อัตตัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักเหตุและผลว่า กรรมคือการกระทำทุกอย่างย่อมมีเหตุและมีผลอยู่ในตัวของมันเองอยู่แล้ว คำสอนในการทางพระพุทธศาสนาพระพุทธองค์ทรงตรัสเอาไว้ว่า กมฺมุนา วตฺตตี โลโก สัตว์โลกทั้งหลายย่อมเป็นไปตามกรรม ทำกรรมดี ย่อมได้รับผลที่ดี หากใครทำกรรมชั่วย่อมได้รับที่ชั่ว ธรรมชาติที่เป็นจริงย่อมจะต้องเป็นเช่นนี้ชุมชนใด สังคมใดก็ตามเมื่อทราบเช่นนี้และปฏิบัติได้เช่นนี้ก็ย่อมจะเป็นสังคมที่ดี ร่มเย็น อยู่เย็นเป็นสุขมีแต่ความเจริญก้าวหน้า สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (กุมภาพันธ์ 2565) การวิเคราะห์ถึงเหตุถึงผลในการพัฒนาชุมชนจะเกิดความสุขหรือทุกข์ของคนในชุมชน การวิเคราะห์ถึงต้นเหตุเป็นสิ่งที่สำคัญ ที่จะทำให้รู้จักการดับเหตุร้ายหรือจะทำให้ส่งเสริมเหตุดี การใช้หลักธรรมอัตตัญญุตา จึงเป็นสิ่งสำคัญของการพัฒนาชุมชนเป็นอย่างดี สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (กุมภาพันธ์ 2565) การพัฒนาชุมชนด้านการส่งเสริมความร่วมมือมีความจำเป็นที่ผู้ดำเนินการพัฒนาจะต้องนำการพัฒนาชุมชนด้านการวิเคราะห์ผล มีความจำเป็นที่ผู้นำในการพัฒนาจะต้องใช้หลักธรรมข้อ อัตตัญญุตา มาใช้ในการวิเคราะห์ผล เพราะผู้นำในการพัฒนาจะต้องทราบว่าการพัฒนาที่ได้ดำเนินการมาแล้วทั้งหมดจะมีผลอะไรเกิดขึ้นกับชุมชนที่เรากำลังพัฒนาขึ้น เราไม่ใช่หลักข้อนี้เราจะไม่รู้ว่าการพัฒนานั้นจะมีผลเป็นอย่างไร แต่ข้อเราได้ทำหลักธรรมข้อนี้มาใช้เราก็จะรู้ว่าการที่เราพัฒนามานี้ทั้งหมดจะเกิดผลแก่ชุมชนเป็นอย่างไร และจะได้วางแผนเป็นการพัฒนาช้า ๆ ขึ้นไป หรือมีข้อบกพร่องก็จะได้ทำการแก้ไขให้ดีขึ้นต่อไป สัมภาษณ์เจ้าอธิการในพื้นที่, (ตุลาคม 2564) การเป็นผู้รู้จักผลในสิ่งที่เราได้ทำในชุมชน รู้จักวิเคราะห์ว่าสิ่งนี้ถูกผิดหรือไม่ แต่ถ้าสิ่งนั้นถูกก็จะส่งผลดีต่อชุมชนในอนาคต แต่ถ้าสิ่งนั้นเราวิเคราะห์ถึงผลที่จะตามมาแล้วว่า

สิ่งนั้น มันผิดก็ควรเลิกทำในสิ่งนั้น เพื่อป้องกันสิ่งที่จะตามาในอนาคต สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (กุมภาพันธ์ 2565) 1) ดูจากการกระทำและความร่วมมือของคนในชุมชน สมเหตุสมผลหรือไม่ 2) ความทุ่มเทเอาใจใส่ในกิจกรรมที่มอบหมายในการดำเนินการ 3) ผลอนาคตมีประสิทธิภาพสมเหตุสมผล สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ นายวิจิตร แก้วกาหลง (พฤศจิกายน 2564) ใช้ในการนำข้อมูลในพื้นที่ ข้อมูลบุคคลมาวางแผนโดยการวิเคราะห์ นำมาปรับปรุงเพื่อวิเคราะห์ด้วยภาพของชุมชน ข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูล จปฐ.ข้อมูล กษช.2 ค สรุปคือ องค์กร กองทุน คนฯ และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการวางแผน และพัฒนา

สรุป การพัฒนาชุมชนด้านการวิเคราะห์ผล มีความจำเป็นที่ผู้นำในการพัฒนาจะต้องใช้หลักธรรมข้อ อัตตัญญุตา มาใช้ในการวิเคราะห์ผล เพราะผู้นำในการพัฒนาจะต้องทราบว่าการพัฒนาที่ได้ดำเนินการมาแล้วทั้งหมดจะมีผลอะไรเกิดขึ้นกับชุมชนที่เรากำลังพัฒนาขึ้น เราไม่ใช่หลักข้อนี้เราจะไม่รู้ว่าการพัฒนานั้นจะมีผลเป็นอย่างไร แต่ข้อเราได้ทำหลักธรรมข้อนี้มาใช้เราก็จะรู้ว่าการที่เราพัฒนามานี้ทั้งหมดจะเกิดผลแก่ชุมชนเป็นอย่างไร และจะได้วางแผนเป็นการพัฒนาช้า ๆ ขึ้นไป หรือมีข้อบกพร่องก็จะได้ทำการแก้ไขให้ดีขึ้นต่อไป

4.3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมของท่าน ได้อย่างไร

4.3.1 ท่านคิดว่าแนวคิดการพัฒนาประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ด้านเศรษฐกิจ ของท่านโดยใช้หลักธรรม (กาลัญญุตา) ได้อย่างไร

พระราชปริยัติวิมล, ดร. (พฤศจิกายน 2564) การที่เราจะพัฒนาชุมชน หรือสังคมใด ๆ ก็ตามในเรื่องของเศรษฐกิจโดยใช้หลักสัปปุริสธรรม ข้อที่ 5 กาลัญญุตา ความเป็นผู้รู้จัก กาล เวลา อันสมควรในการกระทำสิ่งนั้น ๆ โดยเฉพาะเรื่องของเศรษฐกิจ หรือกิจกรรมอื่น ๆ ล้วนแต่ต้องการกาลเวลาที่เหมาะสมในการลงมือทำ เวลาไหนเราควรจะทำอะไร ธุรกิจบางอย่าง กิจกรรมจะต้องทำตามกาลเวลา ฤดูกาลไหนควรทำจะทำนา ทำไร่ ฤดูกาลไหนควรจะปลูกพืชผักชนิดใด เป็นต้น แม้แต่การประพฤติปฏิบัติตนของเราก็เช่นเดียวกัน กาลไหนควรปฏิบัติตัวเช่นไร การจะเข้าหาเข้าพบเจ้านาย หรือ พระมหาเถรานุเถระผู้ใหญ่ก็ควรรู้จักกาลเทศะ เหมาะหรือไม่เหมาะประการใดก็หมายถึงกิริยามารยาททางสังคม สรุปก็คือ การจะทำอะไรก็ตามถ้าเรารู้จักกาล รู้จักเวลาที่เหมาะสมและมีแต่เจริญฝ่ายเดียวและจะประสบผลสำเร็จสมบูรณ์ทุกประการ สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (กุมภาพันธ์ 2565) การพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำหลักธรรมสัปปุริสธรรมข้อกาลัญญุตามาใช้ เพราะประชาชนในปัจจุบันนี้ขึ้นอยู่กับกาลเวลา คือ ชุมชนจะต้องรู้ว่าช่วงเวลาไหนควรลงทุน ช่วงเวลาไหนไม่ควรลงทุน และการลงทุนนั้นเป็นการลงทุนลงแรงมากน้อยเพียงใด ถ้าลงทุนไม่ถูกกาลเวลาการลงทุนนั้นจะไม่ได้ผลตามที่ต้องการ สรุปแล้วคือขาดการลงทุนนั้นเอง

สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (พฤศจิกายน 2564) 1. การบริหารจัดการระยะเวลาให้สอดคล้องกับธุระกิจการงานจัดเวลาให้กระชับหน้าที่ สัมภาษณ์เจ้าอธิการในพื้นที่ (ตุลาคม 2564) เศรษฐกิจ คือ งานที่เกี่ยวกับการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจก และการบริโภคใช้สอยต่าง ๆ ของชุมชน รวมถึงด้านการใช้บริการและท่องเที่ยวที่มีปัจจัยการกระตุ้นต่อการเติบโตของเศรษฐกิจ สัมภาษณ์เจ้าอธิการในพื้นที่ (ตุลาคม 2564) ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ในการพัฒนาชุมชนนี้คือปัจจัยสำคัญของการดำเนินชีวิต เพราะเศรษฐกิจเป็นเรื่องปากท้องเป็นปัจจัยทำให้ครอบครัวมีความสุขหรือทุกข์ การงานดีเวลาต้องเหมาะสมสองอย่างนี้ลงตัว ความสันติสุขจะเกิดในชุมชนนั้น ๆ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ นายวิจิตร แก้วกาหลง (พฤศจิกายน 2564) ใช้ได้โดยการนำข้อมูลต่าง ๆ มาวางแผนการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มั่นคง โดยการพัฒนาศึกษาการประกอบอาชีพที่เหมาะสม ใช้เวลาในการพักที่เหมาะสม ทันตามกำหนดเวลาและเกิดประโยชน์สูงสุด

สรุป การพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำหลักธรรมสัปปุริสธรรม ข้อกาลัญญุตามาใช้ เพราะประชาชนในปัจจุบันนี้ขึ้นอยู่กับกาลเวลา คือ ชุมชนจะต้องรู้ว่าช่วงเวลาไหนควรลงทุน ช่วงเวลาไหนไม่ควรลงทุน และการลงทุนนั้นเป็นการลงทุนลงแรงมากน้อยเพียงใด ถ้าลงทุนไม่ถูกกาลเวลาการลงทุนนั้นจะไม่ได้ผลตามที่ต้องการ สรุปแล้วคือขาดการลงทุนนั้นเอง ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ในการพัฒนาชุมชนนี้คือปัจจัยสำคัญของการดำเนินชีวิต เพราะเศรษฐกิจเป็นเรื่องปากท้องเป็นปัจจัยทำให้ครอบครัวมีความสุขหรือทุกข์ การงานดีเวลาต้องเหมาะสมสองอย่างนี้ลงตัว ความสันติสุขจะเกิดในชุมชนนั้น ๆ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่, นายวิจิตร แก้วกาหลง, (พฤศจิกายน 2564) ใช้ได้โดยการนำข้อมูลต่าง ๆ มาวางแผนการพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มั่นคง โดยการพัฒนาศึกษาการประกอบอาชีพที่เหมาะสม ใช้เวลาในการพักที่เหมาะสม ทันตามกำหนดเวลาและเกิดประโยชน์สูงสุด

4.3.2 ท่านคิดว่าแนวคิดการพัฒนาประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ด้านสังคมของท่าน โดยใช้หลักธรรม (กาลัญญุตา) (อัตตัญญุตา) ได้อย่างไร

สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (ตุลาคม 2564) การพัฒนาชุมชนด้านสังคม มีความจำเป็นจะต้องนำหลักธรรมทั้ง กาลัญญุตา และ อัตตัญญุตา มาใช้เพราะยังไม่รู้กาลเวลาและบริบทของสังคมนั้น ๆ แล้ว การพัฒนาจะไม่เกิดผลเพราะว่าสำคัญแต่ละแห่งไม่เหมือนกัน คือมีความเป็นอยู่ไม่เหมือนกัน เพราะฉะนั้นการพัฒนาจะต้องรู้และเข้าใจในสิ่งนั้น ๆ เบื้องต้น สัมภาษณ์เจ้าอธิการในพื้นที่, (ตุลาคม 2564) การนำหลักธรรมข้อ กาลัญญุตา “การรู้จักกาลเวลาอันเหมาะสมและสมควรในการประกอบกิจกรรมแต่ละอย่างเละท้องที่และหลักธรรม อัตตัญญุตา การรู้จักประมาณตนว่า ชาติ ตระกูล ยศถาบรรดาศักดิ์ ความรู้ว่าเป็นผู้มีคุณธรรมเพียงใด ในสัปปุริสธรรม 7 ประการ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสังคมและชุมชนนับว่าเป็นองค์ประกอบที่ดียิ่ง เนื่องจากสังคมประเทศชาติบ้านเมืองของเราทุก ๆ คน สังคมล้วนแต่ต้องการคนดีมีศีลมีธรรมเข้ามาเป็นสมาชิกร่วม ดังนั้น บุคคล

ผู้รู้จักกาลเวลาและรู้ประมาณตนถือว่าเป็นคนดีตามหลักธรรมของพระพุทธองค์ สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (ตุลาคม 2564) การใช้หลักธรรมสองข้อนี้ ในด้านการพัฒนาชุมชน ด้านสังคม การวางตัวให้เหมาะสม กับเวลาที่ลงตัว จะทำให้สังคมน่าอยู่ยิ่งขึ้นมีศีลมีธรรมประจำใจ สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (มิถุนายน 2564) สังคม หมายถึง ระบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เชื่อมโยงให้เกิดกลุ่มสังคมที่มีรูปแบบต่าง ๆ กันตามความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่จะทำให้สังคมเป็นระเบียบ สังคมประกอบด้วย 4 ประเภท คือ 1) กลุ่มสังคม 2) สถาบันทางสังคม 3) สถานภาพและบทบาทในสังคม 4) บรรทัดฐานทางสังคม สัมภาษณ์เจ้าอธิการในพื้นที่ (ตุลาคม 2564) 1. การรู้จัก ตนรู้จักเวลาโดยยึดเวลาเป็นที่ตั้งไม่ใช่ยึดตัวเองเป็นหลัก เวลาเท่านั้นเป็นตัวกำหนดหน้าที่การงาน 2. เมื่อตนรู้จักเวลาเข้าเวลาออกผู้อื่นย่อมทำตาม 3. สังคมถ้ามีผู้นำรู้จักเวลาคนในสังคมย่อมทำตามอยู่เสมอไม่เปลี่ยนแปลง สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ นายวิจิตร แก้วกาหลง (พฤศจิกายน 2564) ใช้โดยการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี เกิดการพัฒนาและมีชุมชนที่เข้มแข็งโดยใช้หลักธรรมาภิบาล

สรุป การพัฒนาชุมชนด้านสังคม มีความจำเป็นจะต้องนำหลักธรรมทั้ง กาลัญญุตา และอัตตัญญุตา มาใช้เพราะยังไม่รู้กาลเวลาและบริบทของสังคมนั้น ๆ แล้ว การพัฒนาจะไม่เกิดผล เพราะว่าสำคัญแต่ละแห่งไม่เหมือนกัน คือมีความเป็นอยู่ไม่เหมือนกัน เพราะฉะนั้นการพัฒนาจะต้องรู้และเข้าใจในสิ่งนั้น ๆ เบื้องต้น การนำหลักธรรมข้อ กาลัญญุตา “การรู้จักกาลเวลาอันเหมาะสมและสมควรในการประกอบกิจกรรมแต่ละอย่างเละท้องที่และหลักธรรม อัตตัญญุตา การรู้จักประมาณตนว่า ชาติ ตระกูล ยศถาบรรดาศักดิ์ ความรู้ว่าเป็นผู้มีคุณธรรมเพียงใด ในสัปปุริสธรรม 7 ประการ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสังคมและชุมชนนับว่าเป็นองค์ประกอบที่ดียิ่ง เนื่องจากสังคมประเทศชาติบ้านเมืองของเราทุก ๆ คน สังคมล้วนแต่ต้องการคนดีมีศีลมีธรรมเข้ามาเป็นสมาชิกร่วม ดังนั้น บุคคลผู้รู้จักกาลเวลาและรู้ประมาณตนถือว่าเป็นคนดีตามหลักธรรมของพระพุทธองค์ การใช้หลักธรรมสองข้อนี้ ในด้านการพัฒนาชุมชน ด้านสังคม การวางตัวให้เหมาะสม กับเวลาที่ลงตัว จะทำให้สังคมน่าอยู่ยิ่งขึ้นมีศีลมีธรรมประจำใจ สังคม หมายถึง ระบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เชื่อมโยงให้เกิดกลุ่มสังคมที่มีรูปแบบต่าง ๆ กันตามความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่จะทำให้สังคมเป็นระเบียบ สังคมประกอบด้วย 4 ประเภท คือ 1) กลุ่มสังคม 2) สถาบันทางสังคม 3) สถานภาพและบทบาทในสังคม 4) บรรทัดฐานทางสังคม 1) การรู้จัก ตนรู้จักเวลาโดยยึดเวลาเป็นที่ตั้งไม่ใช่ยึดตัวเองเป็นหลัก เวลาเท่านั้นเป็นตัวกำหนดหน้าที่การงาน 2) เมื่อตนรู้จักเวลาเข้าเวลาออกผู้อื่นย่อมทำตาม 3) สังคมถ้ามีผู้นำรู้จักเวลาคนในสังคมย่อมทำตามอยู่เสมอไม่เปลี่ยนแปลง ใช้โดยการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี เกิดการพัฒนาและมีชุมชนที่เข้มแข็งโดยใช้หลักธรรมาภิบาล

4.3.3 ท่านคิดว่าแนวคิดการพัฒนาประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนด้านวัฒนธรรม ของท่านโดยหลักธรรม (กาลัญญุตา) (อัตตัญญุตา) ได้อย่างไร

สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (มิถุนายน 2564) กาลัญญุตาและอัตตัญญุตา เป็นหลักธรรมที่จะต้องใช้ในด้านวัฒนธรรม เพราะถ้าการพัฒนาชุมชนไม่เข้าใจบริบทของวัฒนธรรมแต่ละท้องถิ่นแล้ว การพัฒนานั้นก็จะไม่บรรลุตามบริบทของสังคมนั้น ๆ ได้ เพราะฉะนั้นการพัฒนาจะต้องรู้จักกาลเวลาและตัวตนของท้องถิ่นนั้นว่าช่วงไหนเขามีวัฒนธรรมและประเพณีอย่างไร เราจะพัฒนาไปขัดกับวัฒนธรรมท้องถิ่นเขาคงไม่ได้ สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (กุมภาพันธ์ 2565) ข้อนี้ก็เช่นเดียวกัน การที่เราจะพัฒนาคนให้เป็นบุคคลต้นแบบหรือแบบอย่างที่ดีจนกลายเป็นวัฒนธรรมของสังคมที่ดีมีความสงบสุข มีความอบอุ่นจริง ๆ แล้วหลักสัปปุริสธรรมทั้ง กาลัญญุตาและอัตตัญญุตา เป็นคุณธรรมที่ส่งเสริมให้ผู้นำไปปฏิบัติเป็นคนดีสามารถยอมรับได้ในทุก ๆ สังคม ทุก ๆ ชุมชน สามารถยกย่องให้เป็นผู้นำ เป็นบุคคลต้นแบบนำสังคม นำชุมชนนั้น ๆ ไปสู่ความร่มเย็นเป็นสุขอบอุ่นด้วยคุณธรรม เจริญก้าวหน้าทางด้านวัฒนธรรมอันดีงาม เพราะนำหลักสัปปุริสธรรมสองข้อนี้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวันด้วยความจริงใจ สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (ตุลาคม 2564) วัฒนธรรมเป็นธรรมเนียมที่มีอยู่กับคนไทย อยู่กับสังคมไทยการกราบ การไหว้ประเพณีการไปมาถือว่าคนไทยส่วนมากมีอยู่ในตัว หลักธรรมสองข้อนี้ถือว่าเป็นวัฒนธรรมคู่คนไทยมาตลอด สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (ตุลาคม 2564) การบริหารเวลาที่ดีควรบริหารเวลาให้มีค่ามากที่สุด และมีประโยชน์ในชุมชน การจัดหาวัฒนธรรมที่เหมาะสมเข้ามาพัฒนาบุคลิกภาพของผู้คนในชุมชนให้มีประสิทธิภาพพอควร สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (ตุลาคม 2564) 1) ศึกษาวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นให้เข้าใจ และตนเองเคารพและปฏิบัติอย่างไม่เสแสร้ง 2) จัดกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีตามกาลที่นิยมของท้องถิ่นนั้น ๆ 3) ประชาสัมพันธ์รณรงค์ถึงผลดีของวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นนั้น ๆ และสร้างค่านิยมให้กับเยาวชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นแบบอย่างที่ดีต่อไป สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล นายวิจิตร แก้วกาหลง (พฤศจิกายน 2564) ใช้โดยการพัฒนาด้านวัฒนธรรมด้านการอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ Otop ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพนั้น ๆ

สรุป หลักสัปปุริสธรรมนั้น กาลัญญุตาและอัตตัญญุตา เป็นหลักธรรมที่จะต้องใช้ในด้านวัฒนธรรม เพราะถ้าการพัฒนาชุมชนไม่เข้าใจบริบทของวัฒนธรรมแต่ละท้องถิ่นแล้ว การพัฒนานั้นก็จะไม่บรรลุตามบริบทของสังคมนั้น ๆ ได้ เพราะฉะนั้นการพัฒนาจะต้องรู้จักกาลเวลาและตัวตนของท้องถิ่นนั้นว่าช่วงไหนเขามีวัฒนธรรมและประเพณีอย่างไร เราจะพัฒนาไปขัดกับวัฒนธรรมท้องถิ่นเขาคงไม่ได้ ข้อนี้ก็เช่นเดียวกัน การที่เราจะพัฒนาคนให้เป็นบุคคลต้นแบบหรือแบบอย่างที่ดีจนกลายเป็นวัฒนธรรมของสังคมที่ดีมีความสงบสุข มีความอบอุ่นจริง ๆ แล้วหลักสัปปุริสธรรมทั้ง กาลัญญุตาและอัตตัญญุตา เป็นคุณธรรมที่ส่งเสริมให้ผู้นำไปปฏิบัติเป็นคนดีสามารถยอมรับได้ในทุก ๆ สังคม ทุก ๆ ชุมชนสามารถยกย่องให้เป็นผู้นำ เป็นบุคคลต้นแบบนำสังคม นำชุมชนนั้น ๆ ไปสู่ความร่มเย็นเป็นสุขอบอุ่นด้วยคุณธรรม เจริญก้าวหน้าทางด้านวัฒนธรรมอันดีงาม เพราะนำหลักสัปปุริสธรรมสองข้อนี้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวันด้วยความจริงใจ วัฒนธรรมเป็นธรรมเนียมที่มีอยู่กับคนไทย อยู่

กับสังคมไทยการกราบ การไหว้ประเพณีการไปมาถือว่าคนไทยส่วนมากมีอยู่ในตัว หลักธรรมสองข้อนี้ถือว่าเป็นวัฒนธรรมคู่คนไทยมาตลอด การบริหารเวลาที่ดีควรบริหารเวลาให้มีค่ามากที่สุด และมีประโยชน์ในชุมชน การจัดหาวัฒนธรรมที่เหมาะสมเข้ามาพัฒนาบุคลิกภาพของผู้คนในชุมชนให้มีประสิทธิภาพพอควร 1.ศึกษาวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นให้เข้าใจ และตนเองเคารพและปฏิบัติอย่างไม่เสแสร้ง 2.จัดกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีตามกาลที่นิยมของท้องถิ่นนั้น ๆ 3.ประชาสัมพันธ์รณรงค์ถึงผลดีของวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นนั้น ๆ และสร้างค่านิยมให้กับเยาวชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นแบบอย่างที่ดีต่อไป ใช้โดยการพัฒนาด้านวัฒนธรรมด้านการอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ otop ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพนั้น ๆ

4.3.4 ท่านคิดว่าแนวคิดการพัฒนาประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อมของท่าน โดยใช้หลักธรรม (กาลัญญุตา (อัตตัญญุตา) ได้อย่างไร

สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (พฤศจิกายน 2564) ดังกล่าวแล้วในข้อ 3.3 บุคคลใดก็ตามถ้าสามารถนำหลักธรรมทั้งสองคือ หลักกาลัญญุตา และ อัตตัญญุตา ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของแต่ละท่านแล้ว ด้วยความตั้งมั่นจริงใจ ซื่อสัตย์สุจริตแล้วย่อมจะสามารถในกาพัฒนาชุมชนสังคมได้ในทุก ๆ ด้านรวมทั้งด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทั้งหมด ความเป็นอยู่ที่ดี สะอาดสว่าง สงบ เครื่องอุปโภคบริโภค เป็นชุมชนที่น่าอยู่น่าอาศัย สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่, (พฤศจิกายน 2564) ในด้านสิ่งแวดล้อมก็เหมือนกัน เราจะต้องรู้ว่าในชุมชนที่เราจะพัฒนานั้นมีสิ่งแวดล้อมอะไรที่เกี่ยวข้องกับชุมชนบ้างและสิ่งแวดล้อมนั้นมีประโยชน์ต่อสังคมอย่างไร และมีประโยชน์ในเวลาไหนอย่างไร หลักธรรมกาลัญญุตา และอัตตัญญุตาต้องนำมาใช้ สัมภาษณ์เจ้าอธิการในพื้นที่, (ตุลาคม 2564) สิ่งรอบตัวเรา เป็นสิ่งที่ต้องช่วยกันรักษาดูแลและให้น่าอยู่ เวลาเป็นสิ่งกำหนดหลายอย่าง สิ่งหลายอย่างให้เปลี่ยนแปลงสิ่งสำคัญสิ่งที่เป็นประโยชน์ต้องดูแลรักษาเพื่อชุมชนที่ดี สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (ตุลาคม 2564) 1) ปรับปรุงธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ลำธาร ให้ดีขึ้น 2) ใช้เวลา วันใดวันหนึ่งจัดทำความสอดคล้องในท้องถิ่น 3) ที่บ้านที่ทำงานจัดให้เป็นไปเรียบร้อยด้วยดี สัมภาษณ์เจ้าอธิการในพื้นที่ (ตุลาคม 2564) การแบ่งเวลาให้เหมาะสม พัฒนาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในชุมชนเสมอ และจัดหาเวลาที่เหมาะสมเพื่อให้ชุมชนได้มีเวลาพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้มีความน่าอยู่สะอาดในชุมชนและยังสร้างความสามัคคี ความมีน้ำใจให้กับชุมชนอีกด้วย สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล นายวิจิตร แก้วกาหลง (พฤศจิกายน2564) ใช้โดยการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติหลายสิ่งแวดล้อมการปรับปรุงภูมิทัศน์ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการพัฒนาให้เหมาะสม ในเวลาที่เหมาะสม ตรงเวลา ทันเวลา

สรุป การนำหลักธรรมทั้งสองคือ หลักกาลัญญุตา และ อัตตัญญุตา ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของแต่ละท่านแล้ว ด้วยความตั้งมั่นจริงใจ ซื่อสัตย์สุจริตแล้วย่อมจะสามารถในการพัฒนาชุมชนสังคมได้ในทุก ๆ ด้านรวมทั้งด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทั้งหมด ความเป็นอยู่ที่ดี สะอาด

สว่าง สงบ เครื่องอุปโภคบริโภค เป็นชุมชนที่น่าอยู่น่าอาศัย ในด้านสิ่งแวดล้อมก็เหมือนกัน เราจะต้องรู้ว่าในชุมชนที่เราจะพัฒนานั้นมีสิ่งแวดล้อมอะไรที่เกี่ยวข้องกับชุมชนบ้างและสิ่งแวดล้อมนั้นมีประโยชน์ต่อสังคมอย่างไร และมีประโยชน์ในเวลาไหนอย่างไร หลักธรรมกาลัญญุตา และอัตตัญญุตาต้องนำมาใช้ สิ่งรอบตัวเรา เป็นสิ่งที่ต้องช่วยกันรักษาดูแลและให้น่าอยู่ เวลาเป็นสิ่งกำหนดหลายอย่าง สิ่งหลายอย่างให้เปลี่ยนแปลงสิ่งสำคัญสิ่งที่เป็นประโยชน์ต้องดูแลรักษาเพื่อชุมชนที่ดี 1) ปรับปรุงธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ลำธาร ให้ดีขึ้น 2) ใช้เวลา วันใดวันหนึ่งจัดทำความสอดคล้องในท้องถิ่น 3) ที่บ้านที่ทำงานจัดให้เป็นไปเรียบร้อยด้วยดี การแบ่งเวลาให้เหมาะสมพัฒนาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในชุมชนเสมอ และจัดหาเวลาที่เหมาะสมเพื่อให้ชุมชนได้มีเวลาพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้มีความน่าอยู่ สะอาดในชุมชนและยังสร้างความสามัคคี ความมีน้ำใจให้กับชุมชนอีกด้วย ใช้โดยการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติหลายสิ่งแวดล้อมการปรับปรุงภูมิทัศน์ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการพัฒนาให้เหมาะสม ในเวลาที่เหมาะสม ตรงเวลา ทันเวลา

4.4 การแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ในการพัฒนาชุมชนโดยการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 โดยการใช้หลักธรรม (อัตตัญญุตา) ที่สำคัญนำไปใช้อะไรบ้าง

สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (พฤศจิกายน 2564) ในการพัฒนาใด ๆ ก็ตามปัญหาและอุปสรรคนั้น ย่อมจะมีย่อมจะเกิดขึ้นเป็นเงาตามตัวเลยทีเดียว ไม่ว่าจะพัฒนาชุมชน พัฒนาสังคมประเทศชาติหรือแม้แต่จะพัฒนาด้านวัตถุต่าง ๆ ล้วนแต่จะต้องมีปัญญาและอุปสรรคด้วยกันทั้งนั้น ดังนั้น การใช้หลักสัปปุริสธรรมข้อ อัตตัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักเหตุ รู้จักผล เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาและอุปสรรคนั้น ๆ ย่อมเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม เมื่อรู้ว่า ปัญหานี้เกิดขึ้นมาจากเหตุอันใด อุปสรรคนี้เกิดขึ้นมาจากเหตุอันใด เมื่อรู้เหตุแห่งปัญหาและอุปสรรคนั้นแล้วก็หาทางแก้ไข หาทางยุติให้ได้อุดช่องปิดทางอย่าให้เกิดขึ้นอีก แล้วหาทางพัฒนาชุมชนสังคมนั้น ๆ ให้เจริญก้าวหน้าต่อไปในทุก ๆ ด้านให้มีความสุข ความเจริญ และความสำเร็จทุกประการเป็นชุมชน เป็นสังคมที่เพียบพร้อมเป็นสังคมที่ชุ่มเย็น อยู่เย็นเป็นสุขกันทั่วหน้า นี้คืออำนาจของหลักธรรมคือ “อัตตัญญุตา” ในสัปปุริสธรรม 7 ประการดังกล่าวแล้ว สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (พฤศจิกายน 2564) การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาชุมชนมีความจำเป็นที่จะนำหลักสัปปุริสธรรม 7 นำมาใช้ในการแก้ปัญหาโดยเฉพาะข้อ “อัตตัญญุตา”คือ นักพัฒนาจะต้องมองว่าการพัฒนาแล้วเกิดประโยชน์ที่ได้กับชุมชนคืออะไร หลักสัปปุริสธรรมที่ว่า “อัตตัญญุตา” ก็คือต้องรู้ว่าสิ่งที่นำมานั้นประโยชน์คืออะไร สัมภาษณ์เจ้าอธิการในพื้นที่, (ตุลาคม 2564) ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักธรรม อัตตัญญุตา ที่เห็นได้ในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการรู้ผลที่ตนได้รับว่าดีหรือชั่ว เมื่อรู้จักโทษหรือคุณที่ทำเราก็แก้ไขจากต้นเหตุผลร้ายก็จะออกไป สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (ตุลาคม 2564) 1. การที่มีปัญหาหรืออุปสรรคโดยแก้ไขที่ต้นเหตุ 2. ผู้ดำเนินการต้องรู้จักข้อมูลที่จัดกิจกรรมนั้น ๆ และก็

แก้ไขตรงจุดที่มีเรื่องนั้น ๆ 3. จะต้องตรวจตราทรัพยากรที่นำไปใช้ประกอบนั้น ๆ ว่าดีหรือถูกลักษณะหรือไม่อย่างไร 4. เมื่อเหตุดีและถูกต้องก็ย่อมเกิดผลดีแน่นอน สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (ตุลาคม 2564) 1. รู้จักวิเคราะห์สถานการณ์ที่ตามมาในอนาคต 2. รู้จักแยกแยะว่าสิ่งนี้ถูกหรือผิด 3. รู้จักใช้สติ และปัญญาในการแก้ปัญหาต่าง ๆ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ นายวิจิตร แก้วกาหลง (พฤศจิกายน2564) ใช้โดยการนำหลักธรรมมาปรับใช้เมื่อเกิดปัญหาเวลาอุปสรรค นอกจากนี้กระบวนการการพัฒนา ความขัดแย้งทรัพยากรนั้น ๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามแนวทางที่เราวิเคราะห์ไว้ต่อไป

สรุป การพัฒนาใด ๆ ก็ตามปัญหาและอุปสรรคนั้น ย่อมจะมีย่อมจะเกิดขึ้นเป็นเงาตามตัวเลยทีเดียว ไม่ว่าจะพัฒนาชุมชน พัฒนาสังคมประเทศชาติหรือแม้แต่จะพัฒนาด้านวัตถุต่าง ๆ ล้วนแต่จะต้องมีปัญญาและอุปสรรคด้วยกันทั้งนั้น ดังนั้น การใช้หลักสัปปุริสธรรมข้อ อัตตัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักเหตุ รู้จักผล เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาและอุปสรรคนั้น ๆ ย่อมเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม เมื่อรู้ว่าปัญหานี้เกิดขึ้นมาจากเหตุอันใด อุปสรรคนี้ เกิดขึ้นมาจากเหตุอันใด เมื่อรู้เหตุแห่งปัญหาและอุปสรรคนั้นแล้วก็หาทางแก้ไข หาทางยุติให้ได้อุดช่องปิดทางอย่าให้เกิดขึ้นอีก แล้วหาทางพัฒนาชุมชนสังคมนั้น ๆ ให้เจริญก้าวหน้าต่อไปในทุก ๆ ด้านให้มีความสุข ความเจริญ และความสำเร็จทุกประการเป็นชุมชน เป็นสังคมที่เพียบพร้อมเป็นสังคมที่ชุ่มเย็น อยู่เย็นเป็นสุขกันทั่วหน้า นี้คืออำนาจของหลักธรรมคือ “อัตตัญญุตา” ในสัปปุริสธรรม 7 ประการดังกล่าวแล้ว การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาชุมชนมีความจำเป็นที่จะนำหลักสัปปุริสธรรม 7 นำมาใช้ในการแก้ปัญหาโดยเฉพาะข้อ “อัตตัญญุตา”คือ นักพัฒนาจะต้องมองว่าการพัฒนาแล้วเกิดประโยชน์ที่ได้กับชุมชนคืออะไร หลักสัปปุริสธรรมที่ว่า “อัตตัญญุตา” ก็คือต้องรู้ว่าสิ่งที่นำมานั้นประโยชน์คืออะไร สัมภาษณ์เจ้าอธิการในพื้นที่ (ตุลาคม 2564) ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักธรรม อัตตัญญุตา ที่เห็นได้ในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการรู้ผลที่ตนได้รับว่าดีหรือชั่ว เมื่อรู้จักโทษหรือคุณที่ทำเราก็แก้ไขจากต้นเหตุผลร้ายก็จะออกไป 1) การที่มีปัญหาหรืออุปสรรคโดยแก้ไขที่ต้นเหตุ 2) ผู้ดำเนินการต้องรู้จักข้อมูลที่จัดกิจกรรมนั้น ๆ และก็แก้ไขตรงจุดที่มีเรื่องนั้น ๆ 3) จะต้องตรวจตราทรัพยากรที่นำไปใช้ประกอบนั้น ๆ ว่าดีหรือถูกลักษณะหรือไม่อย่างไร 4) เมื่อเหตุดีและถูกต้องก็ย่อมเกิดผลดีแน่นอน 1) รู้จักวิเคราะห์สถานการณ์ที่ตามมาในอนาคต 2) รู้จักแยกแยะว่าสิ่งนี้ถูกหรือผิด 3) รู้จักใช้สติ และปัญญาในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ใช้โดยการนำหลักธรรมมาปรับใช้เมื่อเกิดปัญหาเวลาอุปสรรค นอกจากนี้กระบวนการการพัฒนา ความขัดแย้งทรัพยากรนั้น ๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามแนวทางที่เราวิเคราะห์ไว้ต่อไป

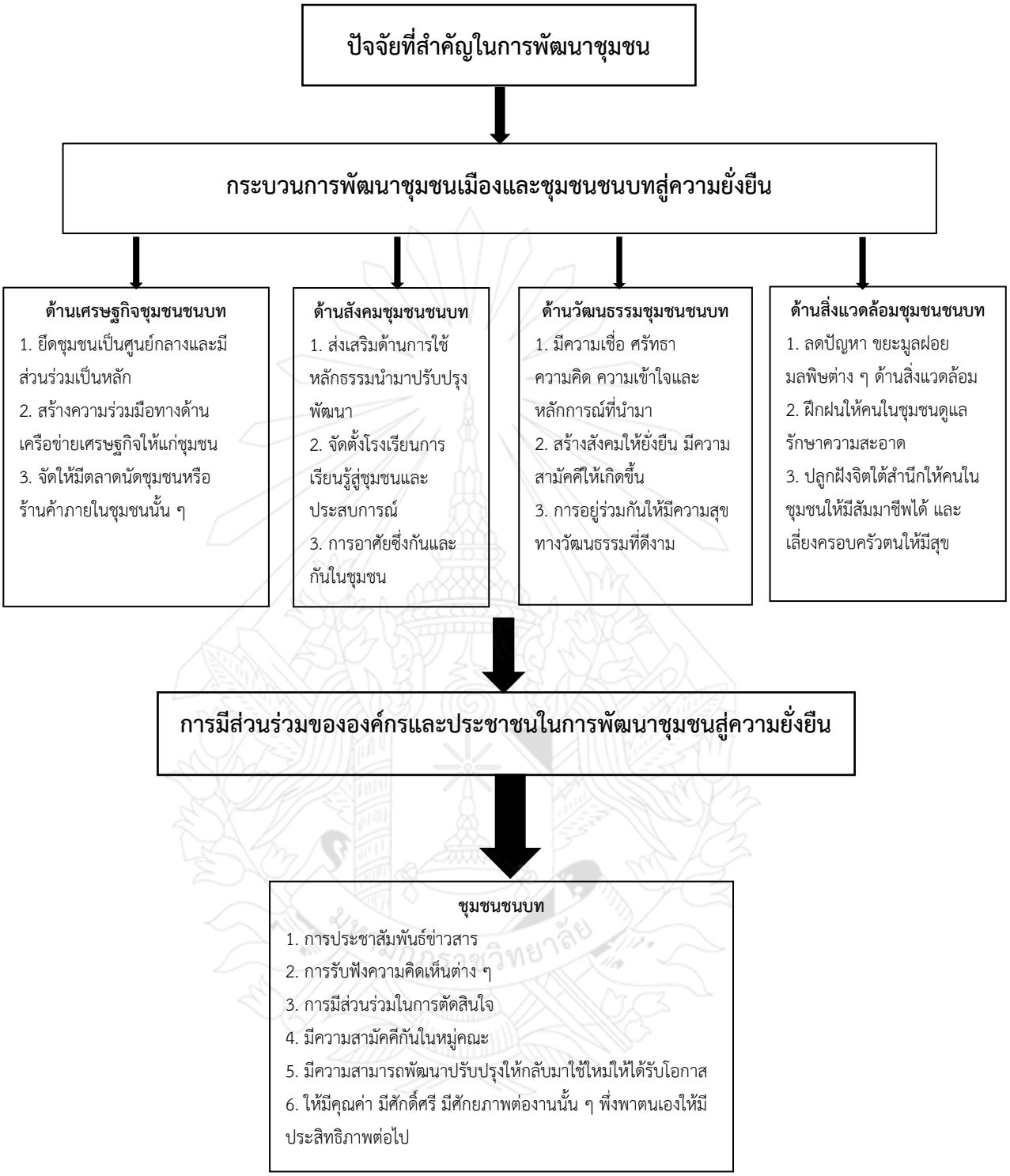
4.5 ท่านมีข้อเสนอแนะ หรือแนวทางในการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาของท่านได้อย่างไร โดยการนำหลักธรรม (ธัมมัญญูตา) นำไปใช้ให้เป็นชุมชนที่สมบูรณ์แบบ

สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (พฤศจิกายน 2564) องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ตรัสรู้ธรรมโดยพระองค์เองโดยไม่มีใครเป็นครูบาอาจารย์สั่งสอนเรียกว่า “ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง “ดังนั้นพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ทั้ง 84,000 พระธรรมขันธ์จึงเป็นสัจธรรม คือความจริงทั้งหมดมิใช่พระองค์ทรงได้มาเพราะจินตนาการหรือทมนึกเอาเอง ทรงได้มาเพราะการตรัสรู้ รู้ด้วยพระญาณของพระองค์เองจึงเป็นสัจธรรม ดังนั้น ใครผู้ใดก็ตามเมื่อปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธองค์ น้อมนำหลักธรรมคำสอนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันด้วยความจริงใจขยันหมั่นเพียรตั้งมั่นแล้วบุคคลนั้น ชุมชนนั้น สังคมนั้นจะมีแต่ความสงบสุข ร่มเย็นด้วยร่มพระธรรมมีความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้าน มีความอบอุ่นด้วยคุณธรรม เป็นชุมชนเป็นสังคมในอุดมคติ และสมบูรณ์แบบการนำหลักธรรม “ธัมมัญญุตา” ในสัปปุริสธรรม 7 มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันนั้น ๆ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (พฤศจิกายน 2564) ธัมมัญญุตา คือเหตุหมายความว่าก่อนจะพัฒนาเราจะต้องรู้เหตุมันคืออะไร หรือจะพูดว่าชุมชนวันนี้มีปัญหาอะไร ทำไมถึงต้องพัฒนาถ้าเรารู้สาเหตุแล้วเราจะต้องพัฒนาได้ถูกต้อง และมีผลต่อชุมชนในทางที่ดีนี้คือประโยชน์ของการใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน สรุปแล้ว คือมีเหตุมีผลนั่นเอง สัมภาษณ์เจ้าอธิการในพื้นที่, (ตุลาคม 2564) เพิ่มเติมในการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อนำพัฒนาชุมชน ความคิดในโลกปัจจุบันต่างคนต่างคิดย่อมมีผิดมีถูก เพื่อความสุขของชุมชนหลักธรรมสัปปุริสธรรม 7 หรือหลักธรรมของพระพุทธศาสนาทุก ๆ หัวข้อธรรมย่อมนำผู้ปฏิบัติไปถึงสุขได้ สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (ตุลาคม 2564) 1) รู้จักวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้น เพื่อหาต้นเหตุที่ทำให้เกิดผลแบบนี้ 2) รู้จักเหตุและผลที่ทำให้เกิดทั้งความสุขและความทุกข์ 3) รู้จักวิเคราะห์ต้นเหตุที่เกิดขึ้นเพื่อหาผลที่จะตามมาในอนาคต สัมภาษณ์พระสังฆาธิการในพื้นที่ (กันยายน 2564) 1) เป็นผู้รู้จักเหตุศึกษาข้อมูลเบื้องต้น หรือข้อมูลพื้นฐาน 2) วิเคราะห์มูลเหตุ ถือข้อดีข้อเสียจึงนำไปใช้ประโยชน์ 3) เมื่อเข้าใจต้นเหตุดีแล้วนำไปปฏิบัติผลก็ย่อมตามมา สรุปแล้ว เป็นผู้รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักชุมชน รู้จักกาลเวลา และรู้จักเลือกบุคคลการบริหารจัดการย่อมสมบูรณ์มีประสิทธิภาพ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ นายวิจิตร แก้วกาหลง, (พฤศจิกายน 2564) 1) พัฒนาทักษะการทำงานในที่นี้ที่ให้กับบุคคลากรในสังกัด 2) พัฒนาให้ความรู้ความเข้าใจ แนวทางการปรับใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ประกอบการปฏิบัติงาน 3) ขับเคลื่อนต่อกรมของกรม ให้เป็นไปตามแนวทางและเกิดประโยชน์สูงสุด 4) พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคลากรให้ยึดหลักซื่อสัตย์ สุจริต เป็นหลักเพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศชาติ

สรุป การพัฒนาใด ๆ ก็ตามปัญหาและอุปสรรคนั้น ย่อมจะมีย่อมจะเกิดขึ้นเป็นเงาตามตัวเลยทีเดียว ไม่ว่าจะพัฒนาชุมชน พัฒนาสังคมประเทศชาติหรือแม้แต่จะพัฒนาด้านวัตถุต่าง ๆ ล้วนแต่จะต้องมีปัญญาและอุปสรรคด้วยกันทั้งนั้น ดังนั้น การใช้หลักสัปปุริสธรรมข้อ อัตตัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักเหตุ รู้จักผล เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาและอุปสรรคนั้น ๆ ย่อมเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม เมื่อรู้ว่าปัญหานี้เกิดขึ้นมาจากเหตุอันใด อุปสรรคนี้ เกิดขึ้นมาจากเหตุอันใด เมื่อรู้เหตุแห่งปัญหาและอุปสรรคนั้นแล้วก็หาทางแก้ไข หาทางยุติให้ได้อุดช่องปิดทางอย่าให้เกิดขึ้นอีก แล้วหาทางพัฒนาชุมชนสังคมนั้น ๆ ให้เจริญก้าวหน้าต่อไปในทุก ๆ ด้านให้มีความสุข ความเจริญ และความสำเร็จทุกประการเป็นชุมชน เป็นสังคมที่เพียบพร้อมเป็นสังคมที่ชุ่มเย็น อยู่เย็นเป็นสุขกันทั่วหน้า นี้คืออำนาจของหลักธรรมคือ “อัตตัญญุตา” ในสัปปุริสธรรม 7 ประการดังกล่าวแล้ว การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาชุมชนมีความจำเป็นที่จะนำหลักสัปปุริสธรรม 7 นำมาใช้ในการแก้ปัญหาโดยเฉพาะข้อ “อัตตัญญุตา”คือ นักพัฒนาจะต้องมองว่าการพัฒนาแล้วเกิดประโยชน์ที่ได้กับชุมชนคืออะไร หลักสัปปุริสธรรมที่ว่า “อัตตัญญุตา” ก็คือต้องรู้ว่าสิ่งที่นำมานั้นประโยชน์คืออะไร ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักธรรม อัตตัญญุตา ที่เห็นได้ในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการรู้ผลที่ตนได้รับว่าดีหรือชั่ว เมื่อรู้จักโทษหรือคุณที่ทำเราก็แก้ไขจากต้นเหตุผลร้ายก็จะออกไป 1. การที่มีปัญหาหรืออุปสรรคโดยแก้ไขที่ต้นเหตุ 2. ผู้ดำเนินการต้องรู้จักข้อมูลที่จัดกิจกรรมนั้น ๆ และก็แก้ไขตรงจุดที่มีเรื่องนั้น ๆ 3. จะต้องตรวจตราทรัพยากรที่นำไปใช้ประกอบนั้น ๆ ว่าดีหรือถูกลักษณะหรือไม่อย่างไร 4) เมื่อเหตุดีและถูกต้องก็ย่อมเกิดผลดีแน่นอน 1) รู้จักวิเคราะห์สถานการณ์ที่ตามมาในอนาคต 2) รู้จักแยกแยะว่าสิ่งนี้ถูกหรือผิด 3) รู้จักใช้สติ และปัญญาในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ใช้โดยการนำหลักธรรมมาปรับใช้เมื่อเกิดปัญหาเวลาอุปสรรค นอกจากนี้กระบวนการการพัฒนาความขัดแย้งทรัพยากรนั้น ๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามแนวทางที่เราวิเคราะห์ไว้ต่อไป

4.6 สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้นำรูปแบบปัจจัยที่สำคัญนำมาศึกษา ดังนี้

สรุป การพัฒนาใด ๆ ก็ตามปัญหาและอุปสรรคนั้น ย่อมจะมีย่อมจะเกิดขึ้นเป็นเงาตามตัวเลยทีเดียว ไม่ว่าจะพัฒนาชุมชน พัฒนาสังคมประเทศชาติหรือแม้แต่จะพัฒนาด้านวัตถุต่าง ๆ ล้วนแต่จะต้องมีปัญญาและอุปสรรคด้วยกันทั้งนั้น ดังนั้น การใช้หลักสัปปุริสธรรมข้อ อัตตัญญุตา ความเป็น

ผู้รู้จักเหตุ รู้จักผล เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาและอุปสรรคนั้น ๆ ย่อมเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม เมื่อรู้ว่าปัญหานี้เกิดขึ้นมาจากเหตุอันใด อุปสรรคนี้ เกิดขึ้นมาจากเหตุอันใด เมื่อรู้เหตุแห่งปัญหาและอุปสรรคนั้นแล้วก็หาทางแก้ไข หาทางยุติให้ได้อุดช่องปิดทางอย่าให้เกิดขึ้นอีก แล้วหาทางพัฒนาชุมชนสังคมนั้น ๆ ให้เจริญก้าวหน้าต่อไปในทุก ๆ ด้านให้มีความสุข ความเจริญ และความสำเร็จทุกประการเป็นชุมชน เป็นสังคมที่เพียบพร้อมเป็นสังคมที่ชุ่มเย็น อยู่เย็นเป็นสุขกันทั่วหน้า นี้คืออำนาจของหลักธรรมคือ “อัตตัญญุตา” ในสัปปุริสธรรม 7 ประการดังกล่าวแล้ว การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาชุมชนมีความจำเป็นที่จะนำหลักสัปปุริสธรรม 7 นำมาใช้ในการแก้ปัญหาโดยเฉพาะข้อ “อัตตัญญุตา”คือ นักพัฒนาจะต้องมองว่าการพัฒนาแล้วเกิดประโยชน์ที่ได้กับชุมชนคืออะไร หลักสัปปุริสธรรมที่ว่า “อัตตัญญุตา” ก็คือต้องรู้ว่าสิ่งที่นำมานั้นประโยชน์คืออะไร ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักธรรม อัตตัญญุตา ที่เห็นได้ในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการรู้ผลที่ตนได้รับว่าดีหรือชั่ว เมื่อรู้จักโทษหรือคุณที่ทำเราก็แก้ไขจากต้นเหตุผลร้ายก็จะออกไป 1) การที่มีปัญหาหรืออุปสรรคโดยแก้ไขที่ต้นเหตุ 2) ผู้ดำเนินการต้องรู้จักข้อมูลที่จัดกิจกรรมนั้น ๆ และก็แก้ไขตรงจุดที่มีเรื่องนั้น ๆ 3) จะต้องตรวจตราทรัพยากรที่นำไปใช้ประกอบนั้น ๆ ว่าดีหรือถูกลักษณะหรือไม่อย่างไร 4) เมื่อเหตุดีและถูกต้องก็ย่อมเกิดผลดีแน่นอน 1) รู้จักวิเคราะห์สถานการณ์ที่ตามมาในอนาคต 2) รู้จักแยกแยะว่าสิ่งนี้ถูกหรือผิด 3) รู้จักใช้สติ และปัญญาในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ใช้โดยการนำหลักธรรมมาปรับใช้เมื่อเกิดปัญหาเวลาอุปสรรค นอกจากนี้กระบวนการการพัฒนา ความขัดแย้งทรัพยากรนั้น ๆ ให้สามารถขับเคลื่อน ไปได้ และพื้นที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต แนวปฏิบัติ จึงแนวทางการพัฒนาศึกษาหา คือ การวางแผน กำหนดเป้าหมาย เพื่อมุ่งไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงมีส่วนประกอบพื้นฐานที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในส่วนประกอบทางด้านของการพัฒนาที่ยั่งยืนคือจะต้องวางอยู่บนรากฐานของ 2 หลัก คือหลักของความเท่าเทียมกัน และหลักการความยุติธรรม เพื่อให้เกิดการพัฒนาในระยะยาว การเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสของคนในชุมชนจะต้องมีความเท่าเทียมกัน สิทธิมนุษยชนและผลประโยชน์อื่น ๆ เช่น อาหาร สาธารณสุข การศึกษาและที่อยู่อาศัยโอกาสในการพัฒนาตนเอง ความเที่ยงธรรมในสังคมนี้มีนัยยะถึงโอกาสที่เท่าเทียมกันของประชาชนทุกคนในด้านการศึกษาและการมีส่วนในการเสริมสร้างผลิตภาพให้แก่สังคม สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้เป้าหมายทางด้านสังคมทั้งด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความเป็นธรรมในสังคม ความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ และการมีส่วนร่วมของประชาชนประสบความสำเร็จ การส่งเสริมให้วัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคนและพัฒนาประเทศ เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นเพราะจะทำให้การพัฒนายืนอยู่บนรากฐานของตนเองและภูมิปัญญาของชุมชนและสังคม ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่มีการสมดุลและยั่งยืนในระยะยาว โดยจะต้องมีการดำเนินงานลักษณะที่เป็นองค์รวม คือการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน การรักษาไว้ซึ่งธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นป่าไม้ แม่น้ำ ภูเขา แร่ธาตุ

อันเป็นสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติที่ควรจะดำรงอยู่ที่ทำให้ส่วนประกอบทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และชุมชนอยู่ได้โดยที่จะดำเนินได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยที่ความมีเสรีภาพของระบบของการพัฒนาและการมีส่วนร่วมของชุมชนมีความชัดเจนเด่นชัดและเป็นรูปแบบมากยิ่งขึ้น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืนต่อไป

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อศึกษากระบวนการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางพัฒนาชุมชนการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยวิธีการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยงข้อง งานวิจัย แนวคิด ที่เกี่ยวข้องการศึกษาภาคสนามใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตัวแทนชุมชน ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำทางศาสนาและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ตัวแทนชาวบ้านจำนวน 24 รูป/คน เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด และนำข้อมูลที่ได้นั้นมาศึกษาในเชิงเอกสาร และข้อมูลจากการวิจัย ด้วยวิธีนำเสนอผลการวิจัย ด้วยวิธีนำเสนอการวิจัยเชิงพรรณนา ซึ่งผู้วิจัยสรุปสาระสำสำคัญ เป็นลำดับดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 แนวคิดการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

จากการศึกษา การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าการประยุกต์ใช้นั้นทำให้บุคลากรได้นำหลักธรรมดังกล่าวไปปรับใช้ในชีวิตให้ดีขึ้นปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเขาเหล่านั้นให้เขากับชุมขนของตัวเองอยู่นั้นให้ดีขึ้นเพื่อให้เกิดความทัดเทียมกับสภาพปัจจุบันและชุมนอื่นสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ในองค์กรนั้น ๆ ให้มีประสิทธิภาพและค่านิยมของคนในสังคมให้มีกฎระเบียบแบบแผนสิทธิของกันและกันอย่างเสรีภาพอยู่ภายใต้ของกรอบกฎหมาย วัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม

นอกจากนี้ยังมีการสร้างระบบการรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชนที่เอื้อต่อบทบาทของท้องถิ่น องค์ของภาคเอกชน และประชาชนที่เป็นอยู่ในการพัฒนาแก้ไขปัญหาสังคมของชุมชนแบบองค์รวม และมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมของบุลคลากรขององค์กรต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน และภาครัฐ ภาคประชาชน ให้มีการพัฒนาศักยภาพให้มากขึ้นต่อองค์กรนั่น ๆ คือ ความเสมอภาคในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมือง ระหว่างชุมชนต่าง ๆ ที่สังคมให้มีการพัฒนาอยู่เรื่อย ๆ ต่อไป

การพัฒนาชุมชนนั้นต้องมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทั้งทางสังคม ในสังคมชนบทนั้นต้องมีความกระตือรือร้นสูงกว่าสังคมที่เป็นอยู่ มีการแบ่งชนชั้นทางสังคมด้วยฐานะทางเศรษฐกิจ ชุมชนเรานั้นต้องมีสภาพแวดล้อมที่ดีมีการจัดทรัพยากรธรรมชาติ ที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตน้อยกว่าชนบท ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้บุคลิกภาพในตำบลหนองแวงก็มีวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นตัวเชื่อมถึงระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ของชุมชนทำให้คนในชุมชนเข้ามามีบทบาททำให้คนในชุมชนมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตการดำรงอยู่ในสังคมเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพความเจริญที่เกิดขึ้นในชุมชนที่ตนเองอยู่ เกิดการมีส่วนร่วมกันเกิดขึ้นในชุมชน จึงเกิดเป็นกระบวนการที่ชุมชนเข้ามีบทบาท ตั้งแต่ร่วมแสดงความคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล เพื่อให้เกิดการยอมรับ และก่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดด้วยกันทุกฝ่าย ซึ่งจะทำให้ชุมชนรู้สึกว่าตนเองมีอำนาจในการจัดการสิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชุมชนของตนเองได้ ปัญหาเหล่านั้นที่เกิดขึ้นปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่จะเข้ามาขัดขวางของการพัฒนาก็น้อยลง จึงเกิดเป็นองค์รวมและแนวความคิดในด้านการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านประสิทธิภาพ ให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ในหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนกระบวนการพัฒนาชุมชนนั้นเป็นสังคมเกษตรเพราะประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรมเป็นหลัก พัฒนาเป็นการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของชุมชน ให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในด้านการดำเนินการไปในทางที่ชุมชนต้องการ เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสุขภาพ ปริมาณ และสิ่งแวดล้อมของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดียิ่งขึ้น หรือให้เหมาะสม การพัฒนาเป็นมรรควิธี หรือกลวิธีที่นำมาใช้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามที่เรากำหนดเป้าหมายไว้ การพัฒนาชุมชนนั้นจึงหมายถึงให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา คือต้องพัฒนาคนให้มีความสามารถที่จะนำพาในด้านการพัฒนาตนเองและชุมชนจนมีมาตรฐานในการดำรงชีวิต การที่จะใช้พัฒนาการ การใช้ทรัพยากรในชุมชน การมีประสิทธิเสรีภาพและการใช้วัฒนธรรมของแต่ละชุมชนเป็นแกนกลางในการอยู่ร่วมกัน คนในชุมชนเองจึงเป็นผู้รับผิดชอบต่อความต้องการของชุมชนที่ตนเองอยู่ตามเป้าหมายของการพัฒนาได้ดีที่สุด ในส่วนขององค์กรอื่นก็เป็นหน่วยที่สนับสนุนเสริมร่วมกัน ส่วนความรับผิดชอบหลักคือให้คนชุมชนเป็นผู้ตอบโจทย์ จนทำให้ชุมชนคิดเป็น ทำเป็น สามารถค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้น หาวิธีแก้ปัญหา และดำเนินการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองตามหลักการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย การร่วมมือกันระหว่างรัฐกับประชาชน การพัฒนาชุมชนจะประสบความสำเร็จได้ ต้องเกิดจากการร่วมมือกันระหว่างรัฐกับประชาชน ไม่ปล่อยให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ต้องรับผิดชอบเพียงฝ่ายเดียว

เพราะทั้งรัฐบาลและประชาชนในชุมชนและองค์กรก็มีขีดความสามารถที่จำกัดไม่สามารถดำเนินการพัฒนาชุมชนให้มีประสิทธิภาพได้การร่วมมือระหว่างรัฐบาลและประชาชนนี้ต้องตั้งอยู่บนปรัชญาและแนวความคิดของการพัฒนาชุมชนตามแนวทางการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนอย่างแท้จริง การใช้ทรัพยากรในชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชน และการสนับสนุนส่งเสริมของรัฐบาลอย่างถูกต้อง นอกจากการร่วมมือระหว่างรัฐกับประชาชนในชุมชนแล้ว ยังสามารถขอการสนับสนุนจากภาคเอกชนและชุมชนภายนอกที่พร้อมจะให้การสนับสนุนได้อีกทางหนึ่ง สำหรับผลของการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ของคนในชุมชน

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและชุมชนชนบท มีการกระตุ้นให้มีการพัฒนาจิตใจของสมาชิกชุมชนให้มีจิตสาธารณะหรือจิตอาสามากขึ้น อันมีผลให้สมาชิกชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาของชุมชนอย่างจริงใจและมากขึ้น มีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตามแนวทางนี้เสริมสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้น ในชุมชนเป็นระยะ ๆ และต่อเนื่อง เกิดการสร้างแกนนำรุ่นใหม่เพื่อสืบสานต่อการพัฒนาชุมชนสู่เศรษฐกิจพอเพียงต่อชุมชน การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนในกระบวนการพัฒนาชุมชน ตลอดจนเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง การมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาชุมชน ส่งเสริมให้เกิดการสร้างเครือข่ายกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทั้งภายในชุมชน และกับชุมชนอื่น ๆ แล้วก็มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง ทั้งเพื่อประโยชน์ต่อการปรับดำเนินการพัฒนาของชุมชนและนำการประยุกต์ใช้ความร่วมมือ ความเข้าใจในการพัฒนาสู่ความยั่งยืนในมิติต่าง ๆ คือ

1) มิติด้านเศรษฐกิจนั้นจะเห็นได้ว่ามีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว มีความชัดเจนและมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น ทำให้คนในชุมชนเกิดมีปัจจัยได้เข้าสู่ เพิ่มมากขึ้นและเกิดการค้าสร้างรายได้มีสภาพคล่องตัวมากขึ้นทั้ง 2 พื้นที่ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงและพื้นที่ตำบลหนองแวงก็มีการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เกิดการมีส่วนร่วมปฏิสัมพันธ์กันแลกเปลี่ยนการค้าขายและทางด้านวัฒนธรรมระหว่างบริบทที่แตกต่างกันอย่างเข้าใจเพราะฉะนั้นจากความร่วมมือจากชุมชนจับมือกันแก้ไขปัญหา สร้างความเข้มแข็งให้เกิดกับชุมชน ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนและปลอดภัย โดยการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาช่วยคือ สัปปุริสธรรม 7 ได้แก่ 1) ธัมมัญญุตา คือ การรู้จักเหตุ 2) อัตถัญญุตา คือ การรู้จักผล 3) อัตตัญญุตา คือ การรู้จักตน 4) มัตตัญญุตา คือ การรู้จักประมาณ 5) กาลัญญุตา คือ การรู้จักเวลา 6) ปริสัญญุตา คือ การรู้จักชุมชน 7) ปุคคโลปรปรัญญุตา คือ การรู้จักบุคคล จึงต้องนำหลักธรรมเหล่านี้เข้ามาเสริมด้านจริยธรรม ความประพฤติ และสร้างจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบต่อสังคมร่วมกัน โดยเกิดจากความสามัคคีในหมู่คณะของคนในชุมชนนั้นและหน่วยงานที่รับผิดชอบ

2) มิติด้านสังคม การมีส่วนร่วมของประชาชนคือ การให้โอกาสประชาชนเป็นฝ่ายตัดสินใจกำหนดปัญหาความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง เป็นการเสริมพลังอำนาจให้แก่ประชาชน/กลุ่ม

องค์กรชุมชนให้สามารถระดมขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากร การตัดสินใจและการควบคุมดูแลกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนมากกว่าที่จะเป็นฝ่ายตั้งรับ สามารถกำหนดการดำรงชีวิตได้ตัวตนเอง ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามความจำเป็นอย่างมีศักดิ์ศรีและสามารถพัฒนาศักยภาพของประชาชน/ชุมชนในด้านภูมิปัญญา ทักษะ ความรู้ ความสามารถ และการจัดการและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ และประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างมีอิสระ การทำงานต้องเน้นในรูปกลุ่มหรือองค์กรชุมชนที่มีวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมอย่างชัดเจน เนื่องจากพลังกลุ่มจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้งานพัฒนาต่าง ๆ บรรลุสำเร็จตามความมุ่งหมายได้ จึงสอดคล้องกับแนวคิดของ ชิต นิลพานิช และกุลธน ธนาพงศธร (2532) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท หมายถึง การที่ประชาชนทั้งในเมืองและชนบทได้เข้ามีส่วนร่วม หรือเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาของชุมชนขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง หรือทุกขั้นตอนแล้วแต่เหตุการณ์จะเอื้ออำนวย3) มิติด้านวัฒนธรรม ชุมชนมีวัฒนธรรมเดิมที่สร้างและสั่งสมมาแต่โบราณที่เน้นความสำคัญของวัฒนธรรมชาวบ้าน ความเป็นชุมชนท้องถิ่น ที่มีลักษณะเกื้อกูลพึ่งพาอาศัยกันไม่อยู่แบบตัวใครตัวมัน ไม่แข่งขันหรือเอารัดเอาเปรียบกัน มีภูมิปัญญาสามารถพึ่งตนเองได้ และมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติในลักษณะที่ให้ความเคารพต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ร่วมกัน ทุกวันนี้วัฒนธรรมชุมชนก็ถูกทำลายโดยการพัฒนาแบบทันสมัย ที่ได้นำเอาระบบทุนที่เน้นการบริโภค และบูชาการแข่งขัน เป็นผลเนื่องมาจากกระบวนการโลกาภิวัฒน์ ที่ให้ความสำคัญกับเงินทุกอย่างในทุกวันนี้ล้วนเป็นสินค้าทั้งนั้นและระบบทุนนี้มีการครอบงำ ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ป่าและแหล่งน้ำเสื่อมโทรมมีปัญหาสังคมปัญหาสุขภาพ และความเชื่อโยงปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันน้อยลง ด้วยเหตุดังที่กล่าวมาชุมชนจึงได้จับมือกันร่วมกัน สร้างความร่วมมือของคนในชุมชน รักษาวัฒนธรรมชุมชนโดยการใช้ความร่วมมือของทุกภาคส่วน เพราะวัฒนธรรมไม่สามารถมองแบบหยุดนิ่งได้ เนื่องจากมันเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ของสังคมที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้จากปัจจัยภายในและนอกชุมชนอยู่เสมอ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพชุมชนนั้น ๆ ว่ามีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมมากน้อยแคไนและเงื่อนไขทางสังคมที่ดำรงอยู่ในเวลานั้น รวมถึงระดับของเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นมา วัฒนธรรมชุมชนก็เริ่มเปลี่ยนแปลงแต่ก็ยังดำรงอยู่มาทุกยุคทุกสมัยส่วนสำคัญคือคนในชุมชนร่วมกันรักษาหวงแหนวัฒนธรรมตัวเองเอาไว้อย่างเหนียวแน่น4) มิติด้านสิ่งแวดล้อมท่ามกลางปัญหาความร่อยหรอเสื่อมโทรมของทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งกำลังทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นทุกขณะนั้นความหวังหนึ่งที่น่าจะช่วยบรรเทาปัญหานี้ได้ และก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน คือการมีส่วนร่วมของชุมชนแนวทางนี้ได้รบการยอมรับและผลักดันอย่างกว้างขวางทั่วโลก รวมทั้งในประเทศไทย หน่วยงานทั้งภาคองค์กร ภาครัฐ พัฒนาเอกชน และสถาบันการศึกษาควรร่วมมือกัน เพื่อสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง แนวทางและกลยุทธ์สำคัญที่จะช่วยสร้างการมีส่วนร่วมของชุมคือ (1) การศึกษาทำให้ความเข้าใจถึงวัฒนธรรม แนวคิด และวิถีชีวิตของคนในชุมชน (2) การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คนในชุมชนในประเด็นปัญหาและแนวของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (3) เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของ

ชุมชน และกำหนดแนวทางการพัฒนา (4) การกระจายทรัพยากร อำนาจและความรับผิดชอบในการดูแลทรัพยากรธรรมและสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชนรายงานได้เสนอตัวอย่างการมีส่วนร่วมของชุมชนพื้นที่ต่าง ๆ มาเปรียบเทียบและจัดการให้เกิดความยั่งยืนต่อไป เช่น ในตำบลหนองแวงนั้นมีการจัดการกับเรื่องขยะมูลฝอยและสิ่งแวดล้อมโดยให้ชุมชนมามีส่วนร่วมกับหน่วยงานของภาครัฐ ในการจัดการกับสิ่งแวดล้อมชุมชน มีการรณรงค์ในทุกชุมชนไม่ให้เผาขยะมูลฝอย ให้คัดแยกขยะเป็นประเภทไว้เพื่อง่ายแก่การกำจัด มีการรณรงค์ไม่ให้ปล่อยน้ำเสียลงในแม่น้ำลำคลองอีกนอกจากนี้ การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนการที่ทำให้ชุมชนหรือ ชาวบ้านมีความรู้สึกว่าตนเองสามารถทำอะไรได้ด้วยตนเอง สามารถพึ่งพาตนเองได้ซึ่งคือการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐกับชุมชนบนฐานของการใช้ข้อมูลที่มีอยู่ในพื้นที่ไปสู่กระบวนการ การเรียนรู้ร่วมกัน และพัฒนาร่วมกันของชุมชน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่จะสามารถเชื่อมโยงการมีส่วนร่วมอย่างบูรณาการทั้งในแนวดิ่งและแนวนอนบนเงื่อนไขของการใช้ข้อมูลบริบทของแต่ละพื้นที่ของชุมชน อย่างเหมาะสม เพราะการมีส่วนร่วมเป็นที่ประชาชนได้ใช้ความพยายามหรือใช้ทรัพยากรบางอย่างของคน เช่น ความรู้ ความสามารถ แรงงาน เงินทุน และวัสดุ กิจกรรมการพัฒนานั้น การมีส่วนร่วม การให้ข้อมูลร่วมทั้งกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน ร่วมเป็นกรรมการหรือร่วมเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนโดยการคัดเลือกให้เป็นสมาชิกองค์กรชุมชน มีการส่งเสริมความร่วมมือ ร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ ทบทวนบทบาทของตัวเองที่มีต่อชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนหลุดพ้นจาการเป็นผู้รับผลจากการพัฒนาและเป็นผู้กระทำให้เกิดกระบวนการพัฒนาด้วย ในปัจจุบันรัฐบาลต่างให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชานเป็นอย่างมาก โดยให้ ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนการพัฒนา เริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และติดตามผล และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ฯลฯ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนกำลังเป็นกระแสที่ได้รับความสนใจจากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ที่ผ่านมาพบว่า อุปสรรคและปัญหาของการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจที่สำคัญประการหนึ่งคือ ประชาชนขาดความสนใจหรือขาดการมีส่วนร่วมนโยบายการพัฒนารัฐบาลจึงมีแนวนโยบายที่เป็นปัจจัย ที่เป็นสิ่งจูงใจให้ประชาชนในท้องถิ่นหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชนในลักษณะ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ นำไปสู่การพัฒนาที่ตรงเป้าหมาย เกิดความชอบธรรมอันนำมาซึ่งประโยชน์แก่คนในชุมชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังถือได้ว่าเป็นการเริ่มต้นให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ทางการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนที่สำคัญอีกด้วย การร่วมกันวางแผนดำเนินการโดยใช้วัฒนธรรมชุมชนเป็นฐานเชื่อมโยง การร่วมดำเนินการตามแผน การสรุปและประเมินผลร่วมกัน สำหรับผลของการขับเคลื่อนกิจกรรมในมิตินั้น ๆ

(1) ในมิติของการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ การรวมตัวเป็นองค์กรชุมชน มีการเรียนรู้แก้ไขปัญหาการจัดการแก้ไขปัญหาร่วมกันแล้วการเปลี่ยนแปลง พัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การรวมกลุ่มในการสร้างงาน สร้าง

อาชีพ โดยการนำทรัพยากรวิถีชีวิตภูมิปัญญา ที่มีอยู่ในชุมชนของตนมาสร้างเป็นอาชีพเพื่อการบริโภคในชุมชนและขายในชุมชนอื่น ๆ การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ให้สามารถพึ่งพาตนเองอาศัยได้อย่างยั่งยืนนำทรัพยากรของภูมิปัญญา ที่มีอยู่ในชุมชนของตนมาสร้างเป็นอาชีพเพื่อการบริโภคในชุมชนและขายในชุมชนนั้น ๆ การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยความร่วมมือจากคนในชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามีบทบาทเชื่อมโยงในการพัฒนาชนบทและชุมชนเมืองให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกัน ทั้งด้านเกษตรกรรม มีการศึกษาตลาดที่จะเข้ามารองรับมีบทบาทในการทำมาค้าขายกระจายรายได้สู่ชุมชน และให้ทันต่อสถานการณ์ต่อข่าวสารด้านเศรษฐกิจ ทั้งในด้านการผลิต การบริโภค และการกระจายผลผลิต โดยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจของชุมชน คือ ให้มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ บนรากฐานของความสามารถที่มีอยู่ จากการใช้ “ทุนของชุมชน” นั่นเอง

(2) มิติการมีส่วนร่วมทางสังคม การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง คือ การที่ชุมชนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสิน ร่วมรับผิดชอบ และร่วมแก้ไขปัญหา เพิ่มความสามารถและความรับผิดชอบในการดำเนินการตามกระบวนการพัฒนา ให้สามารถดำเนินงานด้วยตนเองได้ โดยเจ้าหน้าที่รัฐจะต้องมีความตั้งใจและจริงใจที่จะสนับสนุนการปฏิบัติงานของประชาชน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้สังคมเกิดการพัฒนา ซึ่งมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้สังคมเกิดการพัฒนา เช่น การมีส่วนร่วม หลักการพัฒนาสังคม กระบวนการพัฒนาสังคม เป็นต้น สิ่งทั้งหลายเหล่านี้จึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่ต้องใช้ในงานพัฒนาสังคม และคนก็มีส่วนสำคัญที่สุด เพราะเราถือว่าเป็นศูนย์กลางหลักในการพัฒนาทางด้านสังคม

(3) มิติการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ 1) จัดให้มีการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมละภูมิปัญญาจากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่ เช่น การอนุรักษ์จารีตประเพณีที่ดีงาม วัฒนธรรมการแต่ง วัฒนธรรมการแสดง การส่งเสริมอาชีพ โดยใช้วัฒนธรรมพื้นบ้านให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจ จัดโครงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อนุรักษ์การทอผ้าฝ้าย การฟ้อนดาบ เพลงขอ เพลงขับลื้อ ด้วยการจัดชมรมประจำท้องถิ่น หรือการเชิญพ่อเพลง แม่เพลงในชุมชนมาถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ชนคนรุ่นหลัง หรือจัดกิจกรรมขึ้นในโรงเรียน เป็นต้น

2) เปลี่ยนแปลงค่านิยมของคนในชุมชนที่ละเลยหรือไม่ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่นพื้นบ้าน ของตนเองให้หันมาสนใจโดยเฉพาะเยาวชน เช่น ส่งเสริมการศึกษา การกีฬา และใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากฝีมือของคนในชุมชน ในปัจจุบันนี้ตำบลหนองแวงยังมีการผลิตการทอผ้า นำเอาวัฒนธรรมภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีอยู่ในชุมชนถ่ายทอดให้แก่คนรุ่นหลังเช่น วัฒนธรรมการแต่งกาย วัฒนธรรมการฟ้อน วัฒนธรรมสินค้าโอท็อป เช่น การทำใส่กรอกหมู ไส้กรอกวุ้นเส้น ส้มหมู เนื้อหมู ส่งตามท้องตลาด เป็นต้น

3) ร่วมกันทำให้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันอย่างแท้จริง ไม่ใช่เป็นเพียงการจัดแสดงหรือรณรงค์เป็นบางช่วงเท่านั้น เช่น ท้องถิ่นรณรงค์ให้คนในท้องถิ่นหรือในหน่วยงานแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่ทอตัดเย็บจากผ้าในท้องถิ่น

4) สร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนเห็นคุณค่าและร่วมกันอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน เช่น มีการส่งเสริมและปลูกฝังให้เยาวชนรักษากิริยามารยาทแบบชาติพันธ์ของตัวเอง เช่น มีสัมมาคารวะ เคารพผู้ใหญ่ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และการรักนวลสงวนตัว

5) มีการอนุรักษ์จัดพิธี บวงสรวงผีขุนน้ำหรือเลี้ยงผีขุนน้ำ มีการบวชป่าประเพณีการบวงสรวงเจ้าพ่อเสือเมืองล้า มีการรักษาประเพณีจุดบั้งไฟของคนอีสาน สภาวัฒนธรรมประจำตำบลและผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้านร่วมกันเป็นตัวหลักในการผลักดันและสร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนเห็นคุณค่าวัฒนธรรมของตนเองอย่างยั่งยืน ซึ่งตำบลหนองแวงนี้จะมีวัฒนธรรมที่เด่นชัด คือ ประเพณีรดน้ำดำหัวผู้เฒ่าผู้แก่ เพราะเป็นชุนชนที่ใหญ่กันรวมกัน 15 หมู่บ้าน ซึ่งมีการจัดกิจกรรมเป็นประจำทุกปีในช่วงเทศกาลตรุษสงกรานต์ ในการจัดงานทาวัฒนธรรมทุกปี มีการดึงเอาวัฒนธรรมเข้ามาร่วมเพื่อสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรมร่วมกันให้เกิดความสามัคคีให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น

(4) มิติด้านการมีส่วนร่วมด้านสิ่งแวดล้อม ชุมชนมีการสอนการใช้ทำปุ๋ยอินทรีใช้เองในชุมชนเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งในตำบลหนองแวงก็มีการร่วมมือกันขุดสระขนาดใหญ่ขึ้นที่ชุมชนเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในการทำการเกษตรและเป็นการหล่อเลี้ยงต้นไม้พืช และผลิตเป็นน้ำอุปโภคบริโภคส่วนหนึ่ง ทำให้ป่าไม้มีความชุ่มชื่น มีการรณรงค์ปลูกต้นไม้เพิ่มในพื้นที่เสื่อมโทรม มีการให้แต่ละชุมชนจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาดูแลป่าชุมชนจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมา ส่วนหนึ่งเพื่อรักษาป่าไว้ให้มีความอุดมสมบูรณ์จึงมี มีการขุดลอกคูคลองทางน้ำไหล ปรับปรุงพื้นที่เสื่อมโทรมให้กลับมาใช้ได้ หน่วยงานเจ้าหน้าที่ป่าไม้ก็จะเข้าไปช่วยดูในภาพกว้าง มีการกำชับหากำนันผู้ใหญ่บ้านบ้านเพื่อไปกำชับบอกต่อลูกบ้านจัดระเบียบการใช้ทรัพยากรห้ามไม่ให้มีการทำลายหรือค้าขายสัตว์ป่ามีการใช้น้ำให้เกิดค่ามากที่สุด เพื่อปรับสมดุลสิ่งแวดล้อมในชุมนุมแบ่งออกสิ่งแวดล้อมได้เป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

(1) สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ได้แก่ อากาศ แม่น้ำ ลำคลอง พื้น ดิน แร่ธาตุ ภูเขา ป่าไม้และสัตว์อื่น ๆ เป็นต้น

(2) สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ บ้านเรือน โรงเรียน ถนน รถยนต์ เขื่อนเก็บน้ำตลอด จนขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม ระบบเศรษฐกิจและสังคมด้วย สิ่งแวดล้อมเหล่านี้ประกอบกันขึ้นเป็นชุมชน โดยมีขนบธรรมเนียมประเพณี ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่มนุษย์สร้างขึ้นและข้อจำกัดทางธรรมชาติเป็นกฎเกณฑ์และเป็นหลักสำหรับการอยู่ร่วมกันเป็นสังคม เพื่อให้เกิดการดำรงชีวิตอย่างผาสุขและเสริมสร้างคุณภาพแห่งชีวิตให้ดียิ่งขึ้นสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตในชุมชน เป็นปัจจัยในการประกอบอาชีพ ใช้เป็นที่ผักผ่อนหย่อยใจเป็นแหล่งรวมของความ

สวยงามของธรรมชาติ และเป็นแหล่งที่เราสามารถเรียนรู้ทำความเข้าใจร่วมกันในเรื่องธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน

5.1.2 ข้อเสนอแนะ ปัญหา/อุปสรรค กระบวนการพัฒนาความชุมชนเมืองและชุมชนในตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

พื้นที่ชุมชนเมืองคือประชาชนในชุมชนยังมีบางส่วนไม่ค่อยให้ความร่วมมือในด้านการจัดกิจกรรมในชุมชน ขาดความพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อชุมชน ส่วนพื้นที่อยู่ชุมชนเมืองยังมีที่อยู่อาศัยมีสภาพที่แออัดเพราะเกิดจากการขยายตัวของเมืองและแหล่งธรรมชาติ แหล่งเกษตรน้อยลงมีโรงงานบ้างในบางชุมชน ทำให้ชุมชนมีคนมาพักอาศัยมากขึ้นและประชาชนส่วนใหญ่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวมชอบอยู่กับสิ่งเดิม ๆ ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงเกิดภาวะขยะล้นในชุมชนที่ตนเองอยู่ และปล่อยน้ำเสียจากโรงงานและชุมชนลงในแม่น้ำลำคลอง ขาดการส่งเสริมในการอนุรักษ์ดูแลสิ่งแวดล้อม มีแต่นโยบายแต่ไม่มีการดำเนินการ น้ำประปาในชุมชนยังมีปัญหาน้ำไม่ไหลบ่อยครั้ง ถนนบางพื้นที่เช่นนอกเขตเมืองยังมีการชำรุดเสียหาย คนในชุมชนเมืองส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมการดำรงชีวิตท่ามกลางความตึงเครียด ความบีบคั้นและการแข่งขันทางเศรษฐกิจและสังคม ขาดความใกล้ชิดเป็นกันเองระหว่างกัน ขาดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกันและกันในชุมชน การบุกรุกพื้นที่ในการทำมาหากินในชุมชนเมือง ทำให้พื้นที่สีเขียวในตัวเมืองน้อยลง ซึ่งเป็นสภาพที่แตกต่างจากชุมชนชนบท ส่วนชุมชนบทยังขาดการดูแลเอาใจใส่ในด้านสิ่งแวดล้อมชุมชน ถนนหนทางในชุมชนยังมีปัญหาหลายจุด แหล่งน้ำธรรมชาติควรจะมีการพัฒนาให้เกิดการใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุด การจัดการในชุมชนเป็นการจัดการที่กระจุกอยู่ที่กลุ่มบุคคลทำให้ประชาชนส่วนมากไม่ได้รับประโยชน์ยังขาดอาชีพและมีอาชีพที่ไม่แน่นอนต่อรายได้ ขาดการเอาใจใส่ประชาชนในชุมชนขาดจุดประชาสัมพันธ์ หรือพื้นที่ให้ข้อมูลข่าวสาร ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารล่าช้า ปัญหาเศรษฐกิจคนในชุมชนบางส่วนขาดแรงจูงใจขาดความกระตือรือร้นต่อการพัฒนาตนเอง ส่วนมากยึดติดอาชีพเดิม ๆ ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงขาดองค์ความรู้ความเข้าใจที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น มีแต่รอคอยเพื่อให้ทางภาครัฐเข้าไปช่วยเหลือ เพราะในตำบลหนองแวงอาชีพหลัก คือ ปลูกยาเตอร์กีช ทำนา ทำสวน อาชีพเสริม อุตสาหกรรมในครัวเรือน คือคนในชุมชนยังขาดความร่วมมือกัน

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 กระบวนการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

เพื่อวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาและการมีส่วนร่วมของชุมชนในตำบลหนองแวงและองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า

มิติเศรษฐกิจ เป็นเศรษฐกิจแบบพออยู่พอกิน ให้มีความขยันหมั่นเพียรประกอบสัมมาอาชีพ

เพื่อให้พึ่งตนเองได้ ให้พ้นจากความยากจน การปฏิบัติตามเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งได้ช่วยให้เกษตรกรจำนวนมากมีรายได้เพิ่มสูงขึ้น มีชีวิตที่เป็นสุขตามสมควรแก่อัตภาพ พ้นจากการเป็นหนี้และความยากจน สามารถพึ่งตนเองได้ มีครอบครัวที่อบอุ่นและเป็นสุข

มิติด้านจิตใจ เศรษฐกิจพอเพียงเน้นที่จิตใจที่รู้จักพอ คือ พอดี พออยู่ พอประมาณ และพอใจในสิ่งที่มี ยินดีในสิ่งที่ได้ ไม่โลภ เศรษฐกิจพอเพียงจะต้องเริ่มที่ตัวเอง โดยสร้างรากฐานทางจิตใจที่มั่นคงโดยเริ่มจากใจที่รู้จักพอ เป็นการปฏิบัติตามทางสายกลาง หรือมัชฌิมาปฏิปทา

มิติด้านสังคม เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดสังคมที่มีความสุขสงบ ประชาชนมีความเมตตาเอื้ออาทรช่วยเหลือช่วยเหลือซึ่งกันและกันไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่ มุ่งให้เกิดความสามัคคีร่วมมือกันเพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้โดยปราศจากการเบียดเบียนกัน การเอารัดเอาเปรียบกัน การมุ่งร้ายทำลายกัน

มิติด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิตของประชาชน เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตที่ประหยัด อดออม มีชีวิตที่เรียบง่าย ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ตกเป็นทาสทางวัตถุมากเกินไปและบริโภคนิยมซึ่งทำให้เกิดการเป็นหนี้เป็นสินเพิ่มมากขึ้น เกิดการทุจริตคอรัปชั่น เป็นปัญหาสังคมที่ร้ายแรงที่สุดปัญหาหนึ่ง ที่บ่อยทำลายความมั่นคงของชาติ

มิติทั้ง 4 ด้านของเศรษฐกิจพอเพียงได้สะท้อนให้เห็นว่าในตำบลหนองแวงและองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ยึดถือแนวเศรษฐกิจพอเพียงเพราะว่าไม่ได้ส่งผลดีแค่ด้านเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังส่งผลดีต่อด้านต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขตามวิถีชีวิตที่ไม่ฟุ้งเฟ้อ และอยู่บนพื้นฐานของความพอดีส่วนหนึ่งยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นตัวนำทางการดำเนินชีวิต การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ในกระบวนการพัฒนา การมีส่วนร่วมมีลักษณะของการพัฒนาจากข้างล่างหรือในระดับรากหญ้า โดยประชาชนทั้งระดับ ปัจเจกบุคคลและระดับกลุ่มรวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดมีการเกี่ยวข้องกันทั้งด้าน ผลประโยชน์ของชุมชน จิตใจและอารมณ์ของประชาชน การมีส่วนร่วมดังกล่าวเป็นไป ด้วยความสมัครใจ ตลอดจนกระบวนการวางแผนการพัฒนาซึ่งเป็นการ่วมของประชาชนในชุมชนเพื่อช่วยกันแก้ปัญหาอันไม่พึงประสงค์ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม กล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมกระบวนการพัฒนาเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาการพัฒนาทางเลือกใหม่ ที่มุ่งเน้นให้ประชาชนทุกกลุ่มคนสามารถช่วยเหลือตนเองและพึ่งพาอาศัยกันเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้จากความมุ่งหมายหลักการพัฒนา โดยอาศัยความรู้ความสามารถศักยภาพของบุคคล กลุ่มคนในชุมชนเป็นหลัก มิใช่หวังแต่การพึ่งพารอคอยความช่วยเหลือจากภาครัฐเพียงอย่างเดียว

มิติทางสังคม การสร้างแนวทางในกระบวนการพัฒนาการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการสร้างแนวทาง ในการพัฒนา ซึ่งเน้นขั้นตอนของการระบุกิจกรรมที่จะทำเพื่อแก้ไขปัญหาในอนาคตและจำแนกประเภทพร้อมทั้งการจัดลำดับความสำคัญนั้น พบว่า สิ่งที่ผู้นำชุมชนและคนในชุมชน

อยากจะทำเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาให้ตำบลของตนเองมีความเจริญก้าวหน้า เป็นไปตามเป้าหมายและนโยบายที่วางไว้ในระดับตำบล จากการศึกษาพบว่าปัญหาโครงสร้างพื้นฐานของตำบลยังมีปัญหาที่รอการพัฒนาและแก้ไขควบคู่ไปกับด้านสังคม เศรษฐกิจ เป็นต้น เช่นด้านถนน หนทางแหล่งน้ำการเกษตรและการอุปโภคบริโภค เพื่อนำมาใช้เป็นปัจจัยในการสร้าง มูลค่าเพิ่มให้กับครอบครัว ปัญหาด้านยาเสพติด และสุขภาพอนามัยของประชาชน ผู้นำชุมชนยังถือว่าเป็นปัญหาที่รุนแรงที่เกิดเป็นปัญหาของสังคมในระดับกว้างซึ่งจะต้องระดมพลังความคิดร่วมมือของทุกฝ่ายในการแก้ไขสำหรับด้านอื่น ๆ ถึงแม้ว่าผู้นำชุมชนไม่สามารถที่จะทำให้ด้วยตนเองทั้งหมด แต่ก็ได้ทำแผนงานโครงการเสนอต่อองค์กรหรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยการประสานงานร่วมมือกันพัฒนาและแก้ปัญหาด้วยกัน สรุปได้ว่า หลักการพัฒนาเป็นกระบวนมีส่วนร่วมการพัฒนาด้านสังคม การให้การศึกษาแก่ชุมชนซึ่งในกระบวนการให้การศึกษานั้น ได้เกิดขึ้นบนสถานะแห่งความเท่าเทียมกัน การมีส่วนร่วมหมายถึงการกระบวนการที่ให้ประชาชนไม่ว่าปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เห็นพ้องต้องกันเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงานโดยร่วมกันคิด ร่วมลงมือปฏิบัติการร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์และร่วมในการติดตามและประเมินผล การกำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลงของตนเองของกลุ่ม องค์กรหรือชุมชน ตลอดการร่วมกันรับผิดชอบ แก้ไขปัญหาและรับผลประโยชน์ร่วมกัน เป็นการให้ประชาชนมีการตัดสินใจร่วมกัน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของงานนั้น ๆ

นอกจากนี้มิติทางวัฒนธรรม ที่ได้ศึกษา วิเคราะห์ไว้ว่า ตำบลหนองแวงกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง มีลักษณะความสัมพันธ์เชิงเครือญาติสูง และมีวัฒนธรรมอันโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ รักความสงบ มีจิตใจอ่อนน้อม ชอบช่วยเหลืองานทางด้านสังคม จิตอาสา สาธารณะประโยชน์มากมาย เกิดการกระตุ้นให้คนในชุมชนมีความผูกพันและมีส่วนร่วมในการกิจกรรมพัฒนาโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรม ได้แก่ ประเพณีต่าง ๆ ของชุมชน รวมถึงประวัติศาสตร์ชุมชนและชุมชนกระตุ้นให้คนในชุมชน รวมถึงเยาวชนมีจิตสำนึกรักความเป็นวัฒนธรรมของตัวเอง การจัดกิจกรรมด้านการดำรงชีพ และกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมในชุมชนโดยอาจจัดที่วัด หรือชุมชน โรงเรียน ตามสถานที่ที่เหมาะสม กิจกรรมเหล่านี้ การเรียนรู้ต่าง ๆ จึงเกิดขึ้นทำให้เกิดความซึมซับ ผูกพันสร้างตัวแบบการพัฒนาเชิงวัฒนธรรม ผู้นำด้านต่าง ๆ จึงเกิดขึ้น ทำให้เกิดความซึมซับ ผูกพันสร้างตัวแบบการพัฒนาเชิงวัฒนธรรม ผู้นำด้านต่าง ๆ ของชุมชน ทั้งผู้นำทางการและผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งรวมถึงผู้นำกลุ่มกิจกรรม ถูกดึงให้เข้ามามีบทบาทเพื่อเป็นแบบอย่างให้สมาชิกชุมชนและกลุ่มเยาวชนได้ปฏิบัติตาม ในการนำวัฒนธรรมที่มีอยู่มาปรับปรุงประยุกต์ใช้ และลงมือทำอย่างต่อเนื่อง อย่างเช่นมีการรักษา ประเพณี และพิธีกรรมต่าง ๆ เอาไว้ให้ชนรุ่นหลังได้นำไปปฏิบัติต่อไป มิติทางด้านสิ่งแวดล้อม รูปแบบของการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนรุ่นต่อไปในอนาคตต้องประนีประนอมยอมลดทอนความสามารถในการที่จะตอบสนองความต้องการของตนเอง โดยการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้าน สิ่งแวดล้อม เป็นการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน การรักษา ไว้ซึ่ง

ทุนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เศรษฐกิจ สังคมดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่กระทบต่อระบบนิเวศน์ในชุมชน จากกระแสการเปลี่ยนแปลงโลกาภิวัฒน์ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและมีความซับซ้อนมากขึ้น นอกจากนี้ความปลอดภัยในระดับสากล เช่น การตระหนักถึงคุณภาพทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมรวมถึงกระบวนการ ควบคุมมลภาวะสิ่งแวดล้อม ที่เป็นปัจจัยเร่งให้ประเทศกำลังพัฒนารวมถึงประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับด้านสิ่งแวดล้อม ประเทศไทยจึงจำเป็นที่จะต้องเตรียมพร้อมและปรับนโยบายของอุตสาหกรรมของประเทศ เพื่อนำไปสู่แผนการดำเนินงานที่เหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก รัฐบาลจึงมีนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศเพื่อมุ่งสู่การสร้างสมดุลทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ภายใต้กรอบแนวคิด ของการพัฒนาที่ยั่งยืน จะมีการตระหนักรู้เกี่ยวกับด้านการพัฒนาทั้งในด้านมิติต่าง ๆ ในชุมชนให้คำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมา เพื่อให้คนในชุมชนและสิ่งแวดล้อมอยู่ร่วมกันได้อย่างต่อเนื่อง

จากผลการสรุปข้างต้นผู้วิจัยสามารถโยงกับการพัฒนาสังคมอย่างต่อเนื่องได้ ดังนี้

ชุมชนมีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิต แนวทางการปฏิบัติ จึงเป็นที่มาของการพัฒนาศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ปัญหา การวางแผน กำหนดกลุ่มเป้าหมาย เพื่อมุ่งไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงมีส่วนประกอบพื้นฐานที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม ในส่วนประกอบทางด้านสังคมของการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นจะต้องวางรากฐานไว้ 2 หลัก คือ หลักการความยุติธรรม และหลักความเท่าเทียมกันเพื่อให้เกิดการพัฒนาในระยะยาว การเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสของคนในชุมชนจะต้องมีความเท่าเทียมกัน สิทธิมนุษยชนและผลประโยชน์อื่น ๆ เช่น อาหาร สาธารณสุข การศึกษา ที่อยู่อาศัยและโอกาสในการพัฒนาตนเอง ความเป็นธรรมในสังคมนี้มีนัยยะถึงโอกาสที่เท่าเทียมกันกันของประชาชนทุกคนในด้านการศึกษาและการมีส่วนในการเสริมสร้างผลิตภาพในแก่ภายในสังคมที่ยั่งยืน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้เป้าหมายทางสังคมทั้งด้านของความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความเป็นธรรมในสังคม ความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ และการมีส่วนร่วมของประชาชนประสบผลสำเร็จ การส่งเสริมให้มีวัฒนธรรมที่หลากหลายมีบทบาทที่สำคัญในชุมชนนั้น ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนในระยะยาว โดยจะต้องมีการดำเนินงานในลักษณะที่เป็นองค์รวม คือการสร้างความรู้ความสามารถและความเข้าใจที่ถูกต้องและสร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวอยู่ร่วมกันได้ ส่วนหนึ่งคือการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน การรักษาไว้ซึ่งทุนธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นป่าไม้ แม่น้ำ ภูเขา แร่ธาตุอันเป็นสิ่งแวดล้อมชุมชนอยู่ได้โดยที่จะดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยที่ความมีเสถียรภาพของระบบการพัฒนา และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มีความชัดเจนมากขึ้น รวมทั้งเป็นรูปแบบเพื่อการนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

5.2.2 ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ข้อเสนอแนะ หรือแนวทางในการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาของท่านได้อย่างไร โดยการนำหลักธรรม (ธัมมัญญุตา) นำไปใช้ให้เป็นชุมชนที่สมบูรณ์แบบ

สรุป การพัฒนาใด ๆ ก็ตามปัญหาและอุปสรรคนั้น ย่อมจะมีย่อมจะเกิดขึ้นเป็นเงาตามตัวเลยทีเดียว ไม่ว่าจะพัฒนาชุมชน พัฒนาสังคมประเทศชาติหรือแม้แต่จะพัฒนาด้านวัตถุต่าง ๆ ล้วนแต่จะต้องมีปัญญาและอุปสรรคด้วยกันทั้งนั้น ดังนั้น การใช้หลักสัปปุริสธรรมข้อ อัตตัญญุตา ความเป็นผู้รู้จักเหตุ รู้จักผล เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาและอุปสรรคนั้น ๆ ย่อมเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม เมื่อรู้ว่าปัญหานี้เกิดขึ้นมาจากเหตุอันใด อุปสรรคนี้ เกิดขึ้นมาจากเหตุอันใด เมื่อรู้เหตุแห่งปัญหาและอุปสรรคนั้นแล้วก็หาทางแก้ไข หาทางยุติให้ได้อุดช่องปิดทางอย่าให้เกิดขึ้นอีก แล้วหาทางพัฒนาชุมชนสังคมนั้น ๆ ให้เจริญก้าวหน้าต่อไปในทุก ๆ ด้านให้มีความสุข ความเจริญ และความสำเร็จทุกประการเป็นชุมชน เป็นสังคมที่เพียบพร้อมเป็นสังคมที่ชุ่มเย็น อยู่เย็นเป็นสุขกันทั่วหน้า นี้คืออำนาจของหลักธรรมคือ “อัตตัญญุตา” ในสัปปุริสธรรม 7 ประการดังกล่าวแล้ว การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาชุมชนมีความจำเป็นที่จะนำหลักสัปปุริสธรรม 7 นำมาใช้ในการแก้ปัญหาโดยเฉพาะข้อ “อัตตัญญุตา”คือ นักพัฒนาจะต้องมองว่าการพัฒนาแล้วเกิดประโยชน์ที่ได้กับชุมชนคืออะไร หลักสัปปุริสธรรมที่ว่า “อัตตัญญุตา” ก็คือต้องรู้ว่าสิ่งที่นำมานั้นประโยชน์คืออะไร ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักธรรม อัตตัญญุตา ที่เห็นได้ในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการรู้ผลที่ตนได้รับว่าดีหรือชั่ว เมื่อรู้จักโทษหรือคุณที่ทำเราก็แก้ไขจากต้นเหตุผลร้ายก็จะออกไป 1) การที่มีปัญหาหรืออุปสรรคโดยแก้ไขที่ต้นเหตุ 2) ผู้ดำเนินการต้องรู้จักข้อมูลที่จัดกิจกรรมนั้น ๆ และก็แก้ไขตรงจุดที่มีเรื่องนั้น ๆ 3) จะต้องตรวจตราทรัพยากรที่นำไปใช้ประกอบนั้น ๆ ว่าดีหรือถูกลักษณะหรือไม่อย่างไร 4.เมื่อเหตุดีและถูกต้องก็ย่อมเกิดผลดีแน่นอน 1) รู้จักวิเคราะห์สถานการณ์ที่ตามมาในอนาคต 2) รู้จักแยกแยะว่าสิ่งนี้ถูกหรือผิด 3) รู้จักใช้สติ และปัญญาในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ใช้โดยการนำหลักธรรมมาปรับใช้เมื่อเกิดปัญหาเวลาอุปสรรค นอกจากนี้กระบวนการการพัฒนา ความขัดแย้งทรัพยากรนั้น ๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามแนวทางที่เราวิเคราะห์ไว้ต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยนี้ มีข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย เชิงทฤษฎี เชิงนโยบาย เชิงปฏิบัติการ รวมทั้งข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนา ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

1) รัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรสนับสนุนให้คนในชุมชนมีโอกาสได้รับประสบการณ์รูปแบบการพัฒนาที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ในการถอดบทเรียนให้กับชุมชนได้นำไปพัฒนาชุมชนต่อไป

2) ภาครัฐ ควรมีการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชน ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น วัฒนธรรมแต่ละท้องถิ่น การทอผ้าของกลุ่มโอท็อป การจักสาน กลุ่มวิสาหกิจ แล้วนำมาประยุกต์ใช้ดำเนินการให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นระบบ และครอบคลุม เพื่อง่ายต่อการเรียนรู้และถ่ายทอดการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนา ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด” มีข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ดังนี้

1) ประชาชนควรมีเครื่องมือในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพเหมาะสม คุ้มค่าเพียงพอต่อความต้องการและได้ใช้เต็มประสิทธิภาพ

2) ประชาชนควรมีอาชีพที่มั่นคงและเสมอภาคทางสิทธิประโยชน์ในการทำมาหากินมีรายได้เพียงพอต่อรายจ่าย

3) ประชาชนควรมีแหล่งน้ำใช้ในครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสามารถนำไปใช้ให้เพียงพอต่อความต้องการ

4) ประชาชนเมื่อพบปัญหาควรมีวิธีแก้ไขปัญหา มีสติในการแก้ไขปัญหาได้ตามหลักคำสอนของศาสนา

5) บุคลากรในครอบครัวทุกคนควรมีความรักใคร่ ปรองดอง กลอมเกลียว และมีความรักสามัคคีซึ่งกันและกัน

5.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด มีข้อเสนอแนะ แนวทางการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1) ควรศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการพัฒนาชุมชนสู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นข้อสรุปที่สามารถนำไปปรับใช้ได้กว้างขว้างยิ่งขึ้น

2) ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมสร้างพลังของชุมชน ในกระบวนการพัฒนาชุมชนตามหลักพัฒนาที่ยั่งยืน ให้สอดคล้องกับหลักการพัฒนาชุมชนต่อไป

บรรณานุกรม

1) หนังสือ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2547). *เรียนรู้: วิถีสู่ความสำเร็จ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ซัคเซส มีเดีย.

ธีรวุฒิ โศภิษฐิกุล. (2550). *การปกครองท้องถิ่นไทย.* ฉะเชิงเทรา: เอ็มเอ็นคอมพิวออฟเซท.

ประทาน คงฤทธิศึกษาธีกร. (2535). *การปกครองท้องถิ่น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

ประภาศรี สีหอำไพ. (2531). *พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย).

พระไตรปิฎกภาษาไทย. (2549). *เล่มที่ 23 พระบาลีสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต อัฏฐกนิบาต นวกนิบาต* ฉบับเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ห้องสมุดส่วนกลางมหามกุฏราชวิทยาลัย. นครปฐม: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2561) *การพัฒนาคนและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน พิมพ์เป็นธรรมทาน.* (พิมพ์ครั้งที่ 21 จัดปรับใหม่-เพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และมูลนิธิโตโยต้า ประเทศไทย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2553) หน้า 15. *หนังสือธรรมนูญชีวิต* (พิมพ์ครั้งที่ 122). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก.

พระราชบัญญัติ. (2537). สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลและแก้ไขเพิ่มเติม ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 111 (ตอนที่ 53 ก) หน้า 11-2 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

พิสันต์ ประทานชวโน. (2560). *การพัฒนาชุมชน.* กระทรวงมหาดไทย ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน.* กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.

ลิขิต ธีรเวคิน. (2548). *การปกครองส่วนท้องถิ่นไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 7 แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา.

สรรเสริญ วงศ์ชะอุ่ม. (2544). *เศรษฐกิจพอเพียงพื้นฐานสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง. (2561). *แผนพัฒนาท้องถิ่น. (พ.ศ. 2561 – 2565).* ร้อยเอ็ด: องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง.

อุทัย หิรัญโต. (2523). *การปกครองท้องถิ่น.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

2) ดุษฎีนิพนธ์ วิทยานิพนธ์และ/หรือสารนิพนธ์

กถิน อัตถโยธิน. (2548). *ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย*, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ประสิทธิ์ อาศัยบุญ. (2551). *การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตตำบลไร่น้อย อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี.* วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

พงษ์ชัย พรสุโรจน์. (2550). *กิจวัตรของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร.* วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

พระจำรัส ฐิตธมฺโม. (2554). *การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการบริหารจัดการชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนวัดใหม่พิเรนทร์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระถนัด วฑฺฒโน (บุตรสวัสดิ์). (2551). *การวิเคราะห์คุณสมบัติของผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระปลัดอภิสิทธิ์ ธีรปญฺโญ (เล็กภิญโญ). (2560). *การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาคมเพชร วชิรปญฺโญ (เรืองผา). (2553*). การนำหลักสัปปุริสธรรม 7 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหานเรศ โฆสกิตฺติโก (ฤทธิเดช). (2557). *การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสมศักดิ์ ธีรวโส. (แหวนคำ). (2561). *กระบวนการพัฒนาชุมชนเมืองและชนบทสู่ความยั่งยืนในอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา.* บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสัณทยา ธีรธารี (ไสยวิจิตร). (2556). *ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาองค์การของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลหนองสอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสุพัฒน์ สิริวณฺโณ. (พันธน่วม) ((2561). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐประศาสนศาสตร์, คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์.

พระยุทธศิลป์ ยุทฺธสิปฺโป (อุปศรี). (2554). *การบริหารงานโดยการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค้อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสนามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระสามารถ อานนฺโท (เนตรแสง). (2549). *ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม.* วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

พระหมี ถิรจิตฺโต (สีทน). (2561). *การพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้าน เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านหนองเอาะ อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี.* สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อุดม ทุมโฆสิต. (2551). *การกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่นของไทย, การศึกษาวิเคราะห์ผล, การดำเนินงาน, ปัญหาอุปสรรค, และการแก้ไข.* วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

3) สิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง

3.1) บทความในวารสาร

พระมหาสุขสันต์ สุเมธี (ธรรมมา). (2560). ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารส่วนตำบลทางขวาง อำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น. *วารสารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 6*(1), 551-560.

4) เอกสารสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

ชิต นิลพานิช และกุลธน ธนาพงศธร. (2532). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบทในเอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปสำหรับการพัฒนาระดับตำบล หมู่บ้าน. สืบค้นเมื่อ 3 กันยายน 2559, จาก https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/article/download.

5) สัมภาษณ์

กลม จันทรประทักษ์. (2564, 16 พฤศจิกายน). ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 1 บ้านแวง ตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. สัมภาษณ์.

กนกพล พลศิริ. (2564, 1 กันยายน). ผู้ช่วยเจ้าพนักงานศูนย์เยาวชน องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. สัมภาษณ์.

กรมิษฐ์ ไชยขันธ์. (2564, 31 สิงหาคม). ผู้อำนวยการกองช่าง องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. สัมภาษณ์.

คุณากร ต้นสกุลรัตน์. (2564, 30 สิงหาคม) พนักงานกู้ชีพกู้ภัย องค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. สัมภาษณ์.

จ่าเอกวิจิตร ส่อยสีแสง. (2564, 5 กันยายน) หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. สัมภาษณ์.

บุญมี นิจการ. (2564, 10 กันยายน) นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง องค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. สัมภาษณ์.

บุณเนตร ทิณรัตน์. (2564, 30 สิงหาคม) ผู้ช่วยเจ้าพนักงานพัสดุองค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. สัมภาษณ์.

บุญยัง จันทมิตร. (2564, 10 กันยายน). ผู้อำนวยการกองคลัง องค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. สัมภาษณ์.

ปาณิสรา สุขมล. (2564, 20 สิงหาคม). พนักงานผู้ช่วยเจ้าพนักงานธุรการ องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. สัมภาษณ์.

ประกาศิต ศรีราช. (2564, 28 สิงหาคม). พนักงานดับเพลิง องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. สัมภาษณ์.

พระครูปัญญาวรประยุต. (2564, 3 มิถุนายน). เจ้าคณะตำบลหนองแวงเขต 1 องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. สัมภาษณ์.

พระเทพวชิรวิมล. (2564, 26 พฤศจิกายน). เจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด (ธ) วัดมิ่งเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด. องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. สัมภาษณ์.

พระครูสุวรรณสรานุกิจ. (2565, 1 กุมภาพันธ์). เจ้าคณะอำเภอเมืองร้อยเอ็ด องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. สัมภาษณ์.

พระครูสุจิตธรรมรังสี. (2564, 5 ตุลาคม). เจ้าคณะตำบลหนองแวงเขต 2 องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. สัมภาษณ์.

พระครูอุดมโชติคุณ. (2564, 2 กันยายน). เจ้าอาวาสวัดบ้านดู่ จังหวัดร้อยเอ็ด องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. สัมภาษณ์.

พิกุล มณีศรี. (2564, 15 สิงหาคม). พนักงานผู้ช่วยเจ้าพนักงานธุรการ องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. สัมภาษณ์.

วัชรินทร์ ไชยฮะนิจ. (2564, 15 พฤศจิกายน). ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม องค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. สัมภาษณ์.

วิจิตร แก้วกาหลง. (2564, 18 พฤศจิกายน). พัฒนาการอำเภอเมืองร้อยเอ็ด องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. สัมภาษณ์.

วิเชียร ทุมมา. (2564, 17 กันยายน). ผู้ช่วยนายช่างโยธา องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. สัมภาษณ์.

ศราวุธ จันทร์วิเศษ (2564, 15 พฤศจิกายน). กำนันตำบลหนองแวง บ้านฝาง หมู่ 12 ตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. สัมภาษณ์.

ศรชัย สาระวาท. (2564, 10 กันยายน). พนักงานผลิตน้ำประปา องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. สัมภาษณ์.

สหภาพ ไตรยวงศ์. (2564, 30 สิงหาคม). ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการเกษตร องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. สัมภาษณ์.

สุนิศา ประสาร. (2564, 3 กันยายน). ครูผู้ดูแลเด็ก องค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. สัมภาษณ์.

อารยา เถาวัลดี. (2564, 11 มกราคม). ตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายนโยบายและจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. สัมภาษณ์.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย
เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

1. **พระเทพวชิรวิมล, ดร.**

วุฒิการศึกษา (Doctor of Philosophy (Ph.D.) (สาขาบาลีและพุทธศาสนา)

ตำแหน่งปัจจุบัน เจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด (ธรรมยุต)

2. พระสมุห์ ศิลาศักดิ์ สุเมโธ, ดร.

วุฒิการศึกษา ร.ด. (สาขารัฐศาสตร์)

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

3. ดร.ปิยะสุดา เพชราเวช

วุฒิการศึกษา กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา)

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

4. นางริศร พงศ์สุวรรณ

วุฒิการศึกษา กศ.ม. (การศึกษามหาบัณฑิต) สาขาวิชาการสอนภาษาไทย

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาศึกษาศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

5. นายทรัพย์อนันต์ รัตนลัย

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตร์

ตำแหน่งปัจจุบัน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาเขตร้อยเอ็ด โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔

ที่ อว ๗๘๑๗/ว ๐๙๗๘ **วันที่** ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เจริญพร ดร.ปิยะสุดา เพชราเวช อาจารย์ประจำ/งานวัดและประเมินผลการศึกษา

ด้วย พระอธิการไพฑูรย์ กนฺตสีโล (โปมิน) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๒๐๗๕๐๖๑๐๐๗ *นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต* สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด (AN APPICATION OF SEVEN PRINCIPLES OF SAPPURISADHAMMA TO THE DEVELOPMENT OF COMMUNITIES BY THE NONGWAENG SUBDISTRICT ADMINISTRATION ORGANTZATION, MUANG DISTRICT, ROI ET PROVINCE)" มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ ในฐานะที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา เพื่อเก็บข้อมูลในการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ที่ อว ๗๙๑๗/๐๖๖๕

๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เจริญพร นายทรัพย์อนันต์ รัตนลัย ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง

ด้วย พระอธิการไพฑูรย์ กนฺตสีโล (โปมิน) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๒๐๗๕๐๖๑๑๐๐๗ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด (AN APPICATION OF SEVEN PRINCIPLES OF SAPPURISADHAMMA TO THE DEVELOPMENT OF COMMUNITIES BY THE NONGWAENG SUBDISTRICT ADMINISTRATION ORGANTZATION, MUANG DISTRICT, ROI ET PROVINCE)" มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ เพื่อเก็บข้อมูลในการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชนีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๙-๒๐๐๑

☒ สำนักงานปลัด ☐ กองคลัง
☐ กองช่าง ☐ กองการศึกษา
☐ กองสวัสดิการสังคม
☐ กองส่งเสริมการเกษตร
☐ อื่นๆ.....

อบต.หนองแวง
ที่ ๑๑๔๑ / ๒๕
วันที่ ๑๕ มิ.ย. ๒๕๖๔
เวลา ๑๑.๐๓ น.

ที่ อว ๗๙๑๗/ ๐๒๗

๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เจริญพร นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง

ด้วย พระอธิการไพฑูรย์ กนฺตสีโล (โปมิน) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๒๐๗๕๐๖๑๑๐๐๗ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด (AN APPICATION OF SEVEN PRINCIPLES OF SAPPURISADHAMMA TO THE DEVELOPMENT OF COMMUNITIES BY THE NONGWAENG SUBDISTRICT ADMINISTRATION ORGANTZATION, MUANG DISTRICT, ROI ET PROVINCE" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามบุคลากรในหน่วยงานของท่าน เพื่อใช้ข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติงานแทนอธิการบดี

เรียน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง
☐ เพื่อทราบ ☐ ประชาสัมพันธ์
☐ เพื่อพิจารณา ☐ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง
☐ ถือปฏิบัติ ☐ รายงานให้ทราบ
☐ แจ้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทราบ
☐ อื่นๆ.....

(นางภัทราบิษฐ์ อาริกุล)
รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง

(นายทรัพย์อนันต์ รัตนลัย)
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง

นางปริยากร แสงทิพย์
นักจัดการงานทั่วไป

จ.อ.
(วิจิตร ค่อยสีแสง)
หัวหน้าสำนักปลัด

(นายบุญมี นิจการ)
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชนีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาเขตร้อยเอ็ด โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔

ที่ อว ๗๙๑๗/ว [illegible] **วันที่** มิถุนายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน พระศิลาศักดิ์ สุเมโธ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง

ด้วย พระอธิการไพฑูรย์ กนฺตสีโล (โปมิน) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๒๐๗๕๐๖๑๐๐๗ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด (AN APPICATION OF SEVEN PRINCIPLES OF SAPPURISADHAMMA TO THE DEVELOPMENT OF COMMUNITIES BY THE NONGWAENG SUBDISTRICT ADMINISTRATION *ORGANTZATION, MUANG DISTRICT, ROI ET PROVINCE)*" มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ เพื่อเก็บข้อมูลในการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเรียนมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาเขตร้อยเอ็ด โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๐๙๗๘ **วันที่** ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)

กราบเรียน พระราชปริยัติวิมล อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา

ด้วย พระอธิการไพฑูรย์ กนฺตสีโล (โปมิน) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๒๒๐๗๕๐๖๑๑๐๐๗ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม ๗ ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด (AN APPICATION OF SEVEN PRINCIPLES OF SAPPURISADHAMMA TO THE DEVELOPMENT OF COMMUNITIES BY THE NONGWAENG SUBDISTRICT ADMINISTRATION ORGANTZATION, MUANG DISTRICT, ROI ET PROVINCE)" มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ (IOC) ในฐานะที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อเก็บข้อมูลในการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงกราบเรียนมายังพระเดชพระคุณ ได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลภาคสนาม

แนวทางการสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนขององค์การ

บริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

.....

ตอนที่ 1 แนวทางการสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ ชื่อ.....นามสกุล.....

อายุ.....ปี ตำแหน่ง.....

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ตั้งแต่เวลา.....น. ถึง.....น.

สถานที่ที่ให้สัมภาษณ์..... . ผู้สัมภาษณ์ ผู้วิจัย บันทึกข้อมูล ผู้วิจัย (จดบันทึก,บันทึกเสียง)

ตอนที่ 2 แนวทางการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

1. ท่านคิดว่าแนวคิดการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนของท่านโดยใช้หลักธรรม (กาลัญญุตา) ได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.ท่านคิดว่ากระบวนการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ในด้านการวิเคราะห์สถานการณ์ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ ด้านการติดตามประเมินผล ด้านการส่งเสริมความร่วมมือ ด้านการวิเคราะห์ผล อย่างไร

2.1 ท่านคิดว่ากระบวนการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ด้านการวิเคราะห์สถานการณ์ ของท่านโดยใช้หลักธรรม (อัตตัญญุตา) ได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.2 ท่านคิดว่ากระบวนการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ด้านการวางแผน ของท่านโดยใช้หลักธรรม (อัตตัญญุตา) ได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.3 ท่านคิดว่ากระบวนการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ด้านการดำเนินการ ของท่านโดยใช้หลักธรรม (กาลัญญุตา) ได้อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2.4 ท่านคิดว่ากระบวนการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ด้านการติดตามประเมินผล ของท่านโดยใช้หลักธรรม (กาลัญญุตา) ได้อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2.5 ท่านคิดว่ากระบวนการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ด้านการส่งเสริมความร่วมมือ ของท่านโดยใช้หลักธรรม (ปริสัญญุตา) ได้อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

2.6 ท่านคิดว่ากระบวนการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ด้านการวิเคราะห์ผล ของท่านโดยใช้หลักธรรม ได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.ท่านคิดว่าแนวคิดการพัฒนาการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมของท่าน ได้อย่างไร

3.1.ท่านคิดว่าแนวคิดการพัฒนาประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ด้านเศรษฐกิจ ของท่านโดยใช้หลักธรรม (กาลัญญุตา) ได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.2.ท่านคิดว่าแนวคิดการพัฒนาประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ด้านสังคม ของท่านโดยใช้หลักธรรม (กาลัญญุตา) (อัตตัญญุตา) ได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.3.ท่านคิดว่าแนวคิดการพัฒนาประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ด้านวัฒนธรรม ของท่านโดยใช้หลักธรรม (กาลัญญุตา) (อัตตัญญุตา) ได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.4.ท่านคิดว่าแนวคิดการพัฒนาประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อมของท่าน โดยใช้หลักธรรม (กาลัญญุตา) (อัตตัญญุตา) ได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4.การแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ในการพัฒนาชุมชนโดยการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 โดยการใช้หลักธรรม (อัตถัญญุตา) ที่สำคัญ นำไปใช้อะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5.ท่านมีข้อเสนอแนะ หรือแนวทางในการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนของท่านได้อย่างไรโดยการนำหลักธรรม (ธัมมัญญุตา) นำไปใช้ให้เป็นชุมชนที่สมบูรณ์แบบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสัมภาษณ์

ภาคผนวก ง
แบบสัมภาษณ์เพื่อการสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด”

คำชี้แจง : แนวทางการสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาวิจัย การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด” แบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แนวทางการสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แนวทางการสัมภาษณ์เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนา ปัญหาอุปสรรค สาเหตุและปัจจัยที่มี ความสัมพันธ์กับ“การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด”

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล สัมภาษณ์ครั้งนี้เป็นอย่างดีจึงขอกราบขอบพระคุณ และขอเจริญพรขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

พระอธิการไพฑูรย์ กนฺตสีโล (โปมิน)
นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ–สกุล : พระอธิการไพฑูรย์ กนฺตสีโล (โปมิน)

วัน เดือน ปีเกิด : วันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2517

ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดศรีสะอาด หมู่ที่ 1 บ้านแวง ตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

G-mail : phaithun 8789 @ G-mail.com

Tel : 087-9508789

ID Line : 087-9508789

วุฒิการศึกษา

พ.ศ. 2541 : นักธรรมชั้นเอก

พ.ศ. 2544 : ปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ สาขา สังคมวิทยา และมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

พ.ศ. 2562 : สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบริหารกิจการคณะสงฆ์ (ป.บส.) วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตำแหน่งงาน

พ.ศ. 2560 : ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดศรีสะอาด ตำบลหนองแวง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

พ.ศ. 2562 : ดำรงตำแหน่งพระวินยาธิการ ตำบลหนองแวงเขต 1

พ.ศ. 2559 : ดำรงตำแหน่ง เลขานุการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลหนองแวง (อปต.)

พ.ศ. 2554 : เป็นครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน (มมร.)

: เป็นพระธรรมกถึกเทศน์แหล่อีสาน 3 ธรรมาสน์ (เทศน์เสียง)